IBYO ABANA B'ABAYISILAMU BADAKWIYE KUYOBERWA.

شركاء التنفيذ:

دار الإسلام	جمعية الربوة	رواد الترجمة	المحتوى الإسلامي

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900
ceo@rabwah.sa
P.O.BOX: 29465
RIYADH: 11557
www.islamhouse.com

Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.

Ijambo ry'ibanze.

Ku izina rya Allah, ikuzo n'ishimwe ni ibye. Nyuma y'ibyo;

Ibi ni bimwe mu byo abana b'abayisilamu bakwiye kubaho bazi, badakwiye kuyoberwa mu idini rya Allah Nyirubutagatifu, ababyeyi rero bagomba kubibigisha kuva bakiri bato.

Ni integanyanyigisho yoroshye ikubiyemo ubumenyi butandukanye; mu myemerere n'imyizerere (Aqidat), amategeko (Fiq'hi), imibereho y'Intumwa y'Imana (Sirat), ikinyabupfura (Adab), ibisobanuro by'imwe mu mirongo ya Qur'an ntagatifu (Tafsir), imvugo z'Intumwa y'Imana (Hadithi), imico n'imyifatire (Akh'laaq) no gusingiza Allah (Dhik'ri) bibereye abana bato mu byiciro bitandukanye by'imyaka yabo, ndetse n'abantu bakiri bashya mu idini ry'ubuyisilamu. Iyi mfashanyigisho ikaba yakwigishwa mu ngo, mu marerero y'abana bato,no mu yandi mashuri yigishirizwamo ubumenyi bw'idini, kugira ngo bayifate mu mutwe, banayisobanukirwe. Nayiteguye nshingiye ku byiciro by'ubumenyi, nyitegura mu buryo bw'ibibazo n'ibisubizo kuko ari byo bituma batyaza ubwenge, bikanahama mu mitwe yabo, hanyuma ndekera umurezi guhitamo ibyo abona bijyanye n'ikigero cy'imyaka y'abo yigisha.

Ndasaba Allah ko iyi mfashanyigisho yayakira ndetse akayigira iy'umumaro.

Ishingiro ry'ibi ni imvugo ya Allah Nyirubutagatifu igira iti:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ٦﴾ [التحريم: 6]

{Yemwe abemeye! Nimwirinde (murinde) n'imiryango yanyu umuriro, kuko ibicanwa byawo bizaba abantu n'amabuye; (kandi) urinzwe n'abamalayika b'inkazi, b'abanyembaraga, ntibajya bigomeka na rimwe ku byo Allah abategetse, ahubwo bakora ibyo bategetswe.} [Surat A-Tahrim: 6]

Ndetse na Hadithi ya Abdullah Ibun Abbas (Imana ibishimire) yavuze ati: "Umunsi umwe nari inyuma y'Intumwa (Imana iyihe amahoro n'imigisha, impetse ku ngamiya) nuko irambwira iti: "Yewe mwana, ngiye kukwigisha amagambo (ugomba kwitaho): Jya wita ku mategeko y'Imana na yo izakwitaho. Jya wita ku mategeko y'Imana uzayisanga imbere yawe (aho ugana). Nushaka gusaba ujye usaba Imana, kandi nukenera inkunga ujye uyisaba Imana, umenye ko n'ubwo abantu (b'isi) bose baterana kugira ngo bagire icyiza bakumarira, ntacyo bakumarira usibye icyo Imana yakwandikiye gusa. Kandi n'iyo baterana kugira ngo bagire ikibi bagukorera, ntacyo bagukoraho usibye gusa icyo Imana yakwandikiye. Amakaramu yanditse ibyo yarahagaritswe, ndetse na wino yanditse yarumye (byararangiye)." Yakiriwe na Tirmidhi ndetse na Ahmad.

Naho ku bijyanye n'agaciro ko kwigisha abana bakiri bato:

Ni ngombwa ko umuntu yigisha abana be kuva bakiri bato, akabigisha ibyo bakeneye kumenya mu idini ryabo, kugira ngo abe umuntu wuzuye uri kuri kamere y'ubuyisilamu, n'ugaragira Allah wenyine mu buryo bwo kwemera Allah.

Imam Ibn Abi Zayd Al Qayrawani, (Allah amugirire impuhwe) yaravuze ati:

"Itegeko ryaje rivuga ko abana bagomba gutozwa gusali bafite imyaka irindwi, ndetse bakanatangira kubikubitirwa bafite imyaka icumi, kandi bakaba ari bwo batandukanywa mu buryamo. Ni nk'uko bagomba kumenya ibyo Allah yategetse abagaragu be byaba mu mvugo ndetse no mu bikorwa mbere y'uko bagera mu gihe cy'ubugimbi, bikaba bigomba kuba byarabacengeye mu mitima yabo, no kumenyera kubikora n'ingingo zabo z'umubiri." Igitabo "Muqadimat Abi Zayd Al Qayrawaniy (urupapuro rwa: 5).

*****

IGICE CY'IMYEMERERE (IMYIZERERE).

Ikibazo cya mbere: Nyagasani wawe ni nde?

Igisubizo: Nyagasani wanjye ni Allah, wandeze akanarera ibindi biremwa byose ku bw'ingabire ze.

Gihamya y'ibi ni imvugo ya Allah igira iti:

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝١﴾ [الفاتحة: 1]

{Ishimwe n'ikuzo byose bikwiye Allah, Nyagasani w'ibiremwa byose} [Suratul Fatihat: 2]

Ikibazo cya kabiri: Idini ryawe ni irihe?

Igisubizo: Idini ryanjye ni Isilamu, bisobanuye: Kwicisha bugufi kubera Allah wenyine, no kubahiriza ibyo yagutegetse umwumvira, ndetse no kwitandukanya n'ibangikanyamana n'abarikora.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُۗ ...﴾ [آل عمران: 19]

{Mu by’ukuri idini (ry’ukuri) imbere ya Allah ni Isilamu...} [Surat Al imran:19].

Ikibazo cya gatatu: Intumwa yawe ni iyihe?

Igisubizo: Ni Muhamadi (Imana imuhe amahoro n'imigisha).

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ ...﴾ [الفتح: 29]

{Muhamad ni Intumwa ya Allah} [Suratul Fat'h: 29]

Ikibazo cya kane: Vuga ijambo rya Tawhid, n'ibisobanuro byaryo?

Ibisobanuro by'ubuhamya bw'uko nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri: Nta wundi ukwiye kugaragirwa by'ukuri usibye Allah.

Allah Nyir'ubutagatifu yaravuze ati:

﴿فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسۡتَغۡفِرۡ ...﴾ [محمد: 19]

{Bityo (yewe Muhamadi) menya ko nta yindi mana ikwiye gusengwa by’ukuri uretse Allah, ...} [Surat Muhamadi: 19]

Ikibazo cya gatanu: Allah aba he?

Igisubizo: Allah ari mu ijuru hejuru ya Arshi iri hejuru y'ibiremwa byose. Allah Nyir'ubutagatifu aragira ati:

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾ [طه: 5]

{(Allah) Nyirimpuhwe uganje hejuru ya Ar’shi} [Surat Twaha: 5]

Allah na none yaravuze ati :

﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۚ وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡخَبِيرُ ١٨﴾ [الأنعام: 18]

{Ni We Munyembaraga z'ikirenga ku bagaragu be, kandi ni We Nyirubugenge buhambaye, Uzi byose} [Suratul An'am: 18]

Ikibazo cya gatandatu: Guhamya ko Muhamadi ari Intumwa ya Allah; bisobanuye iki?

Igisubizo: Bisobanuye ko Allah yamwohereje ku biremwa byose, abiha inkuru nziza ndetse aranabiburirira.

Ni n'itegeko:

1- Kumwumvira mu byo yategetse.

2- Guhamya ukuri kw'ibyo yavuze.

3- Kutamwigomekaho.

4- Kutagaragira Allah mu bundi buryo butari ubwo yigishije, ari byo bisobanuye gukurikiza imigenzo ye, no kureka ibihimbano.

Allah aragira ati:

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ ...٨٠﴾ [النساء: 80]

{Uwumviye Intumwa (Muhamadi), mu by'ukuri aba yumviye Allah, ...} [Surat A-Nisa-u: 80]

Allah nanone aragira ati:

﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ٤﴾ [النجم: 3-4]

{Nta n'ubwo avuga ashingiye ku marangamutima ye. 3; Ahubwo (ibyo avuga) ni ibyo ahishurirwa (na Allah). 4} [Surat A-Najm:3-4]

Allah Nyirubutagatifu nanone yaravuze ati:

﴿لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا ٢١﴾ [الأحزاب: 21]

{Rwose mufite urugero rwiza mukomora ku Ntumwa ya Allah (Muhamadi). Ibyo ni kuri wa wundi wizera Allah (akemera) n'umunsi w'imperuka kandi agasingiza Allah kenshi} [Surat Al Ah'zab: 21]

Ikibazo cya karindwi: Kuki Allah Nyirubutagatifu yaturemye?

Igisubizo: yaturemye kugira ngo tumugaragire wenyine ntawe tumubangikanyije nawe.

Ntabwo yaturemeye gukina nta mpamvu.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ ٥٦﴾ [الذاريات: 56]

{Kandi nta kindi naremeye amajini n'abantu bitari ukugira ngo bangaragire} [Surat A-Dhariyat: 56]

Ikibazo cya munani: Kugaragira Allah (Ibadat) bisobanuye iki?

Ni izina rusange rikusanyije icyo ari cyo cyose Allah akunda kandi yishimira, cyaba mu mvugo,no mu bikorwa bigaragara cyangwa se ibitagaragara.

Mu bikorwa bigaragara harimo nko gusingiza Allah ku rurimi, umusingiza, umuha ikuzo, unavuga ubukuru bwe, gusali ndetse no gukora umutambagiro mutagatifu.

Naho mu bikorwa bitagaragara harimo: Kumwiringira, kumutinya, ndetse no kumwizera.

Ikibazo cya cyenda: Ni irihe tegeko kuri twe rihambaye kuruta ayandi?

Igisubizo: Itegeko rirusha ayandi gukomera ni ukwemera ko Allah Nyirubutagatifu ari we Mana yonyine.

Ikibazo cya cumi: Ni ayahe moko ya Tawhiid?

Igisubizo:

1) Kwemera ko Allah ari we Mana yonyine (Tawhiid Rububiyat): Bisobanuye kwemera ko Allah ari we wenyine Muremyi, ubeshaho ibiremwa bye, akaba umwami wabyo, akaba ari nawe mugenga wabyo, udafite uwo babangikanye.

2) Kwemera ko Allah ari we wenyine wo kugaragirwa (Tawhiid al Uluhiyat): Bisobanuye ko Allah ari we wenyine ukwiye kugaragirwa; bityo nta wundi ukwiye kugaragirwa uretse Allah wenyine Nyirubutagatifu.

3) Kwemera ko Allah ari we wenyine ufite amazina meza n'ibisingizo yihariye adahuje n'ibindi biremwa nkuko byavuzwe muri Qur'an no mu migenzo y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

Gihamya y'aya moko ya Tawuhid atatu ni imvugo ya Allah igira iti:

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴿٦٥﴾﴾

[مريم: 65]

{Nyagasani w'ibirere n'isi n'ibiri hagati yabyo. Bityo, jya umugaragira (wenyine) kandi ujye uhozaho kumugaragira

(kabone n'iyo byaba bikugoye). Ese hari uwo waba uzi witiranwa na we?} [Surat Mariyam: 65]

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni ikihe cyaha gihambaye kuruta ibidi?

Igisubizo: Ni ibangikanyamana.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا ٤٨﴾ [النساء: 48]

{Mu by'ukuri, Allah ntababarira icyaha cyo kumubangikanya, ahubwo ababarira (ibindi) bitari icyo k'uwo ashaka. Kandi ubangikanya Allah rwose aba ahimbye icyaha gihambaye} [Surat A-Nisa-i: 48]

Ikibazo cya cumi na kabiri: Vuga ibangikanyamana n'amoko yaryo?

Igisubizo: Ibangikanyamana ni ugukora icyo ari cyo cyose mu moko yo kugaragira Allah, ukagikorera abandi batari Allah Nyirubutagatifu.

Amoko y'ibangikanyamana:

Ibangikanyamana rikuru: Urugero: Ni nko gusaba ikindi kitari Allah, cyangwa kubamira ikindi kitari Allah, cyangwa kubagira ikindi kitari Allah Nyirubutagatifu.

Ibangikanyamana rito: Urugero: Ni nko kurahirira ikindi kitari Allah Nyirubutagatifu, cyangwa kwambara amahirizi n'ibindi byambarwa bibwira ko hari icyo byabarinda cyangwa se ngo bigire icyo bibatwara, no gukorera ijisho nko kuba yasali neza kuko abona ko abantu bamureba.

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ese hari undi uzi ibitagaragara usibye Allah wenyine?

Igisubizo: Nta wundi uzi ibitagaragara usibye Allah wenyine.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿قُل لَّا يَعۡلَمُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ ٱلۡغَيۡبَ إِلَّا ٱللَّهُۚ وَمَا يَشۡعُرُونَ أَيَّانَ يُبۡعَثُونَ٦٥﴾

[النمل: 65]

{Vuga (yewe Muhamadi) uti "Nta n'umwe mu bari mu birere no ku isi uzi ibyihishe uretse Allah, kandi ntibazi igihe bazazuririrwa} [Surat A-Nam'l: 65]

Ikibazo cya cumi na kane: Inkingi z'ukwemera ni zingahe?

Igisubizo:- 1- Kwemera Allah Nyirubutagatifu.

2- Kwemera abamalayika be.

3- Kwemera ibitabo bye.

4- Kwemera intumwa ze.

5- Kwemera umunsi w'imperuka.

6- Kwemera igeno ry'ikiza n'iki ko biva ku Mana.

Na gihamya yabyo: Hadithi ya Djibril izwi iri mu gitabo cya Muslim; Djibril yabwiye Intumwa Muhamadi (Imana imuhe amahoro n'imigisha): "Mbwira ku byerekeranye n'ukwemera?" Intumwa iramusubiza iti: "Ni ukwemera Allah, abamalayika be, ibitabo bye, Intumwa ze, umunsi w'imperuka, ndetse no kwemera igeno rya Allah ry'ibyiza n'ibibi".

Ikibazo cya cumi na gatanu: Sobanura inkingi z'ukwemera.

Igisubizo: Ni ukwemera Allah Nyirubutagatifu:

* Ni uko wemera ko Allah ari we wakuremye, akaguha n'amafunguro akubeshaho, akaba ari na we Mwami, Umugenga wenyine w'ibiremwa byose.

* Ni na we wo kugaragirwa, nta mugaragirwa wundi w'ukuri usibye we.

* Ni na we Uhambaye uruta byose, wuzuye ukwiye ikuzo n'ishimwe byose, ufite amazina n'ibisingizo byiza bihebuje, ntawe bareshya, ndetse nta n'icyo asa nacyo Nyirubutagatifu.

Kwemera abamalayika:

Abamalayika ni ibiremwa Allah yaremye mu rumuri, no kugira ngo bimugaragire binamwicisheho bugufi mu buryo bwuzuye.

Muri bo harimo Djibril (Imana imuhe amahoro) uzana ubutumwa ku bahanuzi ba Allah mu bantu.

Kwemera ibitabo:

Ni ibitabo Allah yahishuriye Intumwa ze.

- Nka Qur'an: yahishuriwe Intumwa Muhamadi (Imana imuhe amahoro) n'imigisha).

- Ivanjili : yahishuriwe Intumwa Issa (Imana imuhe amahoro)

- Tawurati: yahishuriwe Mussa (Imana imuhe amahoro).

- Zaburi: yahishuriwe Dawudi (Imana imuhe amahoro).

- Suhufi Ibrahiim na Mussa: yahishuriwe Ibrahim na Mussa (Imana ibahundagazeho amahoro).

Kwemera Intumwa:

Intumwa z'Imana ni abantu Allah yohereje ku bagaragu be, kugira ngo babigishe, banababahe inkuru nziza n'ijuru, banabababurire ibibi n'umuriro.

Abeza kurusha izindi Ntumwa: Ni Intumwa zari zifite ubutagamburuzwa, ari zo izi zikurikira:

Nuhu (Imana imuhe amahoro).

Ibrahim (Imana imuhe amahoro).

Mussa (Imana imuhe amahoro).

Issa (Imana imuhe amahoro).

Muhamadi (Imana imuhe amahoro n'imigisha).

Kwemera umunsi w'imperuka:

Ni ubuzima bwa nyuma y'urupfu mu mva. Umunsi w'imperuka, ni na wo munsi w'izuka n'ibarura, ubwo abantu bo mu ijuru bazinjizwa mu ijuru, n'abantu bo mu muriro binjizwe mu muriro.

Kwemera igeno ry'ikiza n'ikibi ko biva ku Mana:

Igeno: Ni ukwemera ko Allah azi buri kintu kiba mu biremwa bye, no kwemera ko yabyanditse ku rubaho rurinzwe, ndetse ko ari we ushaka ko kibaho kandi yakiremye.

Allah aragira ati:

﴿إِنَّا كُلَّ شَيۡءٍ خَلَقۡنَٰهُ بِقَدَرٖ ٤٩﴾ [القمر: 49]

{Mu by’ukuri buri kintu twakiremye ku rugero twagennye (igeno ryacyo)} [Surat Al Qamar: 49]

Igeno riri mu nzego enye:

Urwego rwa mbere: Ubumenyi bwa Allah Nyirubutagatifu; no muri byo ni ukuba ari we ufite ubumenyi bwabanje bwa buri kintu, na mbere na nyuma y'uko ibyo bintu bibaho.

Gihamya yabyo ni aho Allah agira ati:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥ عِلۡمُ ٱلسَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ ٱلۡغَيۡثَ وَيَعۡلَمُ مَا فِي ٱلۡأَرۡحَامِۖ وَمَا تَدۡرِي نَفۡسٞ مَّاذَا تَكۡسِبُ غَدٗاۖ وَمَا تَدۡرِي نَفۡسُۢ بِأَيِّ أَرۡضٖ تَمُوتُۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرُۢ ٣٤﴾ [لقمان: 34]

{Mu by'ukuri Allah ni We ufite ubumenyi bw'igihe imperuka izabera; (ni na We) umanura imvura kandi azi n'ibiri muri nyababyeyi. Nta muntu ushobora kumenya icyo azabona (azageraho) ejo, ndetse nta n'umenya aho azagwa. Mu by'ukuri Allah ni Umumenyi uhebuje, Uzi byose.} [Surat Luqman: 34]

Urwego rwa kabiri: Ibyo Allah yabyanditse ku rubaho rurinzwe (Lawuhu Mahfudhwi); bityo buri kintu kibaho kandi kizabaho kiranditse iwe kuri urwo rubaho.

Gihamya yabyo ni aho Allah agira ati:

﴿۞وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلۡغَيۡبِ لَا يَعۡلَمُهَآ إِلَّا هُوَۚ وَيَعۡلَمُ مَا فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۚ وَمَا تَسۡقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعۡلَمُهَا وَلَا حَبَّةٖ فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡأَرۡضِ وَلَا رَطۡبٖ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ ٥٩﴾ [الأنعام: 59]

{Ni na We ufite imfunguzo z'ibitagaragara, ntawe uzizi uretse We (Allah). Kandi azi ibiri imusozi no mu nyanja, ndetse nta n'ikibabi gihanuka usibye ko aba akizi. Nta mbuto iri mu mwijima wo mu butaka, nta kibisi cyangwa icyumye usibye ko cyavuzwe mu gitabo gisobanutse} [Surat An'am: 59].

Urwego rwa gatatu: Ni ukwemera ko buri kintu kibaho ku bushake bwa Allah, kandi ko nta na kimwe kimuturukaho

cyangwa se gituruka ku biremwa bye bitari ku bushake bwe Nyirubutagatifu.

Gihamya yabyo ni imvugo ya Allah igira iti:

﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ ٢٨ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢٩﴾ [التكوير: 28-29]

{Kuri wa wundi muri mwe ushaka gukurikira inzira igororotse. (28) Kandi nta cyo mwashaka (ngo kibe) keretse Allah, Nyagasani w'ibiremwa (byose) aramutse agishatse.(29)}. [Surat A-Tak'wiir: 28-29].

Urwego rwa kane: Kwemera ko ibiremwa byose byaremwe na Allah, niwe wabiremye ubwabyo, anarema imiterere yabyo, n'ibyo bikora, na buri kintu kibikomokaho.

Gihamya yabyo ni aho Allah agira ati:

﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمۡ وَمَا تَعۡمَلُونَ ٩٦﴾ [الصافات: 96]

{Kandi Allah yarabaremye, mwe n'ibyo mukora} [Surat Swafaat: 96]

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Qur'ani ni iki?

igisubizo: Ni amagambo ya Allah Nyirubutagatifu, ntabwo yaremwe.

Allah Nyirubutagatifu yaravuze ati:

﴿وَإِنۡ أَحَدٌ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ فَأَجِرۡهُ حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ... ٦﴾ [التوبة: 6]

{No mu babangikanyamana nihagira ugusaba (yewe Muhamadi) ubuhungiro, ujye ubumuha kugira ngo yumve amagambo ya Allah...} [Surat Tawubat: 6]

Ikibazo cya cumi na karindwi: Imigenzo y'Intumwa y'Imana [Sunat] (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ni iki?

Igisubizo: Ni buri mvugo, na buri gikorwa, na buri icyo Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yemeye ko gikorwa n'ubwo itagikora, ndetse na buri icyayiranze mu mico yayo, na mu miterere yayo karemano.

Ikibazo cya cumi n'umunani: Igihimbano ni iki? Ese turacyemera?

Igisubizo: Ni buri kintu cyose abantu bihimbiye mu idini, kitakozwe n'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) cyangwa se ngo gikorwe n'abasangirangendo bayo.

* Ntabwo tucyemera ahubwo turacyamagana.

Kubera imvugo y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) igira iti: "Buri gihimbano cyose ni ubuyobe" Yakiriwe na Abu Dawudi.

Urugero rwabyo: Ni ukongera mu bikorwa byo kwiyegereza Allah (Ibadat) nko kongera ikindi gice cyo gukaraba ku ngingo zo gutawaza zizwi, cyangwa se kwizihiza umunsi w'amavuko w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha), kubera ko ntaho tubikomora ku Ntumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) cyangwa se ku basangirangendo bayo.

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Vuga ku bijyanye no gukunda ndetse no kwanga kubera Allah (Al Wala-u wal Bara-u)?

Igisubizo: Al Wala-u: Ni ugukunda abemeramana ndetse no kubatabara.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ ... ٧١﴾ [التوبة: 71]

{Abemeramana n'abemeramanakazi ni inshuti hagati yabo ...} [Surat Tawbat: 71]

Naho Al Bara-u: Ni ukwanga abahakanyi no kutabakunda.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿قَدۡ كَانَتۡ لَكُمۡ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ فِيٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذۡ قَالُواْ لِقَوۡمِهِمۡ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمۡ وَمِمَّا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرۡنَا بِكُمۡ وَبَدَا بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةُ وَٱلۡبَغۡضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥٓ ...٤﴾ [الممتحنة: 4]

{Mu by’ukuri mwagize urugero rwiza kuri Ibrahim n’abari kumwe nawe, ubwo babwiraga abantu babo bati “Rwose twitandukanyije namwe ndetse n’ibyo mugaragira bitari Allah. Turabahakanye, kandi hagati yacu namwe havutse ububisha n’ubugome bihoraho, kugeza ubwo muzemera Allah wenyine...} [Surat Al Mumtahinat: 4]

Ikibazo cya makumyabiri: Ese Allah hari irindi dini azemera ritari Isilamu?

Igisubizo: Allah ntazemera irindi dini ritari Isilamu.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ٨٥﴾ [آل عمران: 85]

{Uzahitamo idini ritari Isilamu, ntabwo azaryakiririrwa, kandi ku munsi w’imperuka azaba mu banyagihombo. 85} [Surat Al Imran: 85]

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Ubuhakanyi bugaragara mu mvugo, mu bikorwa, no mu myemerere. Tanga urugero rwabyo?

Igisubizo: Urugero rw'ubuhakanyi mu mvugo: Ni nko gutuka Allah Nyirubutagatifu cyangwa se Intumwa ye (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

Naho urugero rw'ubuhakanyi mu bikorwa, ni nko gutesha agaciro Musw'haf yanditsemo Qur'an cyangwa kubamira ikindi kitari Allah Nyirubutagatifu.

Naho urugero rw'ubuhakanyi mu myemerere, ni nko kwemera ko hari undi ukwiye kugaragirwa utari Allah Nyirubutagatifu cyangwa se kwemera ko hari undi Muremyi ubangikanye na Allah Nyirubutagatifu.

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Uburyarya ni iki? Ni n'ayahe moko yabwo?

Igisubizo:

1- Uburyarya bukuru (A-Nifaqul Akbar): Ni uguhisha ubuhakanyi ukagaragaza ukwemera.

Ubu bwoko bw'uburyarya bukura nyirabwo mu buyisilamu, kandi ni kimwe mu bigaragaza ubuhakanyi bukuru (Al Kufru Al Akbar).

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ١٤٥﴾ [النساء: 145]

{Mu by’ukuri indyarya zizaba ziri mu ndiba y’umuriro, kandi (yewe Muhamadi) ntuzababonera umutabazi} [Surat A-Nisa-i:145]

2- Uburyarya buto (A-Nifaqul Asw'ghar):

Urugero: Kubeshya no kutuzuza isezerano ndetse no kutarinda indagizo.

Ubu buryarya ntibukura nyirabwo mu buyisilamu, ahubwo ni kimwe mu byaha nyirabwo yazahanirwa.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ibimenyetso biranga indyarya ni bitatu: Iyo iganira irabeshya, yatanga isezerano ikaryica, yakwizerwa igahemuka." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ninde wasozereje Intumwa n'abahanuzi?

Igisubizo: Ni Muhamadi (Imana imuhe amahoro n'imigisha).

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ ... ﴾ [الأحزاب: 40]

{Ntabwo Muhamadi ari se w'uwo ari we wese muri mwe, ahubwo ni Intumwa ya Allah akaba n'uwasozereje abahanuzi...} [Surat Al Ah'zab: 40]

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ni nanjye wasozereje abahanuzi, nta muhanuzi uzaza nyuma yanjye." Yakiriwe na Abu Dawudi na Tirmidhi ndetse n'abandi.

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Igitangaza ni iki?

Igisubizo: Igitangaza ni buri icyo ari cyo cyose Allah yahaye abahanuzi be mu bitangaza bidasanzwe ndengakamere kugira ngo bihamye ukuri kwabo, Ingero:

- Gusaduka k'ukwezi ku gihe cy'Intumwa Muhamadi (Imana iyihe amahoro n'imigisha)

- Gucikamo kabiri kw'inyanja ku gihe cy'Intumwa y'Imana Mussa (Imana imuhe amahoro), no korama kwa Farawo n'ingabo ze.

IKibazo cya makumyabiri na gatanu: Abasangirangendo b'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ni bantu ki? Ese ngomba kubakunda?

Igisubizo: Umusangirangendo ni uwahuye n'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha), akayemera ndetse akanapfa akiri ku buyisilamu.

- Tugomba kubakunda no kubigana, kandi ni bo beza kuruta abandi bantu nyuma y'abahanuzi ba Allah.

Abeza muri bo kurusha abandi ni: Abayobozi bane bayoboye nyuma y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha):

- Abubakar (Imana imwishimire)
- Umar (Imana imwishimire)
- Uth'man (Imana imwishimire)
- Ally (Imana imwishimire)

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni bande ba nyina b'abemera?

Igisubizo: Ni abagore b'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿ٱلنَّبِيُّ أَوۡلَىٰ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ مِنۡ أَنفُسِهِمۡۖ وَأَزۡوَٰجُهُۥٓ أُمَّهَٰتُهُمۡۗ ... ٦﴾ [الأحزاب: 6]

{Umuhanuzi (Muhamadi) ni we ufite agaciro ku bemeramana kurusha ako bifiteho ubwabo, ndetse n'abagore be ni ababyeyi babo (ku bw'icyubahiro bakwiye ndetse no kuba batashakwa n'abandi bagabo).} [Surat Al Ah'zab: 6]

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Ni ubuhe burenganzira bw'abantu bo mu muryango w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) tubagomba?

Igisubizo: Tugomba kubakunda, tukanga ababanga, ariko ntitubakabirize. Abo nta bandi ni abagore b'Intumwa y'Imana n'urubyaro rwayo, na bene Hashim, na bene Abdul Mutwalib mu bemeramana.

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ni iki tugomba abayobozi b'abayisilamu?

Igisubizo: Icyo tubagomba ni ukububaha, kubumva ndetse no kubumvira bitarimo kuduhamagarira kwigomeka kuri Allah, no kutabigomekaho, ndetse no kubasabira no kubagira inama mu ibanga.

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Ni ubuhe buturo bw'abemeramana?

Igisubizo: Ni ijuru.Allah aragira ati:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ ...١٢﴾

[محمد: 12]

{Mu by'ukuri ba bandi bemeye bakanakora ibikorwa byiza, Allah azabinjiza mu busitani butembamo imigezi (Ijuru)...} [Surat Muhamadi: 12]

Ikibazo cya mirongo itatu: Ni ubuhe buturo bw'abahakanyi?

Igisubizo: Ni umuriro; Allah aragira ati:

﴿فَإِن لَّمۡ تَفۡعَلُواْ وَلَن تَفۡعَلُواْ فَٱتَّقُواْ ٱلنَّارَ ٱلَّتِي وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُۖ أُعِدَّتۡ لِلۡكَٰفِرِينَ ٢٤﴾ [البقرة: 24]

{ngaho nimwirinde umuriro, wo ibicanwa byawo (bizaba ari) abantu n'amabuye; wateguriwe abahakanyi.} [Surat Al Baqarat: 24.]

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Gutinya ni iki? Kwizera ni iki? Ni n'izihe gihamya zabyo?

Igisubizo: Gutinya ni ugutinya Allah no gutinya ibihano bye.

Naho Kwizera ni ukwizera ingororano za Allah, imbabazi ze ndetse n'impuhwe ze.

Gihamya y'ibi ni imvugo ya Allah igira iti:

﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا ٥٧﴾ [الإسراء: 57]

{Abo basenga (bababangikanyije na Allah; nka Ezra, Yesu n'abandi biyeguriye Imana) na bo ubwabo (basengaga Allah) bakanashaka uburyo bwo kumwiyegereza, bizera impuhwe ze ndetse bakanatinya ibihano bye. Mu by'ukuri ibihano bya Nyagasani wawe biratinyitse} [Surat Al Is'ra-i; 57.]

Allah Nyirubutagatifu na none aragira ati:

﴿۞ نَبِّئۡ عِبَادِيٓ أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ٤٩ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ ٥٠﴾ [الحجر: 49-50]

{(Yewe Muhamadi) bwira abagaragu banjye ko mu by’ukuri ndi Ubabarira ibyaha, Nyirimpuhwe. 49. Kandi ko n’ibihano byanjye ari ibihano bibabaza cyane. 50} [Surat Al Hidj'ri: 49-50]

Ikibazo cya mirongo itatu na kabiri: Vuga amwe mu mazina ya Allah n'ibisingizo bye Nyirubutagatifu.

Igisubizo: Allah, Nyagasani, Nyirimbabazi, Uwumva bihebuje, Ubona bihebuje, Umumenyi uhebuje, Utanga amafunguro, Uhoraho, Uw'ikirenga,... n'andi mazina meza n'ibisingizo bihebuje.

Ikibazo cya mirongo itatu na gatatu: Sobanura aya mazina?

Igisubizo: Allah: bisobanuye Ugaragirwa, usengwa by'ukuri wenyine udafite uwo babangikanye.

Rabbu (Nyagasani) bisobanuye ko ari we Muremyi wenyine, Umwami, Utanga amafunguro, Umugenga.

A-Sami'u (Uwumva bihebuje) bisobanuye ko yumva buri kintu, ndetse akumva n'amajwi yose n'uburyo aba atandukanye.

Al Baswiir (Ubona bihebuje) bisobanuye ubona buri kintu, akabona buri kintu cyaba gito cyangwa se kinini.

Al Aliim (Umumenyi uhebuje) bisobanuye ufite ubumenyi bwa buri kintu cyahise, kiriho ndetse n'ikizabaho.

A-Rahman (Nyirimpuhwe) bisobanuye uwo impuhwe ze zikwiriye buri kiremwa cyose na buri kinyabuzima cyose; bityo abagaragu bose n'ibiremwa byose biri munsi y'impuhwe ze.

A-Razaaq (Utanga amafunguro) bisobanuye uha amafunguro ibiremwa bye byose byaba abantu cyangwa se amajini n'ibindi binyabuzima byose.

Al Hayyu (Uhoraho) bisobanuye ko adapfa, nyamara ibiremwa byo bizapfa byose.

Al Adhwiim (Uw'ikirenga) bisobanuye ufite ubutungane bwose n'ubuhambare mu mazina ye, mu bisingizo bye ndetse no mu bikorwa bye.

Ikibazo cya mirongo itatu na kane: Ni iki tugomba abamenyi b'abayisilamu?

Igisubizo: Tugomba kubakunda, ndetse tukaba ari nabo tugarukaho mu bibazo by'idini ducyeneye gusobanukirwa, kandi tukabavuga ibyiza gusa. N'uzabavugaho ibitandukanye n'ibi bibi, uwo azaba ayobye inzira nyayo.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ١١﴾

[المجادلة: 11]

{... Allah azamura mu ntera abemeye n’abahawe ubumenyi muri mwe. Kandi Allah ni Umumenyi uhebuje w’ibyo mukora} [Surat Al Mudjadalat: 11]

Ikibazo cya mirongo itatu na gatanu: Abakunzi ba Allah Nyirubutagatifu ni bantu ki?

Igisubizo: Ni abemeramana kandi bayitinya.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿أَلَآ إِنَّ أَوۡلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٦٢ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ ٦٣﴾

[يونس: 62-63]

{Nta gushidikanya ko mu by’ukuri inshuti za Allah zitazigera zigira ubwoba ndetse n’agahinda.62 (Abo ni) ba bandi bemeye kandi bakaba baratinyaga Allah} [Surat Yunus: 62-63]

Ikibazo cya mirongo itatu na gatandatu: Ese Ukwemera (Imani) ni mu mvugo no mu bikorwa gusa?

Igisubizo: Ukwemera (Imani) ni mu mvugo no mu bikorwa ndetse no mu myizerere.

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Ese Ukwemera (Imani) kuriyongera kukanagabanuka?

Igisubizo: Ukwemera kongerwa n'ibikorwa byo kumvira Allah, kukagabanywa n'ibikorwa byo kumwigomekaho.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ٢﴾ [الأنفال: 2]

{Mu by’ukuri abemeramana nyabo ni ba bandi iyo Allah avuzwe, imitima yabo ikangarana, banasomerwa amagambo ye akabongerera ukwemera; kandi bakiringira Nyagasani wabo (wenyine)} [Surat Al Anfal: 2]

Ikibazo cya mirongo itatu n'umunani: Gukora neza (Ih'saan) ni gute?

Igisubizo: Ni ukugaragira Allah nkaho umureba, waba utamubona ukazirikana ko we akureba.

Ikibazo cya mirongo itatu n'icyenda: Ni ryari ibikorwa umuntu akora byakirwa imbere ya Allah?

Igisubizo: Byakirwa ku mpamvu ebyiri:

1- Kuba yabikoze agamije gushimisha Allah wenyine.

2- Kandi akabikora biri ku murongo n'umugenzo w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)

Ikibazo cya mirongo ine: Kwiringira Allah ni gute?

Igisubizo: Ni ukwishingikiriza Allah wenyine mu gukora ibigufitiye akamaro, no kwirinda ibikugiraho ingaruka, kandi ugakora iyo bwabaga ngo ubigereho.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُۥٓ ...﴾ [الطلاق: 3]

{... Kandi uwiringira Allah, aramuhagije ...} [Surat A-Twalaq: 3]

Aramuhagirije: Nta wundi acyeneye.

Ikibazo cya mirongo ine na rimwe: Ni irihe tegeko ryo kubwiriza ibyiza no kubuza ibibi?

Igisubizo: Kubwiriza ibyiza bisobanuye kubwiriza kumvira amategeko ya Allah Nyirubutagatifu, naho kubuza ibibi bisobanuye kubuza ibyo ari byo byose bituma umuntu yigomeka kuri Allah Nyirubutagatifu.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ ...﴾ [آل عمران: 110]

{Muri umuryango uboneye watoranyirijwe abantu; mubwirizanya ibyiza mukabuzanya ibibi kandi mukanemera Allah...} [Surat Al Imran: 110]

Ikibazo cya mirongo ine na kabiri: Abakurikiye imigenzo y'Intumwa y'Imana kandi bari hamwe (Ahl Sunat wal Djama'at) ni bantu ki?

Igisubizo: Ni uwo ari we wese ukurikiza Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) n'abasangirangendo bayo mu mvugo, mu bikorwa n'imyizerere.

Biswe iyi nyito kubera ko bakurikira Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha), ndetse bakirinda ibihimbano (Bid'at).

Naho kuba hamwe (Al Djama'at) ni ukubera ko bahurije ku kuri, ntibagutandukaneho.

****

IGICE CY'AMATEGEKO Y'IDINI (AL FIQ'H).

Ikibazo cya mbere: Sobanura ijambo TWAHARAT?

Igisubizo: Twaharat ni isuku umuntu akora yisukura umwanda wamusohotsemo (Al Hadath) cyangwa se umwanda wamugiyeho (Al Khabath).

Twaharat ul Khabath: Ikorwa umuyisilamu yikuraho umwanda wamugiye ku mubiri we, ku myambaro ye, cyangwa se ahantu agiye gusalira.

Twaharat ul Hadath: Ikorwa umuyisilamu atawaza (Udhu) cyangwa se yiyuhagira umubiri wose n'amazi asukuye, cyangwa se yisukuza itaka (Tayamum) igihe yabuze amazi cyangwa se adashoboye kwisukuza amazi.

Ikibazo cya kabiri: Ni gute wisukura umwanda wakugiyeho (Nadjasat)?

Igisubizo: Wiyuhagira n'amazi kugeza ucyeye.

Naho icyakozweho n'izuru ry'imbwa, cyokozwa inshuro zirindwi zibanza n'itaka.

Ikibazo cya gatatu: Ni ibihe byiza byo gutawaza (Udhu)?

Igisubizo: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Iyo umugaragu w'umuyisilamu cyangwa se w'umwemeramana atawaje, agakaraba mu maso he, buri cyaha yarebesheje amaso ye kimuvaho hamwe na ya mazi cyangwa se n'igitonyanga cya nyuma cya ya mazi amwumukaho. Iyo akarabye amaboko ye, buri cyaha yakoresheje amaboko ye kimuvaho hamwe na ya mazi cyangwa se n'igitonyanga cya nyuma cya ya mazi amwumukaho. Iyo akarabye ibirenge bye, buri cyaha yakoresheje ibirenge bye agenda kimuvaho hamwe na ya mazi cyangwa se igitonyanga cya nyuma cya ya mazi amwumukaho, kugeza ubwo arangiza asukutse nta cyaha afite." \Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya kane: Ni gute nisukura (Udhu)?

Igisubizo: Ni ugukaraba ibiganza gatatu.

Warangiza ukajuguta amazi mu kanwa, ukanayashoreza, nyuma ukayapfuna. Ibyo ukabikora inshuro eshatu.

Kujuguta amazi: Ni ukuyashyira mu kanwa, ukayakura mu itama rimwe uyashyira mu rindi warangiza ukayacira.

Naho kuyashoreza ni ukuyinjiza mu izuru uyashoreze ukoresheje ikiganza cyawe cy'indyo.

Naho kuyapfuna ni ukuyasohora mu izuru ukoresheje ikiganza cyawe cy'imoso.

Iyo urangije ukaraba mu buranga bwawe inshuro eshatu.

Hanyuma ugakaraba amaboko yawe yombi ugeza mu nkokora inshuro eshatu.

Warangiza ugahanagura mu mutwe wawe n'ibiganza byawe uhereye mu ruhanga ujyana inyuma, ukanabigarura, maze ugahanagura n'amatwi.

Hanyuma agakaraba ibirenge byawe byombi ugeza ku tubumbankore.

Ubu buryo nibwo butunganye kandi bwuzuye. Byanakomowe mu buryo bwizewe ku Ntumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) muri Hadithi za Bukhari na Muslim, bakiriye bakuye kuri Uth'man na Abdallah Ibun Zayd ndetse n'abandi. Nkuko na none byashimangiwe biturutse kwa Uth'man mu mvugo ya Bukhari n'abandi ivuga ko yatawaje inshuro imwe imwe, nanone ko yatawaje inshuro ebyiri ebyiri. Bisobanuye ko buri rugingo mu ngingo batawaza yarwozaga inshuro imwe cyangwa ebyiri.

Ikibazo cya gatanu: Ni ibihe bice by'itegeko umuntu ategetswe gutawaza, vuga n'umubare wabyo?

Igisubizo: Ni ibice gutawaza k'umuyisilamu kutakwemerwa aramutse aretse kimwe muri byo ntagitawaze.

1- Gukaraba uburanga ari naho hashamikiye kujuguta amazi mu kanwa no kuyashoreza mu zuru.

2- Gukaraba amaboko yombi kugeza mu nkokora.

3- Guhanagura mu mutwe, hashamikiyeho no guhanagura amatwi yombi.

4- Gukaraba ibirenge byombi ugeza ku tubumbankore.

5- Kubikurikiranya hagati y'izo ngingo uko zikurikiranye uhereye ku gukaraba uburanga, ugakurikizaho amaboko, ugakurikizaho guhanagura ku mutwe, ugaherukira ku gukaraba ibirenge.

6- Kubyungikanya ukabikorera mu gihe kimwe, utanyujijemo umwanya watuma ingingo wakarabye zumuka.

Nko kuba watawaza wagera hagati ukarekeraho ukaza gukomeza nyuma, ubu buryo ntabwo bwemewe.

Ikibazo cya gatandatu: Ni ibihe bice by'umugereka bitari itegeko umuntu ategetswe gutawaza, vuga n'umubare wabyo?

Igisubizo: Ibice by'umugereka mu gutawaza ni bya bindi iyo ubikoze bikongerera ibihembo n'ingororano ariko iyo ubiretse ntabwo ubihanirwa, no gutawaza kwawe icyo gihe kuba kwemewe.

1- Kuvuga Bismillah: Ku izina rya Allah.

2- Koza mu kanwa n'umuswaki (uburoso,...)

3- Gukaraba ibiganza byombi.

4- Gutosa hagati y'intoki.

5- Gukaraba ingingo inshuro ebyiri cyangwa se eshatu

6- Guhera iburyo.

7- Kuvuga ubusabe nyuma yo gutawaza:

«أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمداً عبده ورسوله»

"ASH'HADU ALA ILAHA ILALLAH, WAHDAHU LA SHARIKA LAHU WA ASHAHADU ANA MUHAMADAN ABDUHU WA RASULUHU: Ndahamya ko nta yindi mana ikwiye gusengwa usibye Allah wenyine, udafite uwo babangikanye, nkanahamya ko Muhamadi ari umugaragu wayo n'Intumwa yayo."

8- Gusali raka ebyiri nyuma yaho.

Ikibazo cya karindwi: Vuga umubare w'ibyangiza Udhu?

Igisubizo: Ni icyo ari cyo cyose gisohotse muri imwe mu nzira ebyiri: Iy'imbere cyangwa se iy'inyuma nk'inkari, amabyi, cyangwa se umusuzi.

Ibitotsi, gusara, no guta ubwenge by'amarabira.

Kurya inyama y'ingamiya.

Gukora ku gitsina, cyangwa se mu kibuno n'intoki nta kizikingirije.

Ikibazo cya munani: Tayamum ni iki?

Igisubizo: Ni ukwisukuza itaka n'ikindi nkaryo nk'umucanga igihe amazi yabuze cyangwa se igihe bitashobokera umuntu kwisukuza amazi.

Ikibazo cya cyenda: Ni gute wisukuza itaka (Tayamum)?

Igisubizo: Ni ugukoza ibiganza ku butaka inshuro imwe ukoresheje ibiganza, no kubihanaguza mu buranga, n'inyuma y'ibiganza inshuro imwe.

Ikibazo cya cumi: Ni ibiki byangiza isuku yo gutayamamu?

Igisubizo: Ibyangiza isuku y'amazi byose byangiza Tayamum.

- Iyo amazi abonetse.

Ikibazo cya cumi na rimwe: Khofu n'amasogisi ni iki? Ese nabyo birahanagurwa?

Igisubizo: Khofu ni nk'amasogisi yambarwa ku birenge aba akoze mu ruhu.

Naho amasogisi yo ntabwo aba akoze mu ruhu.

Biremewe ku bihanaguraho byombi mu mwanya wo gukaraba ibirenge.

Ikibazo cya cumi na kabiri: Garagaza ubugenge buri mu guhanagura Khofu ebyiri?

Igisubizo: Ni mu rwego rwo koroshya no korohereza abagaragu by'umwihariko mu bihe by'imbeho n'imvura nyinshi ndetse no mugihe cy'urugendo, kubera ko biba bigoye kubyiyambura.

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ibiki bisabwa kugira ngo guhanagura Khofu bibe byemewe?

Igisubizo: -1- Nuko uba wambaye Khofu ufite isuku, ndetse watawaje.

2- Nuko Khofu na zo zigomba kuba zisukuye, kuko ntibyemewe guhanagura Khofu zifite umwanda.

3- Khofu zigomba kuba zikwiriye ikirenge cyose bakaraba igihe bari gutawaza (ntaho zacitse).

4- Guhanagura byemerwa mu gihe kingana n'amanywa n'ijoro ku muntu utari ku rugendo . Naho uri ku rugendo ni iminsi itatu n'amajoro yayo.

Ikibazo cya cumi: Guhanagura Khofu bikorwa bite?

Igisubizo: Guhanagura Khofu bikorwa mu buryo bukurikira: Ni ukunyuza intoki zitose n'amazi, ku mano y'ibirenge bye hanyuma akabinyuza hejuru y'ibirenge bye, agahanagura ikirenge cye cy'iburyo akoresheje ikiganza cy'iburyo, n'ikirenge cye cy'ibumoso akoresheje ikiganza cy'ibumoso; agatandukanya intoki ze igihe ari guhanagura kandi ntasubiremo.

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni ibiki byangiza isuku yo guhanagura Khofu?

Igisubizo: 1- Ni ukuba igihe cyo guhanagura cyarangiye; icyo gihe ntibiba byemewe guhanagura Khofu nyuma y'uko igihe cyayo ntarengwa cyemewe n'amategeko cyarangiye, ari cyo kingana n'amanywa n'ijoro ku muntu utari ku rugendo, n'iminsi itatu n'amajoro yayo ku muntu uri ku rugendo.

2- Kwiyambura Khofu; iyo umuntu aziyambuye cyangwa agakuramo imwe muri izi ebyiri nyuma y'uko yari yazihanaguye, icyo gihe kuzihanagura kwe biba bibaye impfabusa.

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Iswala ni iki?

Igisubizo: Iswala ni ukugaragira Allah wifashishije amagambo n'ibikorwa runaka bitangirwa n'ijambo Allahu Akbaru bigasozwa n'indamutso y'amahoro (A-Salamu).

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ni irihe tegeko ry'Iswala?

Iswala ni itegeko kuri buri muyisilamu.)

Allah Nyirubutagatifu aragira ati: :

﴿... إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ كَانَتۡ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ كِتَٰبٗا مَّوۡقُوتٗا١٠٣﴾ [النساء: 103]

{... Mu by'ukuri Iswala ku bemeramana ni itegeko ryashyiriweho igihe kigenwe} [Surat A-Nisa-i: 103]

Ikibazo cya cumi n'umunani: Ni irihe tegeko ry'umuntu ureka Iswala?

Igisubizo: Kureka Iswala ni ubuhakanyi; Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Itandukaniro riri hagati yacu na bo ni iswala, bityo uririreka aba ahakanye." Yakiriwe na Ahmad na Tirmidhi ndetse n'abandi.

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Umuyisilamu ategetswe Iswala zingahe ku manywa n'ijoro?

Igisubizo: Ni Iswala eshanu ku manywa na nijoro; Iswala ya mu gitondo ni raka ebyiri, iya ku manywa ni raka enye, iyo ku gicamunsi ni raka enye, iya nimugoroba ni raka eshatu, n'iyo mu ijoro ni raka enye.

Ikibazo cya makumyabiri: Vuga umubare w'ibisabwa kugira ngo Iswala ikorwe.

Igisubizo: 1- Ubuyisilamu; kubera ko Iswala itakwemerwa iramutse ikozwe n'umuhakanyi.

2- Ubwenge; Iswala ikozwe n'umusazi ntabwo yakwemerwa.

3- Kuba aciye akenge akuze; kuko Iswala y'umwana muto utaraca akenge ntabwo yemerwa.

4- Kugira umugambi (Niyat).

5- Kuba igihe cyo gusali cyageze.

6- Isuku yo kwikuraho umwanda.

7- Isuku yo kwikuraho umwanda wakugiyeho.

8- Guhisha ubwambure.

9- Kwerekera ku ngoro ya Al Kaabat i Maka (Qib'lat).

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Vuga umubare w'inkingi z'Iswala.

Igisubizo: Ni inkingi cumi n'enye, ni izi zikurikira:

Iya mbere: Gusali uhagaze ku muntu ubishoboye.

Kuvuga ijambo Allahu Akbar, Takbiratul Ihram (izirirriza ikindi icyo ari cyo cyose wakora kitari mu Iswala).

Gusoma Surat Al Fatihat.

Kunama (Ruku'u) umugongo urambuye n'umutwe we ukaba uteganye n'umugongo.

Kunamuka.

Guhagarara wemye.

Kubama no gutuma uruhanga, izuru, ibiganza byombi, amavi yombi n'intoki zikora hasi ku butaka aho yubamye.

Kubamuka.

Kwicara hagati y'ibyubamo bibiri.

Ikiri mu mugenzo w'Intumwa y'Imana (Sunat) ni ukwicarira ukuguru kw'ibumoso, no gushinga ukw'iburyo ukwerekeje Qib'lat.

Kugira ituze muri buri nkingi ukoze.

Kuvuga ubuhamya bwa nyuma.

Kwicara uri kuvuga ubwo buhamya.

Kuvuga indamutso (A-Salam) inshuro ebyiri ugira uti: "A-Salamu Alaykum wa Rahmatullah: Amahoro n'imigisha bya Allah bibe kuri rimwe".

Gukurikiranya izi nkingi nk'uko twabivuze, kuko aramutse yubamye (Sujud) mbere yo kunama (Ruku) abishaka, Iswala ntiyemerwa; n'iyo yibagiwe agomba kongera kunama (Ruku'u) hanyuma akabona kubama (Sudjud).

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Vuga ibice by'itegeko by'Iswala.

Igisubizo: Ibice by'itegeko by'Iswala ni umunani, ni ibi bikurikira:

1- Kuvuga Takbirat (Ijambo Allah Akbar) itari Takbirat itangira Iswala (Takbirat Al Ihram).

2- Kuvuga ijambo:

«سمع الله لمن حمده»

"SAMIALLAHU LIMAN HAMIDAHU: Allah yumva umusingiza" kuri Imam no ku muntu usali ari wenyine.

3- Kuvuga ijambo:

«ربنا ولك الحمد »

RABANA WA LAKAL HAMD: Nyagasani wacu ni wowe Nyirugusingizwa".

4- Kuvuga ijambo:

«سبحان ربي العظيم »

SUB'HANA RABIYAL ADHWIIM: Ubutagatifu ni ubwa Nyagasani wanjye Uhambaye." inshuro imwe igihe wunamye (Ruku'u).

5- Kuvuga ijambo:

«سبحان ربي الأعلى »

SUB'HANA RABIYAL A'ALA: Ubutagatifu ni ubwa Nyagasani wanjye w'ikirenga." inshuro imwe igihe wubamye (Ruku'u).

6- Kuvuga ijambo:

«رب اغفر لي »

RABI GH'FIR LII: Nyagasani mbabarira, hagati yo kubama kabiri.

7- Kuvuga ubuhamya bwa mbere.

8- Kwicara uvuga ubuhamya bwa mbere.

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ni ibihe bice by'umugereka by'Iswala?

Igisubizo: Ni cumi na kimwe, ari byo bikurikira:

1- Kuvuga nyuma ya Takbirat yo gutangira Iswala:

«سبحانك اللهم وبحمدك، وتبارك اسمك، وتَعَالَىٰ جدك، ولا إله غيرك »

SUB'HANAKA LLAHUMA WA BIHAMDIKA WA TABARAKA ISMUKA WA TA'ALA DJADUKA WA LA ILAHA GHAYRUKA:

2- Kwikinga kuri Allah ngo akurinde Shitani wavumwe.

« أعوذ بالله من الشيطان الرجيم »

3- Kuvuga

« بسم الله الرحمن الرحيم»

Bismillah Rahman Rahiim: Ku izina rya Allah Nyirimpuhwe Nyirimbabazi.

4- Kuvuga ijambo AMINA "Mana akira ubusabe".

5- Gusoma isura runaka nyuma yo gusoma Surat Al Fatihat.

6- Kurangurura ijwi mu gisomo igihe ari Imam.

7- Nyuma yo kuva ku mavi uvuze

« ربنا ولك الحمد»

Samiallahu liman hamidah: "Allah yumva umusingije"; kongeraho aya magambo:

« ملء السَّمٰوات وملء الأرض، وملء ما شئت من شيء بعد »

MIL'A SAMAWATI WA MIL'AL AR'DHWI, WA MIL'A MA SHIITA MIN SHAY'IN BA'AD: Gusingizwa gukwire ibirere n'isi na buri icyo ari cyo cyose ushatse nyuma yaho.

8- Kurenza inshuro imwe mu gusingiza Allah igihe umuntu yunamye (Ruku'u); nko kubisubiramo bwa kabiri n'ubwa gatatu, no kurenzaho.

9- Kurenza inshuro imwe mu gusingiza Allah igihe umuntu yubamye (Sujud).

10- Kurenza inshuro imwe uvuga amagambo avugwa hagati y'ibyubamo bibiri:

« رب اغفر لي»

RABI GH'FIR LII: Nyagasani Mana Mbabarira!"

11- Gusabira amahoro n'imigisha umuryango w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) mu buhamya bwa nyuma, no gusaba nyuma yaho.

Icya kane: Imigenzo myiza yo mu ngiro mu iswala.

1- Kuzamura amaboko yombi unavuga Takbiiratul Ihram

«الله أكبر»

(ALLAH AKBAR).

2- Igihe ugiye kunama (Ruku).

3- Igihe ugiye kunamuka (Uvuye Ruku).

4- Nyuma yaho ukamanura ayo maboko.

5- Gushyira ukuboko kw'iburyo hejuru y'ukw'ibumoso.

6- Kureba aho uri bushyire uruhanga wubama.

7- Gutandukanya ibirenge igihe uhagaze.

8- Gufata ku mavi utandukanyije intoki z'ibiganza igihe wunamye (Ruku), no kugorora umugongo, no gushyira umutwe ahateganye n'umugongo.

9- Kugeza neza hasi ingingo z'umubiri umuntu atwegetswe kugeza hasi igihe yubamye.

10- Gutandukanya ibiganza bye n'ahateganye n'imisaya ye, n'inda ye akayitandukanya n'ibibero bye, n'ibibero bye akabitandukanya n'imirundi ye, ndetse akanatandukanya hagati y'amavi ye, agashinga amano y'ibirenge bye, ndetse no gushyira ibiganza bye ku butaka bitandukanye, n'amaboko ye akayashyira ahateganye n'intugu ze arambuye afatanye n'intoki ze.

11- Kwicarira ukuguru kw'imoso ugashinga amano y'ukw'indyo hagati y'ibyubamo bibiri (Saj'datayni), no mu buhamya bwa mbere, hanyuma mu buhamya bwa kabiri ukicarira ikirenge cy'ukuguru kw'imoso, amano y'ukuguru kw'indyo ashinze.

12- Gushyira ibiganza byombi ku bibero birambuye ariko intoki zifatanye, hagati y'ibyubamo bibiri. Ni nk'uko ubigenza mu gihe cyo kuvuga ubuhamya, usibye ko ho dukoresha ikiganza cy'iburyo, igikumwe n'urutoki rugikurikira, ugafunga izindi ntoki urambuye urutoki rwa mukuru wa meme igihe uvuze Allah.

13- Kwerekera iburyo n'ibumoso igihe uri gusoza utora Salamu (uvuga A-Salam Alaykum).

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Ibyangiza Iswala ni bingahe?

Igisubizo: 1) Kureka imwe mu nkingi, cyangwa se ibwiriza mu mabwiriza y'Iswala.

2) Kuvuga ibitajyanye n'iswala ubigambiriye.

3) Kurya cyangwa se kunywa.

4) Ibikorwa byinshi bikurikiranye kandi ukiri mu Iswala.

5) Kureka kimwe mu bikorwa by'itegeko mu iswala ku bushake.

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu:Umuyisilamu ni gute asali?

Igisubizo: Uburyo Iswala ikorwamo.

1- Kwerekera aho abayisilamu berekera basali (Qib'la) utaberamiye ahandi cyangwa se ngo uhindukire.

2- Kugira umugambi (Niyat) wo gusali.

3- Hanyuma akavuga ijambo Allahu Akbar (Takbiratul Ihram), azamura amaboko ye aharinganiye n'intugu ze igihe ari kuvuga aya magambo.

4- hanuma agashyira ikiganza cye cy'iburyo hejuru y'icy'ibumoso ku gituza cye.

5- agatangira Iswala avuga aya magambo:

«اللهم باعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب، اللهم نقني من خطاياي كما يُنقى الثوب الأبيض من الدنس، اللهم اغسلني من خطاياي بالماء والثلج والبرد »

ALLAHUMA BA'ID BAYNII WA BAYNA KHATWAYAYA KAMA BAA'D'TA BAYNAL MASH'RIQ WAL MAGH'RIB; ALLAHUMA NAQINII MIN KHATWAYAYA KAMA YUNAQA A-THAWUBUL AB'YADW MINA DANASI, ALLAHUMA GH'SIL'NII MIN KHATWAYAYA BIL MAI WATHAL'DJI WAL BARADI: "Mana nyagasani ndagusabye ko wantandukanya n’ibyaha byanjye nk'uko watandukanyije iburasirazuba n’iburengerazuba, Mana nyeza ibyaha byanjye nk'uko wejeje umwambaro wera ibizinga, Mana mpanaguraho ibyaha byanjye ukoresheje amazi n’urubura."

Cyangwa se akavuga ati:

«سبحانك اللهم وبحمدك، وتبارك اسمك، وتَعَالَى جدك، ولا إله غيرك»

SUB'HANAKALLAHUMA WA BIHAMDIKA WA TABARAKASMUKA WA TA'ALA DJADUKA WALA ILAHA GHAYRUKA: Ugusingizwa n’ishimwe ni ibyawe Mana, izina ryawe ryuje imigisha, ubuhambare bwawe burahebuje, kandi nta yindi Mana ikwiwe gusengwa by’ukuri uretse wowe.

6- Hanyuma akikinga kuri Allah agira ati:

«أعوذ بالله من الشيطان الرجيم» «بسم الله الرحمن الرحيم »

“AUDHU BILAHI MINA SHAY’TWANI RADJIIM, BISMILAHI RAH’MANI RAHIM.” Nikinze ku mana ngo indinde Shitani wavumwe, ku izina ry’Imana Nyirimpuhwe Nyirimbabazi."

7- Hanyuma agatangiza izina rya Allah, agasoma Surat Al Fatihat agira ati:

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ١ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ٣ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ٤ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ٥ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ٧﴾ [الفاتحة: 1-7]

{BISMILLAHI RAH’MANI RAHIM: Ku izina rya Allah Nyirimpuhwe Nyirimbabazi (1). “ALHAMDU LILAHI RABIL ALAMIINA: Ishimwe n’ikuzo byuzuye bikwiye Allah, Nyagasani w’ibiremwa byose (2). A-RAHMANI RAHIIM: Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi (3). MALIKI YAWUMIDINI: Umwami wihariye wo ku munsi w’imperuka. IYYAKA NA-ABDUDU WA IYYAKA NAS’TA-INU: Ni wowe wenyine dusenga, ni wowe (wenyine) twiyambaza (5). IHDINA SWIRATWA AL MUS’TAQIIM: Tuyobore inzira igororotse (6). SWIRATWA LADHINA AN-AM’TA ALAY’HIM, GHAY’RIL MAGH’DWUBI ALAY’HIM WALA DHWAALIINA: Inzira y’abo wahundagajeho inema, itari iy’abarakariwe cyangwa abayobye (7)} [Al Fatihat 1-7]

Hanyuma akavuga ijambo (AMIINA); bisobanuye ngo Nyagasani twakirire ubusabe.

8- Iyo arangije asoma ibimworoheye muri Qur'an, agasoma birebire ku iswala ya mu gitondo

9- Nyuma akunama (Ruku-u) agaragaza ubuhambare bwa Allah, igihe yunamye akavuga ati "Allahu Akbar: Imana ni yo nkuru, azamura amaboko ye ahateganye n'intugu ze. Biri no mu mugenzo mwiza dukura ku Ntumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) kugorora umugongo we ahateganye n'umutwe we, maze agashyira ibiganza bye ku mavi ye atandukanyije intoki.

10- Hanyuma akavuga ati:

«سبحان ربي العظيم »

"SUB'HANA RABIYAL ADHWIMI: Ugusingizwa ni ukwa Allah Nyirubuhambare, akabivuga inshuro eshatu, niyo yongeyeho aya magambo:

«سبحانك اللهم ربنا وبحمدك، اللهم اغفر لي»

SUB'HANAKA ALLAHUMA WA BIHAMDIKA, ALLAHUMA GH'FIR LII: Ubutagatifu no gusingizwa ni ibyawe Nyagasani, Nyagasani mbabarira." byaba byiza.

11- Nyuma akunamuka avuga ati:

«سمع الله لمن حمده »

"SAMI-ALLAHU LIMAN HAMIDAH." Bisobanuye: Allah yumva umusingiza. Ibi abivuga igihe ari gusengesha (Imam) abandi, cyangwa ari gusenga wenyine (Mun'farida), ariko uri gusengeshwa (Ma'amum) ntabyo avuga, ahubwo we mu mwanya w'aya magambo aravuga ati:

«ربنا ولك الحمد»

RABANA WALAKAL HAMDU: Nyagasani wacu ni wowe ukwiye ishimwa n'ikuzo bihebuje.

12- Hanyuma amaze guhagarara neza yemye akavuga ati:

«ربنا ولك الحمد، ملء السماوات والأرض، وملء ما شئت من شيء بعد »

“RABANA WALAKAL HAMDU, HAM’DAN KATHIRAN TWAYIBAN MUBARAKAN FIHI, MILA- SAMAWATI WA MIL AL ARDWI WA MIL AMAA SHI-ITA MIN SHAY’IN BA’DAHU” Nyagasani wacu ni wowe ukwiye ishimwa n’ikuzo bihebuje, byiza, by’uje imigisha, bingana n’ibyuzuye ibirere n’isi n’ibindi washaka.

13- Nyuma akubama ashyira uruhanga hasi (SUDJUDU) kubama bwa mbere avuga ati “ALLAHU AKBAR” Imana niyo nkuru. Agatandukanya amaboko ye n’imbavu ze ndetse n’ibibero bye, akubamira ku ngingo ze zirindwi: Agahanga hamwe n’izuru, ibiganza bye byombi, amavi ye yombi, ndetse n’amano ye ashinze.

14- Maze akavuga ati:

«سبحان ربي الأعلى »

“SUB’HANA RABIYAL ALA." Ugisingizwa ni ukwa Allah Uwikirenga. Inshuro eshatu cyangwa akarenzaho, akavuga ati:

«سبحانك اللهم ربنا وبحمدك، اللهم اغفر لي»

SUB'HANAKA ALLAHUMA RABANA WA BIHAMDIKA, ALLAHUMA GH'FIR LII: Ubutagatifu no gusingizwa ni ibyawe Nyagasani, Nyagasani mbabarira." byaba byiza.

15- Nyuma akubamuka avuga ati “Allahu Akbaru” Imana niyo nkuru.

16- Hanyuma akicarira ikirenge cye cy’ibumoso agashinga amano y’ikirenge cy’iburyo, agashyira ibiganza bye ku bibero bye cyangwa ku mavi ye, akazamura urutoki rukurikira igikumwe, akaruzunguza igihe ari gusaba, maze igikumwe cye akagifatisha urutoki rwa musumbazose, izindi yazikunje, ikiganza cye cy'ibumoso akakirambura hejuru y'ikibero cy'ibumoso ahegeranye n'ivi.

17- Maze icyo gihe yicaye hagati y'ibyubamo bibiri akavuga ati:

«رب اغفر لي، وارحمني، واهدني، وارزقني، واجبرني، وعافني »

“RABI GH’FIR’LI WAR’HAM’NI WA AFINI WAR’ZUQUNI WAH’DINI WADJ’BUR’NI: Mana yanjye mbabarira, unangirire impuhwe, umpe ubuzima buzira umuze, unampe amafunguro, unyobore, unankomeze.

18- Hanyuma akongera akubama bwa kabiri nk'uko yabigenje bwa mbere byaba ibyo yakoze n'ibyo yavuze, ndetse akavuga Allahu Akbaru igihe agiye kubama.

19- Hanyuma akubamuka avuga ati Allahu Akbaru, agasali raka ya kabiri nk'uko yakoze iya mbere mu byo yakoze n'ibyo yavuze, ariko ho ntavuga ubusabe bwo gutangira iswala.

20- Hanyuma akicara amaze gukora raka ya kabiri avuga ati: Allahu Akbaru, akicara nk'uko yicara hagati y'ibyubamo bibiri mu buryo bumwe.

21- Nyuma akavuga ubuhamya (A-Tashahud) agira ati:

«التحيات لله والصلوات والطيبات، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين، أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله »

(A-TAHIYATU LILLAH, WA SWALAWATU, WA TWAYIBATU, ASALAMU ALAY’KA AYUHA NABIYU WA RAH’MATULLAHI WABARAKATUHU, ASALAMU ALAY’NA WA ALA IBADILAHI SWALIHINA, ASH’HADU AN LA ILAHA ILA LLAH WA ASH’HADU ANA MUHAMADAN AB’DUHU WA RASULUHU.” Bisobanuye ngo: Ibyubahiro byose, amasengesho ndetse n’ibyiza byose ni ibya Allah, amahoro n’imigisha n’impuhwe z’Imana bikubeho yewe ntumwa, amahoro y’Imana n’imbabazi zayo bitubeho, zibe no kubagaragu b’Imana bakora ibyiza. Ndahamya ko nta yindi mana ikwiye gusengwa by’ukuri uretse Imana imwe rukumbi,

nkanahamya ko na Muhamad ari umugaragu wa Allah ndetse akaba n'Intumwa ye. Akongeraho ayo magambo:

«اللهم صلِّ على محمد وعلى آل محمد، كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم، إنك حميد مجيد، وبارك على محمد وعلى آل محمد، كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم، إنك حميد مجيد»

"ALLAHUMA SWALI ALA MUHAMADI WA ALA ALI MUHAMADI KAMA SWALAY'TA ALA IBRAHIM WA ALA ALI IB'RAHIMA WA BARIKI ALA MUHAMADI WA ALA ALI MUHAMADI KAMA BARAKTA ALA IB'RAHIM WA ALA ALI IBRAAHIM, INAKA HAMIDUN MADJIID." Mana ha amahoro n'imbabazi Muhamad n'umuryango we, nk'uko wabihaye Intumwa y'Imana Ibrahim n'umuryango we. Unahe Muhamad imigisha n'umuryango we, nk'uko wayihaye Intumwa y'Imana Ibrahim n'umuryango we. Ni wowe Nyirugushimwa Nyirikuzo. Yarangiza akikinga kuri Allah ngo amurinde ibintu bine agira ati :

«اللَهم إني أعوذ بك من عذاب القبر ومن عذاب جهنم ومن فتنة المحيا والممات ومن شر فتنة المسيح الدجال»

"ALLAHUMA INI AUDHU BIKA MIN ADHABI DJAHANAMA, WA MIN ADHABILQAB'RI, WA MIN FIT'NATIL MAH'YA WAL' MAMATI WA MIN FIT'NATIL MASIHI DADJAL." Mana nkwikinzeho ngo undinde ibihano by'umuriro wa Jahanamu, n'ibihano byo mu mva, Mana undinde n'ibigeragezo by'ubuzima n'iby'urupfu, undinde n'ibigeragezo bya Masihi Dadjal. Hanyuma agasaba Nyagasani we mu byiza byo kuri iyi si no ku munsi w'imperuka;

22- Nyuma agahindukira iburyo bwe akavuga ati:

«السَّلام عليكم ورحمة الله »

"ASALAMU ALAYKUM WARAH'MATULLAH. Bisobanuye ngo: Amahoro y'Imana n'impuhwe zayo bibabeho", yarangiza agahindukira n'ibumoso bwe akavuga ati:

«السَّلام عليكم ورحمة الله »

“ASALAMU ALAYKUM WA RAH’MATULLAH”.

23- Iyo arangije kuvuga (A-Tashahud) kuri raka ya kabiri mu isengesho rifite raka eshatu nk’isengesho rya Magh’rib, cyangwa rifite raka enye nk’irya A-dhuh’ri, Al Asw’ri ndetse n’isengesho rya Al Isha, agarukira ku buhamya bwa mbere ari bwo:

«أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله»

ASHAHADU AN LA ILAHA ILA LLAH, WA ASHAHADU ANA MUHAMADAN ABDUHU WA RASULUHU: Ndahamya ko nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Allah nkanahamya ko Muhamadi ari Intumwa ye akaba n'umugaragu we.

24- Hanyuma agahaguruka akavuga ati “Allahu Akbar: Imana niyo nkuru”, azamuye amaboko ye kugera ahateganye n'intugu ze.

25- Hanyuma agasali ibice bisigaye asoma Suratu Al Fatiha yonyine, nyuma akunama (Ruku) akanubama (Sujud) nk'uko yabikoze kuri raka ebyiri zabanje.

26- Nyuma yo kubama bwa nyuma yicara icyicaro cya TAWARUK, ashinze amano y’ikirenge cy’iburyo akicarira itako ry’ukuguru kw’ibumoso, ku buryo ashobora kwicara hasi, ibiganza bye akabishyira ku bibero bye nk'uko yabigenje mu buhamya bwa mbere.

27- Muri iyi nyicaro avuga ubuhamya bwose.

28- Nyuma agahindukira iburyo bwe akavuga ati:

«السَّلام عليكم ورحمة الله »

“ASALAMU ALAYKUM WARAH’MATULLAH. Bisobanuye ngo: Amahoro y’Imana n’impuhwe zayo bibabeho”, yarangiza agahindukira n’ibumoso bwe akavuga ati:

«السَّلام عليكم ورحمة الله »

“ASALAMU ALAYKUM WA RAH’MATULLAH”.

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni ayahe magambo yo gusingiza Allah uvuga urangije Iswala?

Igisubizo:

«أستغفر الله »

"ASTAGH'FIRULLAH: Mana mbabarira", bivugwa inshuro eshatu.

«اللّهُمَّ أَنْتَ السَّلامُ، وَمِنْكَ السَّلام، تَبارَكْتَ يا ذا الجَلالِ وَالإِكْرام »

ALLAHUMA ANTA SALAMU WA MIN'KA SALAMU, TABARAK'TA YA DHAL DJALAL WAL IK'RAM: MANA ni wowe mahoro kandi ni wowe amahoro aturukaho, ubutagatifu ni ubwawe yewe Nyirikuzo Nyiricyubahiro.

«لا إلهَ إلاّ اللّهُ وحدَهُ لا شريكَ لهُ، لهُ المُلْكُ ولهُ الحَمْد، وهوَ على كلّ شَيءٍ قَدير، اللّهُمَّ لا مانِعَ لِما أَعْطَيْت، وَلا مُعْطِيَ لِما مَنَعْت، وَلا يَنْفَعُ ذا الجَدِّ مِنْكَ الجَد»

LA ILAHA ILA LLAHU WAH'DAHU LA SHARIKA LAHU, LAHUL MUL'KU WA LAHUL HAMDU WA HUWA ALA KULI SHAY'IN QADIIR. ALLAHUMA LA MANI'A LIMA A'TWAYTA WALA MU'UTWIYA LIMA MANA'ATA WALA YAN'FA'U DHAL DJAD MINKAL DJAD: Nta yindi mana ibaho ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Imana imwe (Allah) yonyine itagira umufasha babangikanye, yo yihariye ubwami, ikwiye gushimwa, yo ifite ubushobozi kuri buri kintu. MANA ntawe ushobora kwima uwo wahaye, nta n'ushobora guha uwo wimye (ntawe ushobora kubuza igeno ry'imana kugera kucyo cyangwa uwo yarigeneye), nta n'ushobora gutanga ubukire n'icyubahiro kuko byose ari wowe ubigenga kandi ubigena Mana.

« -لا إلهَ إلاّ اللهُ، وحدَهُ لا شريكَ لهُ، لهُ الملكُ ولهُ الحَمد، وهوَ على كلّ شيءٍ قدير، لا حَوْلَ وَلا قوَّةَ إِلاّ بِاللهِ، لا إلهَ إلاّ الله، وَلا نَعْبُدُ إِلاّ إيّاه، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الفَضْل وَلَهُ الثَّناءُ الحَسَن، لا إلهَ إلاّ الله مخْلِصينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الكافِرون»

LA ILAHA ILA LLAHU WAH'DAHU LA SHARIKA LAHU, LAHUL MUL'KU WA LAHUL HAMDU WA HUWA ALA KULI SHAY'IN QADIIR. LA HAWLA WALA QUWATA ILA BILLAHI, LA ILAHA ILALLAHU WALA NA'ABUDU ILA IYAHU, LAHU NI'IMAT WA LAHUL FADHW'LU, WA LAHU THANA'UL HASAN, LA ILAHA ILA LLAHU MUKH'LISWIINA LAHU DINA WA LAW KARIHAL KAFIRUNA: Nta yindi mana ibaho ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Imana imwe (Allah) yonyine itagira umufasha babangikanye, yo yihariye ubwami, ikwiye gushimwa. Yo ifite ubushobozi kuri buri kintu. Nta bushobozi nta n'imbaraga zibaho uretse iby'Imana, nta yindi mana ibaho ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Imana imwe rukumbi (Allah), nta n'icyo dushobora gusenga uretse yo yonyine, yo yihariye ibisingizo byose, yo yihariye inema zose n'ibyiza, yo yihariye gusengwa by'ukuri, yo kubwayo dutunganya idini yacu kabone n'iyo byababaza abahakanyi.

SUBHANALLAH: Ubutagatifu ni ubwa Allah (inshuro mirongo itatu n'eshatu).

AL HAMDULILLAH: Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah (inshuro mirongo itatu n'eshatu).

ALLAHU AKBAR: Imana ni yo nkuru (inshuro mirongo itatu n'eshatu).

Hanyuma yakuzuza inshuro y'ijana akavuga ati:

«لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير »

LA ILAHA ILA LLAHU WAH'DAHU LA SHARIKA LAHU, LAHUL MULKU WA LAHUL HAMDU WA HUWA ALA KULI SHAY'IN

QADIR: Nta yindi mana ibaho ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Imana imwe Allah, yo yonyine itagira umufasha cyangwa se uwo babangikanye. Yo yihariye ubwami n'ubutegetsi bwa byose. Yo yonyine yihariye inakwiye gushimwa kandi ni na yo ifite ubushobozi kuri buri kintu.

- Asoma Surat Al Ikh'lasw na Surat Al Falaq ndetse na Surat Nas inshuro eshatu nyuma ya buri Swalat Al Fadj'r, na nyuma ya Swalat Al Magrib, n'inshuro imwe nyuma y'izindi swalat.

- Asoma Ayatul Kur'siyu inshuro imwe.

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Ni izihe Swalat z'imigereka (Sunan A-Rawatib)? ibyiza byazo ni ibihe?

Igisubizo: Ni Raka ebyiri usali mbere ya Al Fadj'ri.

Raka enye za mbere ya A-Dhuhuri.

Raka ebyiri za nyuma ya A-Dhuhuri.

Raka ebyiri za nyuma ya Al Magrib.

Raka ebyiri za nyuma ya Al Isha.

Ibyiza by'izi Swalat z'umugereka. Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Uzasali ku manywa n'ijoro raka cumi n'ebyiri z'umugereka, Allah azamwubakira ingoro mu ijuru." Yakiriwe na Muslim na Ahmad ndetse n'abandi.

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ni uwuhe munsi mwiza kuruta indi minsi igize icyumweru?

Igisubizo: Ni umunsi wa gatanu (wa Idjuma); Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umunsi mwiza kuruta indi minsi yanyu ni umunsi wa gatanu; ni wo munsi Adamu

yaremweho, ni na wo yapfiriyeho, ni na wo impanda izavuzwaho, ndetse ni na wo ijwi rikura umutima (Swa'iqat) rizumvikaniraho, bityo mujye mwongera kuri uwo munsi inshuro munsabira imigisha, kubera ko kunsabira kwanyu bingeraho." Uwakiriye iyi Hadithi aravuga ati: Nuko babaza Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) bati: Ni gute kugusabira bizakugeraho kandi warapfuye bikarangira? Intumwa irabasubiza iti: "Mu by'ukuri Allah yaziririje ubutaka kurya imibiri y'abahanuzi be." Yakiriwe na Abu Daud n'abandi.

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Ni irihe tegeko rijyanye n'iswala yo ku munsi wa gatanu, umunsi wa Idjuma?

Igisubizo: Ni itegeko rireba buri musilamu wujuje imyaka y'ubukure ufite ubwenge kdi utuye.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوۡمِ ٱلۡجُمُعَةِ فَٱسۡعَوۡاْ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَذَرُواْ ٱلۡبَيۡعَۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٩﴾ [الجمعة: 9]

{Yemwe abemeye! Ngihe muzajya mwumva Umuhamagaro w'isengesho ry'umunsi wa gatanu (Ijuma) mujye mwihuta mujya gusingiza Allah, kandi muhagarike ubucuruzi (n'ibindi bintu byose). Ibyo ni byo byiza kuri mwe, iyaba mwari mubizi.} [Al Djumuat: 9.]

Ikibazo cya mirongo itatu: Iswala y'Idjuma igizwe na Raka zingahe?

Igisubizo: Igizwe na Raka ebyiri, Imam asoma mu ijwi riranguriye, ariko zikabanzirizwa n'inyigisho ziri mu bice bibiri bizwi.

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Ese biremewe kutitabira Iswala y'Idjuma?

Igisubizo: Ntabwo byemewe kutitabira Iswala y'idjuma cyeretse umuntu afite impamvu yemewe n'amategeko, ndetse hari n'imvugo y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) igira iti: "Uzareka gusali idjuma eshatu kubera kutaziha agaciro, Allah azadanangira umutima we (ntiwemere ukuri ngo ugukurikire)." Yakiriwe na Abu Daud n'abandi.

Ikibazo cya mirongo itatu na kabiri: Vuga imigenzo (Sunani) ikorwa ku munsi wa Idjuma?

Ibisubizo:

1- Kwiyuhagira.

2- Kwisiga umubavu.

3- Kwambara imyambaro myiza.

4- Kuzinduka ujya ku musigiti.

5- Gusabira kenshi Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) imigisha.

6- Gusoma Surat Al Kah'fi.

7- Kujya ku musigiti n'amaguru.

8- Gushakisha kuri uwo munsi isaha Allah yakiramo ubusabe (ukora ibikorwa byiza byo kwiyegereza Allah).

Ikibazo cya mirongo itatu na gatatu: Vuga ibyiza by'Iswala ukoreye mu mbaga?

Imvugo yaturutse kwa Abdullah Ibun Umar (Imana ibishimire bombi) yavuze ko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavuze iti: "Iswala ikorewe mu mbaga iruta iyo ukoze uri wenyine ho inzego makumyabiri na zirindwi." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya mirongo itatu na kane: Kwibombarika mu Iswala bivuze iki?

Igisubizo: Ni ukuba uri mu Iswala n'umutima wawe wose, n'ingingo zawe z'umubiri zituje.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ١ ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ خَٰشِعُونَ ٢﴾ [المؤمنون: 1-2]

{"Rwose abemeramana barahiriwe" (1) "Ba bandi bakora iswala zabo bibombaritse" (2)} [Surat Al Mu'uminuna: 1,2]

Ikibazo cya mirongo itatu na gatanu: Sobanura Zakat icyo ari cyo.

Igisubizo: Ni umugabane wategetswe gukurwa mu mutungo runaka, ugenewe abantu runaka, mu gihe runaka.

Gutanga Zakat ni imwe mu nkingi z'ubuyisilamu, ndetse ni n'ituro ry'itegeko ritangwa n'uwishoboye rigahabwa umukene.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ ... ٤٣﴾ [البقرة: 43]

{...munatange amaturo (Zakat)...} [Surat Al Baqarat: 43.]

Ikibazo cya mirongo itatu na gatandatu: Ni irihe turo biba byiza kuritanga?

Ni ituro ryo mu bundi bwoko butari Zakat, nko kuba wakwitanga kucyo ari cyo cyose mu nzira nziza igihe icyo ari cyo cyose.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ...﴾ [البقرة: 195]

{Munatange (amaturo) mu nzira ya Allah...} [Surat Al Baqarat: 195.]

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Sobanura Swaw'mu icyo ari cyo?

Igisubizo: Swaw'mu (kwiyiriza) ni ukugaragira Allah wigomwa ibituma usiburuka guhera umuseke utambitse kugeza izuba rirenze, ariko ukabikorana umugambi; kwiyiriza birimo amoko abiri:

- Igisibo cy'itegeko nko gusiba ukwezi kwa Ramadhan, bikaba ari n'imwe mu nkingi zigize ubuyisilamu.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: 183]

{Yemwe abemeye! Mwategetswe gusiba nk'uko byari byarategetswe abababanjirije, kugira ngo mugandukire Allah} [Surat Al Baqarat: 183.]

- Igisibo kitari itegeko: nko gusiba kuwa mbere no kuwa kane bya buri cyumweru, gusiba iminsi itatu mu kwezi, amatariki meza

wasibaho ni (13,14,15) ya buri kwezi ukurikije imboneko z'ukwezi.

Ikibazo cya mirongo itatu n'umunani: Vuga ibyiza byo gusiba ukwezi kwa Ramadhan?

Imvugo yaturutse kwa Abi Hurayrat (Imana imwishimire) yavuze ko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavuze iti: "Uzasiba ukwezi kwa Ramadhan, afite ukwemera no kwiringira ibihembo bya Allah, azababarirwa ibyaha bye byose byabanje." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya mirongo itatu n'icyenda: Vuga ibyiza byo gusiba bitari itegeko, igisibo kitari icy'ukwezi kwa Ramadhan.

Hadithi yaturutse kwa Abi Said Al Khud'riyu (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Nta mugaragu usiba umunsi umwe kubera Allah, usibye ko Allah amugororera kumushyira kure y'umuriro ho intera ingana n'imyaka mirongo irindwi." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Imyaka mirongo irindwi ni yo igamijwe muri iyi mvugo.

Ikibazo cya mirongo ine: Vuga ibyangiza igisibo.

Igisubizo: 1- Kurya no kunywa ku bushake.

2- Kuruka ku bushake.

3- Kuva mu buyisilamu.

Ikibazo cya mirongo ine na rimwe: Ni ibihe bikorwa by'umugereka bikorwa n'uwasibye?

1- Kwihutira gusiburuka (Iftari).

2- Gucyerereza gufata ifunguro ryo mu rucyerera (Idaku).

3- Kongera ibikorwa byiza no kurushaho kwiyegereza Allah.

4- Uwasibye gusubiza umututse ati: Nasibye!

5- Ubusabe igihe cyo gusiburuka.

6- Gusiburukira ku biryohereye nk'itenge n'ibindi, utaba ubifite ugasiburukira ku mazi.

Ikibazo cya mirongo ine na kabiri: Sobanura Hadji icyo ari cyo.

Igisubizo: Ni ukugaragira Allah Nyirubutagatifu ujya gusura ingoro ye ntagatifu (iri i Maka), ukora ibikorwa runaka mu gihe runaka.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلۡبَيۡتِ مَنِ ٱسۡتَطَاعَ إِلَيۡهِ سَبِيلٗاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٩٧﴾ [آل عمران: 97]

{Allah yategetse abantu gukora umutambagiro mutagatifu (Hija) kuri iyo ngoro k'ubifitiye ubushobozi. Uzahakana (itegeko rya Hija), mu by'ukuri Allah arihagije ntacyo akeneye ku biremwa.} [Surat Al Imran: 97].

Ikibazo cya mirongo ine na gatatu: Vuga inkingi zigize umutambagiro (Hadj).

Igisubizo: 1) Kugira umugambi.

2) Igihagararo ahitwa Arafat.

3) Gukora umuzenguruko kuri Al Ka'abat wo mu bwoko bwa Ifadwat.

4) Gukora umuzenguruko (Sa'ayi) hagati y'ahitwa Swafa na Maruwa.

Ikibazo cya mirongo ine na kane: Ni ibihe byiza byo gukora umutambagiro (Hadj)?

Hadithi yaturutse kwa Abi Hurayrat (Imana imwishimire) yavuze ko yumvise Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ivuga iti: "Uzakora umutambagiro (Hadj), akirinda imvugo mbi n'ibindi bikorwa bibi, agaruka mu be ameze nk'umunsi Nyina yamubyayeho (nta cyaha afite)." Yakiriwe na Bukhari n'abandi.

Kugaruka ameze nk'uko ku munsi Nyina yamubyayeho yari ameze, bivuze ko nta cyaha aba afite.

Ikibazo cya mirongo ine na gatanu: Sobanura Umrat icyo ari cyo.

Igisubizo: Umrat ni ukugaragira Allah Nyirubutagatifu ujya gusura ingoro ye ntagatifu (iri i Maka), ukora ibikorwa runaka mu gihe icyo ari cyo cyose.

Ikibazo cya mirongo ine na gatandatu: Vuga inkingi za Umrat.

Igisubizo: 1) Kugira umugambi.

2) Gukora umuzenguruko (Twawaf) ku ngoro ya Allah ya Al Ka'abat.

3) Gukora umuzenguruko (Sa'ayi) hagati y'ahitwa Swafa na Maruwa.

Ikibazo cya mirongo ine na karindwi: Guharanira inzira ya Allah (DJihadi) ni iki?

Igisubizo: Ni ukwitanga n'imbaraga zawe zose wamamaza ubuyisilamu unaburengera ndetse unarengera abayisilamu, no kurwanya abanzi babwo ndetse n'abanzi b'abayisilamu.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿ٱنفِرُواْ خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَٰهِدُواْ بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٌ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٤١﴾ [التوبة: 41]

{Muhagurukane ibakwe, mwaba mworohewe (mufite ubuzima bwiza, imbaraga, umutungo) cyangwa muremerewe (murwaye, mufite imbaraga nke, ubukene), muharanire inzira ya Allah mukoresheje imitungo yanyu namwe ubwanyu. Ibyo ni byo byiza kuri mwe iyaba mwari mubizi} [Surat Tawubat: 41]

****

IGICE CYEREKERANYE N'IMIBEREHO Y'INTUMWA Y'IMANA (IMANA IYIHE AMAHORO N'IMIGISHA).

Ikibazo cya mbere: Ni ikihe gisekuru cy'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)?

Igisubizo: Ni Muhamadi mwene Abdillah mwene Abdul Mutwalib mwene Hashim, Hashim uyu yakomokaga mu bwoko bw'abakurayishi, bumwe mu moko y'abarabu. Kandi abarabu bakomokaga mu rubyaro rwa Ismail mwene Ibrahim (Allah

abahundagazeho bose amahoro, ndetse anayahundagaze ku Ntumwa yacu).

Ikibazo cya kabiri: Ni irihe zina rya Nyina w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)?

Igisubizo: Ni Aminat umukobwa wa Wahab.

Ikibazo cya gatatu: Ise w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yapfuye ryari?

Igisubizo: Ise yapfiriye i Madina, nyina amutwite ataravuka.

Ikibazo cya kane: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavutse ryari?

Igisubizo: Yavutse mu mwaka wiswe uw'inzovu ari mu kwezi kwa gatatu (Rabiul Awal).

Ikibazo cya gatanu: Yavukiye mu wuhe mujyi?

Igisubizo: Yavukiye i Maka.

Ikibazo cya gatandatu: Ni bande bayonkeje bakanayirera batari nyina?

Igisubizo: Yonkejwe n'uwari umuja wahawe ubwigenge na se ari we Umu Aymani.

Hakurikiraho uwari umuja wahawe ubwigenge na se wabo Abu Twalibi ari we Thuwayibat.

Hakurikiraho Halimat A-Saadiyat.

Ikibazo cya karindwi: Nyina yapfuye ryari?

Igisubizo: Nyina w'Intumwa y'Imana yapfuye Intumwa y'Imana ifite imyaka itandatu y'amavuko, yishingirwa na sekuru Abdul Mutwalibi.

Ikibazo cya munani: Ninde wamwishingiye nyuma y'urupfu rwa sekuru Abdul Mutwalibi?

Igisubizo: Sekuru Abdul Mutwalibi yapfuye afite imyaka umunani, maze yishingirwa na se wabo Abu Twalibi.

Ikibazo cya cyenda: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yajyanye na Abu Twalib mu rugendo rujya i Shami ryari?

Igisubizo: Yajyanye na se wabo i Shami afite imyaka cumi n'ibiri y'amavuko.

Ikibazo cya cumi: Ni ryari yakoze urugendo rwe rwa kabiri?

Igisubizo: Urugendo rwe rwa kabiri rwabaye ari mu bucuruzi bwa Khadidjat (Imana imwishimire), ubwo yari akubutse mu rugendo yashyingiranwe na Khadidjat, icyo gihe yari yujuje imyaka mirongo ine.

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Abakurayishi ni ryari bavuguruye inyubako ya Al Ka'abat?

Igisubizo: Abakurayishi bavuguruye inyubako ya Al Ka'abat Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ifite imyaka mirongo itatu n'itanu.

Banamugize umukemurampaka ubwo batavugaga rumwe k'uri bushyire ibuye ry'umukara mu mwanya waryo, nuko Intumwa irarifata irishyira ku gitambaro, maze itegeka ko buri bwoko bufata uruhande rwa cya gitambaro, icyo gihe yari amoko ane. Ubwo bateruraga barigejeje mu mwanya waryo, Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yararifashe iba ari yo irishyira mu mwanya waryo.

Ikibazo cya cumi na kabiri: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yahawe ubutumwa ifite imyaka ingahe? Yoherejwe kuri bande?

Igisubizo: Yahawe ubutumwa ifite imyaka mirongo ine, kandi yatumwe ku bantu bose ngo ibabere ubaha inkuru nziza (y'ijuru), n'umuburizi (w'ibihano).

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ubuhe buryo bwa mbere Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yatangiye kwakiramo ubutumwa?

Igisubizo: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yatangiye kwakira ubutumwa iroteshwa indoto z'ukuri, ku buryo nta ndoto yarotaga usibye ko yazikabyaga zikaza zimeze nk'igitondo gitangaje.

Ikibazo cya cumi na kane: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) mbere yo guhishurirwa ubutumwa yari ibayeho ubuhe buzima? Ni na ryari yatangiye guhishurirwa bwa mbere?

Igisubizo: Yajyaga igaragira Allah mu buvumo bw'ahitwa Hira-i ndetse ikanitwaza impamba.

Ubutumwa yabuhishuriwe bwa mbere iri muri ubwo buvumo igaragira Umuremyi.

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni iyihe mirongo ya mbere yo muri Qur'an yamanuriwe?

Igisubizo: Ni imvugo ya Allah igira iti:

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ۝١ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ۝٢ ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ۝٣ ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ۝٤ عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ۝٥﴾ [العلق: 1-5]

{{Soma ku izina rya Nyagasani wawe waremye (ibiriho byose)}(1), {Yaremye umuntu mu rusoro rw’amaraso}(2), {Soma! Kandi Nyagasani wawe ni Nyirubuntu uhebuje}(3), {We wigishije (umuntu kwandika) akoresheje ikaramu}(4), {Yigishije umuntu ibyo atari azi}(5)} [Surat Al Alaq: 1-5]

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Ni bande bemeye ubutumwa bw'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) mbere y'abandi?

Igisubizo: Mu bagabo ni Abubakar A-Swidiq; naho mu bagore ni Khadidjat bint Khuwaylidi; mu bana ni Ally Ibun Abi Twalib, naho mu bakuwe mu bucakara ni Zayd Ibun Al Harithat. Mu bacakara ni Bilal Al Habashiyi (Allah abishimire bose) ndetse n'abandi.

Ikibazo cya cumi na karindwi: Guhamagarira abantu kuyoboka Isilamu byakorwaga bite muri icyo gihe?

Igisubizo: Muri icyo gihe ivugabutumwa ryakorwaga mu ibanga mu gihe kingana n'imyaka itatu, nyuma yaho nibwo Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yategetse kubutangaza.

Ikibazo cya cumi n'umunani: Nyuma yo gutangaza ubutumwa Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yo n'abayemeye bafashwe bate?

Igisubizo: Ababangikanyamana bongereye umurego mu kubagirira nabi, kubabuza amahoro ndetse no kubatoteza kugeza ubwo Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ahaye uburenganzira abemera bwo guhungira ku mwami wa Habasha witwaga Nadjashi.

Ababangikanyamana bahurije hamwe umugambi wabo wo gutoteza Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ndetse bagera ku rwego bashatse no kumwica, ariko Allah yaramurinze abinyujije kuri Se wabo Abu Twalib, kugira ngo amubarinde.

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Ninde wapfuye Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) imaze imyaka icumi ihawe ubutumwa?

Igisubizo: Se wabo Abu Twalib nibwo yapfuye ndetse n'umugore we Khadidjat (Imana imwishimire).

Ikibazo cya makumyabiri: Urugendo rwa Is'ra-i na Al Mi'iradji rwabaye ryari?

Igisubizo: Uru rugendo rwabaye Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yujuje imyaka mirongo itanu y'amavuko, ari nabwo yategekwaga iswala eshanu.

Ijambo Is'ra-i: Ni urugendo Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yakoze iva ku musigiti mutagatifu w'i Maka ijya ku musigiti mutagatifu wa Al Aq'swa (uri i Yeruzalemu).

Naho Al Mi'iradji: rwo yarukoze iva ku musigiti wa Al Aq'swa ijya mu ijuru kugeza igeze ahitwa Sid'ratil Mun'taha.

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yahamagariraga ite ubuyisilamu abantu bo hanze y'umujyi wa Maka?

Igisubizo: Yajyaga ijya kwibonanira n'abantu b'ahitwa Twaif, mu biterane ndetse n'ahandi abantu bahurira, kugeza ubwo yageze no ku bantu b'i Madina bitwa An'swar, nuko baramwemera banamuha igihango cyo kuzamwumvira ndetse no kuzamurinda.

Ikibazo ya makumyabiri na kabiri: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yamaze i Maka igihe kingana iki ihamagarira abantu ubuyisilamu?

Igisubizo: Yahamaze imyaka cumi n'itatu.

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yahungiye he?

Igisubizo: Yahunze iva i Maka ijya i Madina.

Ikibazo cya makumyabiri na kane: I Madina yahamaze igihe kingana iki?

Igisubizo: Yahamaze imyaka icumi.

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu: Ni ayahe mategeko mu mategeko y'ubuyisilamu Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yategetswe ubwo yari i Madina?

Igisubizo: Yategetswe gutanga amaturo (Zakat), igisibo (Swiyam), umutambagiro mutagatifu (Hadj), guharanira inzira ya Allah (Djihad), umuhamagaro w'igihe cyo gusali (Adhana) n'andi mategeko tutarondora.

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni izihe ntambara z'ingenzi Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'immigisha) yarwanye?

Igisubizo: Urugamba rwitwa Bad'rul Kub'ra,

Urugamba rwabereye ahitwa Uhudi,

Urugamba rwiswe urw'amatsinda (Al Ah'zaab),

Urugamba rwo kubohora umujyi wa Maka (Fat'h Makat).

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Ni iyihe mirongo yamanutse bwa nyuma muri Qur'an?

Igisubizo: Ni imvugo ya Allah igira iti:

﴿وَٱتَّقُواْ يَوۡمٗا تُرۡجَعُونَ فِيهِ إِلَى ٱللَّهِۖ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفۡسٖ مَّا كَسَبَتۡ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ ٢٨١﴾

[البقرة: 281]

{Munatinye umunsi muzasubizwaho kwa Allah, maze buri muntu agahemberwa mu buryo bwuzuye ibyo yakoze, kandi bo ntibazahuguzwa} [Surat Al Baqarat: 281]

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yapfuye ryari? yari ifite imyaka ingahe?

Igisubizo: Yapfuye mu kwezi kwa Rabi'il Awal (kwa gatatu), mu mwaka wa 11 nyuma y'uko yimukiye i Madina, icyo gihe yari ifite imyaka mirongo itandatu y'amavuko.

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Vuga abagore Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yabanye nabo?

Igisubizo: 1- Khadidjat bint Khuwaylid (Imana imwishimire).

2- Saw'dat bint Zamu'at (Imana imwishimire).

3- Aishat bint Abu Bak'ri A-Swidiq (Imana imwishimire).

4- Haf'swat bint Umar (Imana imwishimire).

5- Zaynab bint Khuzaymat (Imana imwishimire).

6- Umu Salamat Hindu bint Abi Umayat (Imana imwishimire).

7- Umu Habibat bint Abi Sufiyan (Imana imwishimire).

8- Djuwayriyat bint Al Harith (Imana imwishimire).

9- Maymunat bint Al Harith (Imana imwishimire).

10- Swafiyat bint Huyay (Imana imwishimire).

11- Zaynab bint Djah'shi (Imana imwishimire).

Ikibazo cya mirongo itatu: Vuga abana b'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

Igisubizo: Abahungu ni batatu, aribo aba bakurikira:

Al Qasim ari na we Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yitirirwaga.

- Abdullah.
- Ibrahim.
- Naho abakobwa ni:
- Fatwimat.

- Ruqayat
- Umu Kul'thum.
- Zaynab.

Abana be bose babyarwaga na Khadidjat (Imana imwishimire), usibye Ibrahim, kandi bose bapfuye mbere ya se usibye Fatwimat wapfuye nyuma ye ho amezi atandatu.

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Vuga bimwe mu byaranze imiterere n'imiremekere y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

Igisubizo: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yari mu bagabo baringaniye, ntiyari mugufi cyangwa se ngo abe muremure, ahubwo yari hagati no hagati. Yari ifite uburanga bwererana ariko ibara ryabwo ryenda gusa n'umutuku. Yari afite ubwanwa bwinshi, amaso manini, iminwa minini, umusatsi wirabura, intugu ngari ndetse n'ibindi mu miterere n'imiremekere myiza ye.

Ikibazo cya mirongo itatu na kimwe: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yasigiye iki abayoboke bayo?

Igisubizo: Yasigiye abayoboke umuyoboro ugaragara, weruruka, ijoro ryawo ni nk'amanywa yawo, ntawe ujya aca ukubiri na wo usibye ko aba arimbutse, nta cyiza na kimwe usibye ko yacyeretse abayoboke be, nta n'ikibi usibye ko yakibujije abayoboke be.

****

IGICE CYEREKERANYE N'IBISOBANURO BY'IMWE MU MIRONGO YA QUR'AN (TAFSIIR).

Ikibazo cya mbere: Soma Surat Al Fatihat unayisobanure.

Igisubizo:

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ١ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ٣ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ٤ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ٥ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ٧﴾ [الفاتحة: 1-7]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi (1). "ALHAMDU LILAHI RABIL ALAMIINA: Ishimwe n'ikuzo byuzuye bikwiye Allah, Nyagasani w'ibiremwa byose (2). A-RAHMANI RAHIIM: Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi (3). MALIKI YAW'MI DIINI: Umwami w'ikirenga wo ku munsi w'imperuka (4). IYAKA NA'ABUDU WA IYAKA NASTA'INU: Ni wowe (wenyine) dusenga, kandi ni wowe (wenyine) twiyambaza (5). IHDINA SWIRATWAL MUS'TAQIIM: Tuyobore inzira igororotse. SWIRATWA LADHINA AN'AM'TA ALAY'HIM, GHAY'RIL MAGH'DWUBI ALAY'HIM WALA DWAALIIN: Inzira y'abo wahundagajeho inema, itari iy'abarakariwe cyangwa se abayobye(7).} [Surat Al Fatihat 1-7].

IBISOBANURO BYAYO:

Iyi Surat yiswe iri zina (Al Fatihat: Urufunguzo), kubera ko ari yo itangira mu gitabo cya Allah.

1- Bismillah Rahman Rahiim (Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi: Ku izina rya Allah ntangiye gusoma Qur'an, ari we nsaba inkunga n'umugisha kubera izina rye ntangije.

Allah: Ni we mugaragirwa w'ukuri, iri zina nta wundi uryitwa uretse Allah.

Rahman: Niwe Nyirimpuhwe zihambaye zagutse kuri buri kintu.

Rahiim: Niwe Nyirimpuhwe zihariye ku bemeramana.

2- AL HAMDULILLAH RABBIL ALAMINA: Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah; amashimwe yose n'ubutungane ni ibya Allah wenyine.

3- A-RAHMAN, A-RAHIIM (Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi): Nyirimpuhwe zagutse kuri buri kintu, n'impuhwe zihariye ku bemeramana.

4- MALIK YAWMI DIIN: Umwami w'ikirenga ku munsi w'ingororano, ari wo munsi w'imperuka.

5- IYAKA NA'ABUDU WA IYAKA NASTA'INU: Ni wowe wenyine tugaragira, ndetse ni nawe wenyine dusaba inkunga.

6- IH'DINA SWIRATWAL MUSTAQIIM: Tuyobore inzira igororotse, ari yo nzira y'ubuyisilamu n'umuyoboro w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

7- SWIRATWA LADHINA AN'AMTA ALAYHIM GHAYRIL MAGH'DWUBI ALAYHIM WALA DWALIINA: Inzira y'abo wahaye impano mu bahanuzi ba Allah, n'ababakurikiye batari abayobye n'abarakariwe.

Biri mu mugenzo mwiza w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha), ko nyuma yo kuvuga aya magambo, kuvuga ati (AAMIIN); bisobanuye ngo twakirire ubusabe.

Ikibazo cya kabiri: Soma Surat A-Zilzalat, unayisobanure.

Igisubizo:

﴿إِذَا زُلۡزِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ زِلۡزَالَهَا۝١ وَأَخۡرَجَتِ ٱلۡأَرۡضُ أَثۡقَالَهَا۝٢ وَقَالَ ٱلۡإِنسَٰنُ مَا لَهَا۝٣ يَوۡمَئِذٖ تُحَدِّثُ أَخۡبَارَهَا۝٤ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوۡحَىٰ لَهَا ۝٥ يَوۡمَئِذٖ يَصۡدُرُ ٱلنَّاسُ أَشۡتَاتٗا لِّيُرَوۡاْ أَعۡمَٰلَهُمۡ۝٦ فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا يَرَهُۥ۝٧ وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ۝٨﴾ [الزلزلة: 1-8]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.

IDHA ZUL'ZILATIL AR'DWU ZIL'ZALAHA: Ubwo isi izatigiswa n'umutingito ukomeye (1). WA AKH'RADJATIL AR'DWU ATH'QALAHA: Nuko isi igasohora imitwaro yayo (ibiyirimo) (2). WA QALAL IN'SANU MA LAHA: Umuntu azavuga ati "Ese noneho (isi) yabaye iki? (3)". YAWMA IDHIN TUHADITHU AKH'BARAHA: Uwo munsi (isi) izavuga inkuru zayo (z'ibyayibereyeho) (4). BI ANA RABAKA AW'HA LAHA: Kubera ko Nyagasani wawe azaba yayibitegetse (5). YAWMA IDHIN YASW'DURU NASU ASH'TATAN LIYURAWU A'AMALAHUM: Kuri uwo munsi, abantu bazasohoka (mu mva) batatanye kugira ngo berekwe ibikorwa byabo (6). FAMAN YA'AMAL MITH'QALA DHARATIN KHAYRAN YARAHU: Icyo gihe uzaba yarakoze icyiza gifite uburemere bungana n'akantu gato cyane kurusha ibindi, azakibona (agihemberwe) (7). WAMAN YA'AMAL MITH'QALA DHARATIN SHARAN YARAHU: N'uzaba yarakoze ikibi gifite uburemere bungana n'akantu gato cyane kurusha ibindi azakibona (agihanirwe) (8).} [Surat Zil'zalat: 1-8]

IBISOBANURO BYAYO:

1- IDHA ZUL'ZILATIL AR'DWU ZIL'ZALAHA: Ubwo isi izatigiswa n’umutingito ukomeye; ibi bizaba ku munsi w'imperuka.

2- WA AKH'RADJATIL AR'DWU ATH'QALAHA: Nuko isi igasohora imitwaro yayo (ibiyirimo), baba abapfuye n'ibindi.

3- WA QALAL IN'SANU MA LAHA: Umuntu azavuga ati “Ese noneho (isi) yabaye iki?”, icyo gihe umuntu azaba yayobewe maze yibaze icyo isi yabaye ku buryo igira umutingito nk'uwo.

4- YAWMA IDHIN TUHADITHU AKH'BARAHA: Uwo munsi (isi) izavuga inkuru zayo (z’ibyayibereyeho), kuri uwo munsi uhambaye, isi izivugira ibyayikoreweho byaba byiza cyangwa se bibi;

5- BI ANA RABAKA AW'HA LAHA: Kubera ko Nyagasani wawe azaba yayibitegetse. Allah azaba yabiyibwiye ndetse yabiyitegetse.

6- YAWMA IDHIN YASW'DURU NASU ASH'TATAN LIYURAWU A'AMALAHUM: Kuri uwo munsi, abantu bazasohoka (mu mva) batatanye kugira ngo berekwe ibikorwa byabo; kugira ngo bibonere ibikorwa bikoreye hano ku isi.

7- FAMAN YA'AMAL MITH'QALA DHARATIN KHAYRAN YARAHU: Icyo gihe uzaba yarakoze icyiza gifite uburemere bungana n’akantu gato cyane kurusha ibindi, azakibona imbere ye maze agihemberwe.

8- WAMAN YA'AMAL MITH'QALA DHARATIN SHARAN YARAHU: N’uzaba yarakoze ikibi gifite uburemere bungana n’akantu gato cyane kurusha ibindi, azakibona imbere ye maze agihanirwe.

Ikibazo cya kabiri: Soma Surat Al Adiyati, unayisobanure.

Igisubizo: suratu al adiyat n'ibisobanuro byayo:

﴿وَٱلۡعَٰدِيَٰتِ ضَبۡحٗا ١ فَٱلۡمُورِيَٰتِ قَدۡحٗا ٢ فَٱلۡمُغِيرَٰتِ صُبۡحٗا ٣ فَأَثَرۡنَ بِهِۦ نَقۡعٗا ٤ فَوَسَطۡنَ
بِهِۦ جَمۡعًا ٥ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ ٦ وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٞ ٧ وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلۡخَيۡرِ لَشَدِيدٌ ٨
۞ أَفَلَا يَعۡلَمُ إِذَا بُعۡثِرَ مَا فِي ٱلۡقُبُورِ ٩ وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ ١٠ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ ١١﴾
[العاديات: 1-11]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.

WAL ADIYATI DWAB'HAN: Ndahiye amafarasi yiruka cyane avuza imirindi (1). FAL MURIYAT QAD'HAN: Akubita (ibinono) bigatarutsa ibishashi by'umuriro (2). FAL MUGHIIRAT SWUB'HAN: N'amafarasi agaba igitero mu rukerera (3). FA ATHAR'NA BIHI NAQ'AN: Akanatumura umukungugu (4). FAWASATW'NA BIHI DJAM'AN: Akinjira hagati mu ngabo z'umwanzi (5). INAL IN'SANA LIRABIHI LAKANUD: Mu by'ukuri umuntu ni indashima kuri Nyagasani we (6). WA INAHU ALA DHALIKA LASHAHID: Kandi rwose ibyo yabibera umuhamya (7). WA INAHU LIHUBIL KHAYRI LASHADIID: Ndetse akunda imitungo bikabije (8). AFALA YA'ALAMU IDHA BU'UTHIRA MAA FIL QUBUR: Ese ntazi ko hari igihe abari mu mva bazazurwa?(9) WA HUSWILA MA FISWUDURI: N'ibiri mu bituza (by'abantu) bigashyirwa ahagaragara?(10) INA RABAHUM BIHIM YAW'MA IDHIN LAKHABIIR: Mu by'ukuri uwo munsi Nyagasani wabo azaba azi neza ibyabo (11)} [SURAT AL ADIYAT: 1-11]

IBISOBANURO BYAYO:

1- WAL ADIYATI DWAB'HAN: Ndahiye amafarasi yiruka cyane avuza imirindi. Allah ararahirira ku mafarasi yiruka kugeza ubwo wumva umurundi wayo kubera kwiruka cyane.

2- FAL MURIYAT QAD'HAN: Akubita (ibinono) bigatarutsa ibishashi by’umuriro; no ku mafarasi iyo akandagiye ku bitare by'amabuye aturitsa ibishashi.

3- FAL MUGHIIRAT SWUB'HAN: N’amafarasi agaba igitero mu gitondo cya kare butaracya.

4- FA ATHAR'NA BIHI NAQ'AN: Ibyo bigatuma atumura umukungugu.

5- FAWASATW'NA BIHI DJAM'AN: Akinjira hagati mu ngabo z’umwanzi.

6- INAL INSANA LIRABIHI LAKANUD: Mu by’ukuri umuntu ni indashima ku byiza Nyagasani we amuhitiramo.

7- WA INAHU ALA DHALIKA LASHAHID: Kandi rwose ibyo yabibera umuhamya; ntashobora kubihakana kuko ni ibintu bigaragara.

8- WA INAHU LIHUBIL KHAYRI LASHADIID: akunda imitungo bikabije, ndetse akanayigiraho ubugugu bukomeye.

9- AFALA YA'ALAMU IDHA BU'UTHIRA MAFIL QUBUR: Ese uyu muntu ushukwa n'isi, ntazi ko hari igihe abari mu mva bazazurwa, kugira ngo babarurirwe anabagororere? Bityo ibintu bizaba bitandukanye n'uko yibwira.

10- WA HUSWILA MA FISWUDURI: N’ibiri mu bituza (by’abantu) byaba imigambi n'imyizerere ndetse n'ibindi bigashyirwa ahagaragara?

11- INA RABAHUM BIHIM YAW'MA IDHIN LAKHABIIR: Mu by’ukuri uwo munsi Nyagasani wabo azaba azi neza ibyabo, nta kimwisoba kandi byose azabibahembera.

Ikibazo cya kane: Soma Surat Al Qariat unayisobanure.

Igisubizo:suratul al qariat n'ibisobanuro byayo.

﴿ٱلْقَارِعَةُ۝١ مَا ٱلْقَارِعَةُ۝٢ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْقَارِعَةُ۝٣ يَوْمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَبْثُوثِ۝٤
وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ٱلْمَنفُوشِ۝٥ فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ۝٦ فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ۝٧ وَأَمَّا
مَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ۝٨ فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٌ ۝٩ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا هِيَهْ۝١٠ نَارٌ حَامِيَةٌۢ۝١١﴾ [القارعة: 1-11]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.

AL QARI'AT: Ikizahonda (umunsi w'imperuka) (1)! MAL QARI'AT: Ikizahonda ni iki (2)? WAMA AD'RAKA MAL QARI'AT: Ni iki kizakumenyesha ikizahonda (3)? YAW'MA YAKUNU NASU KAL FARASHIL MAB'THUTH: Ni umunsi (w'imperuka), ubwo abantu bazamera nk'ibinyugunyugu binyanyagiye (4). WA TAKUNUL DJIBALU KAL'IH'NIL MAN'FUSH: N'imisozi ikamera nk'amoya (akemurwa ku matungo) atumuka (5). FA AMA MAN THAQULAT MAWAZINUHU: Bityo, uwo umunzani we (w'ibikorwa byiza) uzaremera (bikaruta ibibi) (6). FAHUWA FI ISHATIN RADWIYAT: Azaba mu buzima bw'umunezero (Ijuru) (7). WA AMA MAN KHAFAT MAWAZINUHU: Ariko uwo umunzani we (w'ibikorwa byiza) uzaba utaremereye (bikarutwa n'ibibi)(8). FA UMUHU HAWIYAT: Ubuturo bwe buzaba ari mu muriro witwa Hawiya (9). WAMA AD'RAKA MA HIYAH: Ni iki cyawukumenyesha (umuriro wa Hawiya) (10)? NAARUN HAMIYAT: Ni umuriro ugurumana bikabije (11)!} [SURATUL QARI'AT: 1-11]

IBISOBANURO BYAYO:

1- AL QARI'AT: Ikizahonda gikura abantu imitima ku munsi w'imperuka!

2- MAL QARI'AT: Ni iki cyakumenyesha icyo kizahonda kigakura imitima?

3- WAMA AD'RAKA MAL QARI'AT: Ni iki cyakumenyesha icyo kizahonda kigakura imitima (yewe Ntumwa y'Imana?) Ni umunsi w'imperuka.

4- YAW'MA YAKUNU NASU KAL FARASHIL MAB'THUTH: Ni umunsi w’imperuka uzakura abantu imitima, bakamera nk’ibinyugunyugu binyanyagiye ahantu hose.

5- WA TAKUNUL DJIBALU KAL'IH'NIL MAN'FUSH: Imisozi izamera nk’amoya akemurwa ku matungo atumuka, kuko izaba yorohejwe cyane.

6- FA AMA MAN THAQULAT MAWAZINUHU: Bityo, uwo umunzani we w’ibikorwa byiza uzaremera bikaruta ibibi,

7- FAHUWA FI ISHATIN RADWIYAT: Azaba mu buzima bw’umunezero bw'ijuru,

8- WA AMA MAN KHAFAT MAWAZINUHU: Ariko uwo umunzani we w’ibikorwa byiza uzaba utaremereye bikarutwa n’ibibi;

9- FA UMUHU HAWIYAT: Ku munsi w'imperuka ubuturo bwe buzaba ari mu muriro witwa Hawiya, ari wo wa Jahanamu.

10- WAMA AD'RAKA MA HIYAH: Ni iki cyawukumenyesha (yewe Ntumwa y'Imana) umuriro wa Hawiya?

11- NARUN HAMIYAT: Ni umuriro waka cyane kandi ugurumana bikabije!

Ikibazo cya gatanu: Soma Suratu takathur unayisobanure.

Igisubizo: suratu takathur n'ibisobanuro byayo.

﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١ حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ ۝٢ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ۝٣ ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ۝٤ كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ ۝٥ لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ ۝٦ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ ۝٧ ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ۝٨﴾ [التكاثر: 1-8]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.

AL HAKUM TAKATHUR: Mwarangajwe no gushaka kwigwizaho ubutunzi (1). HATA ZUR'TUMUL MAQABIR: Kugeza ubwo mugeze mu mva (2). KALA SAWUFA TA'ALAMUNA: Oya ntibikwiye! Bidatinze muzamenya (ko ubuzima bw'imperuka ari bwo bwiza kuri mwe) (3). THUMA KALA SAWUFA TA'ALAMUNA: Oya na none! Bidatinze muzamenya (4). KALA LAW TA'ALAMUNA I'L'MAL YAQIIN: Oya! Iyo muza kugira ubumenyi budashidikanywaho (bw'ibijyanye n'iherezo ryo kurangazwa no kwigwizaho imitungo, ntimwari guhugira mu by'isi)(5). LATARAWUNAL DJAHIM: Mu by'ukuri muzabona umuriro wa Jahiim! (6) THUMA LATARAWUNAHA AY'NAL YAQIIN: Rwose muzawibonera imbonankubone (7). THUMA LATUS'ALUNA YAWMA IDHIN AN NAIIM: Kandi rwose, kuri uwo munsi muzabazwa ku ngabire (mwahawe muri ku isi) (8).} [Surat Takathur: 1-8].

IBISOBANURO BYAYO:

1- AL HAKUM TAKATHUR: Mwarangajwe yemwe bantu no gushaka kwigwizaho ubutunzi kubwiratana butuma bubibagiza kumvira Allah.

2- HATA ZUR'TUMUL MAQABIR: Kugeza ubwo mupfuye mukinjizwa mu mva zanyu.

3- KALA SAWUFA TA'ALAMUNA: Oya ntibikwiye! Bidatinze muzamenya ko ubuzima bw'imperuka ari bwo bwiza kuri mwe, ko

ubutunzi atari bwo bwari bukwiye kubarangaza no kubibagiza imperuka.

4- THUMA KALA SAWUFA YA'ALAMUNA: Oya na none! Bidatinze muzamenya iherezo ryabyo,

5- KALA LAW TA'ALAMUNA I'L'MAL YAQIIN: Oya! Iyo muza kugira ubumenyi budashidikanywaho bw’ibijyanye n’iherezo ryo kurangazwa no kwigwizaho imitungo n'urubyaro, ntimwari guhugira mu iby’isi.

6- LATARAWUNAL DJAHIM: Mu by’ukuri byanze bikunze muzibonera imbonankubone umuriro wa Jahiim ku munsi w'imperuka!

7- THUMA LATARAWUNAHA AY'NAL YAQIIN: Rwose muzawibonera imbonankubone mu buryo budashidikanywaho.

8- THUMA LATUS'ALUNA YAWMA IDHIN ANI NAIIM: Kandi rwose, kuri uwo munsi muzabazwa ku ngabire z'ubuzima n'ubutunzi mwahawe muri ku isi.

Ikibazo cya gatandatu: Soma Surat Al As'r unayisobanure.

Igisubizo: Surat Al As'r n'ibisobanuro byayo.

﴿وَٱلۡعَصۡرِ ١ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ٢ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ
وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ٣﴾ [العصر: 1-3]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi.

WAL ASR: Ndahiye igihe (1). INAL IN'SANA LAFI KHUS'RI: Mu by’ukuri umuntu ari mu gihombo (2). ILA LADHINA AMANU WA AMILU SWALIHATI WA TAWASWAWU BIL HAQ WA TAWASWAW BISWAB'RI: Uretse abemeye bagakora ibikorwa byiza, bakagirana

inama z’ukuri kandi bakanagirana inama zo kwihangana (3).} [Surat Al As'r: 1-3]

IBISOBANURO BYAYO:

1- WAL ASR: Allah yarahiriye ku gihe.

2- INAL INS'ANA LAFI KHUS'RI: Avuga ko buri muntu wese ari mu gihombo no kurimbuka.

3- ILA LADHINA AMANU WA AMILU SWALIHATI WA TAWASWAWU BIL HAQ WA TAWASWAW BISWAB'RI: Uretse babandi bemeye bagakora ibikorwa byiza, bakagirana inama z’ukuri kandi bakanagirana inama zo kwihangana. Abo nibo batazaba mu gihombo cyangwa se ngo barimbuke.

Ikibazo cya karindwi: Soma Surat Al Humazat unayisobanure.

Igisubizo: suratu al humazat n'ibisobanuro byayo.

﴿وَيۡلٞ لِّكُلِّ هُمَزَةٖ لُّمَزَةٍ ١ ٱلَّذِي جَمَعَ مَالٗا وَعَدَّدَهُۥ ٢ يَحۡسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ ٣ كَلَّاۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِي ٱلۡحُطَمَةِ ٤ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحُطَمَةُ ٥ نَارُ ٱللَّهِ ٱلۡمُوقَدَةُ ٦ ٱلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ٧ إِنَّهَا عَلَيۡهِم مُّؤۡصَدَةٞ ٨ فِي عَمَدٖ مُّمَدَّدَةِۭ ٩﴾ [الهمزة: 1-9]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe Nyirimbabazi.

WAY'LUN LIKULI HUMAZATIN LUMAZAT: Ibihano bikomeye bizaba kuri buri wese unegura abandi, usebanya (1). A-LADHI DJAMA'A MALAN WA A'DADAH: Urundanya imitungo agahora ayibara (2). YAH'SABU ANA MALAHU AKH'LADAH: Yibwira ko umutungo we uzatuma abaho ubuziraherezo (3) ! KALA LAYUN'BADHANA FIL HUTWAMAT: Oya! Mu by’ukuri azajugunywa mu muriro witwa Hutwama (ushwanyaguza) (4).

WAMA AD'RAKA MAL HUTWAMAT: Ni iki kizakumenyesha Hutwama icyo ari cyo (5)? NARULLAHIL MUQADAT: Ni umuriro wa Allah wenyegejwe (6), A-LATI TATWALI'U ALAL AF'IDAT: Uwo muriro uzajya uzamuka ugere ku mitima (y’abazaba bawurimo) (7), INAHA ALAY'HIM MU-USWADAT: Mu by’ukuri bazaba bawufungiwemo (8), FII AMADIN MUMADADAT: (Baziritse) ku nkingi ndende (kugira ngo batawusohokamo) (9).} [Surat Al Humazat: 1-9]

IBISOBANURO BYAYO:

1- WAY'LUN LIKULI HUMAZATIN LUMAZAT: Ibihano bikomeye bizaba kuri buri wese unegura abandi, usebanya.

2- A-LADHI DJAMA'A MALAN WA A'DADAH: Urundanya imitungo agahora ayibara, nta kindi arangamiye;

3- YAH'SABU ANA MALAHU AKH'LADAH: Yibwira ko umutungo we uzatuma abaho ubuziraherezo! mu buzima bw'iyi si.

4- KALA LAYUN'BADHANA FIL HUTWAMAT: Oya! Mu by’ukuri azajugunywa mu muriro witwa Hutwama (ushwanyaguza). nta kibazo kirimo nkuko uyu muntu w'injiji abitekereza, mu kujugunywa mu muriro utazima,ukubita kandi umena ibintu byose byajugunywemo kubera ubukana bwawo.

5- WAMA AD'RAKA MAL HUTWAMAT: Ni iki kizakumenyesha Hutwama icyo ari cyo icyo wamenya - Yewe Ntumwa - uyu muriro urimbura ibintu byose wajugunywemo?!

6- NARULLAHIL MUQADAT: Ni umuriro wa Allah wenyegejwe kandi waka cyane.

7- A-LATI TATWALI'U ALAL AF'IDAT:Uwo muriro uzajya uzamuka ugere ku mitima y’abazaba bawurimo.

8- INAHA ALAY'HIM MU-USWADAT: Mu by'ukuri bazaba bawufungiwemo mu mfunganwa.

9- FII AMADIN MUMADADAT: Baziritse ku nkingi ndende kugira ngo batawusohokamo.

Ikibazo cya munani: Soma Surat Al Fiili, unayisobanure.

Igisubizo:surat al fiili n'ibisobanuro byayo.

﴿أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصۡحَٰبِ ٱلۡفِيلِ ۝١ أَلَمۡ يَجۡعَلۡ كَيۡدَهُمۡ فِي تَضۡلِيلٖ ۝٢ وَأَرۡسَلَ عَلَيۡهِمۡ طَيۡرًا أَبَابِيلَ ۝٣ تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ ۝٤ فَجَعَلَهُمۡ كَعَصۡفٖ مَّأۡكُولِۭ ۝٥﴾ [الفيل: 1-5]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

ALAM TARA KAYFA FA'ALA RABUKA BI ASW'HABIL FIILI: Ese (yewe Muhamadi) ntiwamenye uko Nyagasani wawe yagize abagabye igitero bari ku nzovu (baje gusenya ingoro ya Al Kaabat iri i Maka)? (1) ALAM YADJ'AL KAYDAHUM FII TADW'LIL: Ese umugambi wabo mubisha ntiyawuburijemo? (2) WA AR'SALA ALAYHIM TWAYRAN ABABIILI: Nuko akabohererereza uruhuri rw'inyoni (3), TAR'MIHIM BIHIDJARATIN MIN SIDJIIL: Zikabatera amabuye y'ibumba yacaniriwe (4), FADJA'ALAHUM KA'ASWIFIN MA-AKUL: Maze akabagira nk'ibyatsi byakanjakanjwe (5).} [Surat Al Fiili: 1-5]

IBISOBANURO BYAYO:

1- ALAM TARA KAYFA FA'ALA RABUKA BI ASW'HABIL FIILI: Ese yewe Ntumwa y'Imana, ntiwamenye uko Nyagasani wawe yagize uwitwa Ab'rahat n'ingabo ze bagabye igitero bagendera ku nzovu baje gusenya ingoro ya Al Kaabat iri i Maka?

2- ALAM YADJ'AL KAYDAHUM FII TADW'LIL: Ese umugambi wabo mubisha ntiyawuburijemo, maze ibyo bifuzaga ntibabigeraho.

3- WA AR'SALA ALAYHIM TWAYRAN ABABIILI: Nuko akabohererereza uruhuri rw'inyoni.

4- TAR'MIHIM BIHIDJARATIN MIN SIDJIIL: Zikabatera amabuye y'ibumba yacaniriwe,

5- FADJA'ALAHUM KAA'ASWIFIN MA-AKUL: Maze akabagira nk'ibyatsi byakanjakanjwe n'inyamaswa zikanabikandangira.

Ikibazo cya cyenda: Soma Surat Qurayshi, unayisobanure.

Igisubizo:Surat Qurayshi, n'ibisobanuro byayo.

﴿لِإِيلَٰفِ قُرَيۡشٍ ١ إِۦلَٰفِهِمۡ رِحۡلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيۡفِ ٢ فَلۡيَعۡبُدُواْ رَبَّ هَٰذَا ٱلۡبَيۡتِ ٣ ٱلَّذِيٓ أَطۡعَمَهُم مِّن جُوعٖ وَءَامَنَهُم مِّنۡ خَوۡفِۭ ٤﴾ [قريش: 1-4]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

LI ILAFI QURAYSHI:Kubera akamenyero k'Abakurayishi(mu mujyi wabo) (1) ILAFIHIM RIH'LATA SHITA'I WA SWAYF: No kubera amasezerano yabo arebana n'ingendo (z'ubucuruzi) zo mu gihe cy'ubukonje no mu gihe cy'impeshyi (batekanye) (2), FAL YA'ABUDU RABA HADHAL BAYTI: Ngaho nibagaragire (Allah) Nyagasani nyir'iyi ngoro (Al Ka'abat) (3), ALADHI ATW'AMAHUM MIN DJU'IN WA AMANAHUM MIN KHAWFI: (We) wabagaburiye mu gihe cy'amapfa, ndetse akanabaha umutekano mu gihe cy'ubwoba (4).} [Surat Qurayshi: 1-4]

IBISOBANURO BYAYO:

1- LI ILAFI QURAYSHI:Kubera akamenyero k'Abakurayishi,

2- ILAFIHIM RIH'LATA SHITA'I WA SWAYF: No kubera amasezerano yabo arebana n'ingendo z'ubucuruzi zo mu gihe cy'ubukonje bajya Yemeni, n'izo mu mpeshyi bajya ahitwa Shami kandi batekanye,

3- FAL YA'ABUDU RABA HADHAL BAYTI: Kubera ibyo, ngaho nibagaragire Allah Nyagasani Nyir'iyi ngoro ya Al Ka'abat,

4- ALADHI ATW'AMAHUM MIN DJU'I WA AMANAHUM MIN KHAWFI: We wabagaburiye mu gihe cy'amapfa, ndetse akanabaha umutekano mu gihe cy'ubwoba kubera icyubahiro n'igitinyiro yashyize mu mitima y'abandi barabu cy'ingoro ye, n'igitinyiro bo ubwabo yabahaye.

5- Ikibazo cya cumi: Soma Surat Al Ma'un, unayisobanure.

Igisubizo:Surat Al Ma'un, n'ibisobanuro byayo.

﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ۝١ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِي يَدُعُّ ٱلۡيَتِيمَ۝٢ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ۝٣ فَوَيۡلٞ لِّلۡمُصَلِّينَ۝٤ ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ۝٥ ٱلَّذِينَ هُمۡ يُرَآءُونَ۝٦ وَيَمۡنَعُونَ ٱلۡمَاعُونَ۝٧﴾ [الماعون: 1-7]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

ARA-AYTA LADHI YUKADHIBU BIDIINI: Ese wamenye uhinyura umunsi w'ibihembo? (1) FADHALIKA LADHI YADU'UL YATIMA:Uwo ni wa wundi uhutaza imfubyi (2), WALA YAHUDHWU ALA TWAAMIL MISKINA: Ntanashishikarize (abandi) kugaburira abakene (3), FAWAYLUN LIL MUSWALINA: Bityo, ibihano bikomeye biri ku basenga (4), ALADHINA HUM AN SWALATIHIM SAHUNA: Ba bandi birengagiza iswala zabo (ntibazikorere ku bihe byazo byagenwe) (5) ALADHINA HUM

YURA'UNA:Ba bandi bakora ibyiza bagamije kwiyerekana (6), WA YAM'NAUNAL MA'UNA: Kandi bakanga (gutiza) ibikoresho byo mu rugo (ababikeneye) (7).} [Surat Al Ma'una: 1-7]

IBISOBANURO BYAYO:

1- ARA-AYTA LADHI YUKADHIBU BIDIINI:Ese wamenye uhinyura umunsi w’ibihembo, ari wo munsi w'imperuka?

2- FADHALIKA LADHI YADU'UL YATIMA: Uwo ni wa wundi uhutaza imfubyi n'umushiha, nta mucyemurire icyo yifuza.

3- WALA YAHUDHWU ALA TWAAMIL MISKINA: Ntanashishikarize abandi kugaburira abakene.

4- FAWAYLUN LIL MUSWALINA:Bityo, ibihano bikomeye biri ku basenga.

5- ALADHINA HUM AN SWALATIHIM SAHUNA: Ba bandi birengagiza iswala zabo ntibazikorere ku bihe byazo byagenwe.

6- ALADHINA HUM YURA'UNA: Ba bandi bakora ibyiza bagamije kwiyerekana mu iswala zabo no mu bikorwa byabo, ntibababikore kubera Allah.

7- WA YAM'NAUNAL MA'UNA: Kandi bakanga gutiza ibikoresho byo mu rugo n'ibindi bikoresho biciriritse bidafite icyo bitwaye kubitiza ababikeneye.

Ikibazo cya cumi na rimwe: Soma Surat Al Kaw'thar, unayisobanure.

Igisubizo: Surat Al Kaw'thar, n'ibisobanuro byayo.

﴿إِنَّآ أَعۡطَيۡنَٰكَ ٱلۡكَوۡثَرَ ١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنۡحَرۡ ٢ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلۡأَبۡتَرُ ٣﴾ [الكوثر: 1-3]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

INA A'ATWA'YNAKAL KAWTHAR: Mu by'ukuri (yewe Muhamadi) twaguhaye (ibyiza byinshi birimo) umugezi wo mu Ijuru witwa Kawthar (1). FASWALI LIRABIKA WAN'HAR: Bityo, ujye usali unatange ibitambo kubera Nyagasani wawe (2). INA SHANI'AKA HUWAL AB'TAR: Mu by'ukuri ukwanga ni we nyakamwe (ntazigera abona ibyiza haba ku isi ndetse no ku mperuka) (3).} [Surat Al Kaw'thar: 1-3]

IBISOBANURO BYAYO:

1- INA ATWA'YNAKAL KAWTHAR: Mu by'ukuri (yewe Muhamadi) twaguhaye (ibyiza byinshi birimo) umugezi wo mu Ijuru witwa Kawthar.

2- FASWALI LIRABIKA WAN'HAR: Bityo, ujye ushimira Allah, usali kubera we wenyine, unatange ibitambo kubera we, bitandukanye n'ibyo ababangikanyamana bakora babikorera ibigirwamana.

3- INA SHANI'AKA HUWAL AB'TAR: Mu by'ukuri ukwanga ni we nyakamwe, ntazigera abona ibyiza haba hano ku isi ndetse no ku mperuka. mu kui ukwanga niwe utazabona n'ikiza na kimwe wibagiranye iyo avuzwe avugwa ibibi gusa.

Ikibazo cya cumi na kabiri: Soma Surat Al Kafiruna, unayisobanure.

Igisubizo:Soma Surat Al Kafiruna, n'ibisobanuro byayo.

﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡكَٰفِرُونَ ١ لَآ أَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُونَ ٢ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ٣ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ٤ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ٥ لَكُمۡ دِينُكُمۡ وَلِيَ دِينِ ٦﴾ [الكافرون: 1-6]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah , Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

QUL YA AYUHAL KAFIRUNA: Vuga (yewe Muhamadi) uti “Yemwe bahakanyi! (1) LA A'ABUDU MA TA'ABUDUNA: Singaragira ibyo mugaragira (2), WALA AN'TUM ABIDUNA MA A'BUDU: Kandi namwe ntimugaragira uwo ngaragira (3). WALA ANA ABIDUN MA ABAD'TUM: Ndetse nanjye sinzigera ngaragira ibyo mugaragira (4), WALA ANTUM ABIDUNA MA A'BUDU: Kandi namwe ntimugaragira uwo ngaragira (5). LAKUM DINUKUM WA LIYA DINI: Mufite idini ryanyu, nanjye nkagira idini ryanjye (6).} [Surat Al Kafiruna: 1-6]

IBISOBANURO BYAYO:

1- QUL YA AYUHAL KAFIRUNA: Vuga (yewe Muhamadi) uti “Yemwe bahakanyi, muhakana Allah!

2- LA A'ABUDU MA TA'ABUDUNA: Singaragira byaba ubu ndetse no mu bihe bizaza ibyo mugaragira by'ibigirwamana;

3- WALA AN'TUM ABIDUNA MA A'BUDU: Kandi namwe ntimugaragira uwo ngaragira ari we Allah wenyine;

4- WALA ANA ABIDUN MA ABAD'TUM: Ndetse nanjye sinzigera ngaragira ibyo mugaragira by'ibigirwamana,

5- WALA ANTUM ABIDUNA MA A'BUDU: Kandi namwe ntimugaragira uwo ngaragira ari we Allah wenyine;

6- LAKUM DINUKUM WA LIYA DINI: Mufite idini ryanyu mwihimbiye, nanjye nkagira idini ryanjye Allah yanyoboyemo.

Ikibazo cya cumi na gatatu: Soma Surat A-Nas'r, unayisobanure.

Igisubizo:Surat A-Nas'r, n'ibisobanuro byayo.

﴿إِذَا جَآءَ نَصۡرُ ٱللَّهِ وَٱلۡفَتۡحُ ١ وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا ٢ فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ وَٱسۡتَغۡفِرۡهُۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابَۢا ٣﴾ [النصر: 1-3]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

IDHA DJA-A NAS'RULLAHI WAL FAT'H: Igihe ubutabazi bwa Allah (kuri wowe Muhamadi) buzaza,ndetse n’intsinzi (yo kubohora umujyi wa Maka) (1), WA RA'AYTA NASA YAD'KHULUNA FI DINILLAHI AF'WAJAN: Nuko ukabona abantu binjira mu idini rya Allah ku bwinshi (2), FASABIH BIHAMDI RABIKA WASTAGH'FIRUHU INAHU KANA TAWABAN: Uzasingize ikuzo rya Nyagasani wawe (aho uri hose), unamusabe imbabazi; kuko ari We Uwakira ukwicuza (kw’abagaragu be). (3)} [Surat A-Nasw'r: 1-3]

IBISOBANURO BYAYO:

1- IDHA DJA-A NAS'RULLAHI WAL FAT'H: Igihe ubutabazi bwa Allah kuri wowe Muhamadi buzaba bukugezeho, ndetse n’intsinzi yo kubohora umujyi wa Maka ikagera;

2- WA RA'AYTA NASA YAD'KHULUNA FI DINILLAHI AF'WAJAN: Ukabona abantu binjira mu idini rya Allah ku bwinshi,

3- FASABIH BIHAMDI RABIKA WASTAGH'FIRUHU INAHU KANA TAWABAN: Uzamenye ko icyo ari ikimenyetso cy'uko inshingano zawe z'ubutumwa ziri kugana ku musozo, maze usingize ikuzo rya Nyagasani wawe umushimira ku bw'inema ze zo kuba yaraguteye inkunga akaguha n'intsinzi, unamusabe imbabazi; kuko ari We Uwakira ukwicuza kw’abagaragu be.

Ikibazo cya cumi na kane: Soma Surat Al Masad, unayisobanure.

Igisubizo:Surat Al Masad, n'ibisobanuro byayo.

﴿تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ١ مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ٢ سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ ٣
وَٱمۡرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ ٤ فِي جِيدِهَا حَبۡلٞ مِّن مَّسَدِۭ ٥﴾ [المسد: 1-5]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

TABAT YADA ABI LAHABIN WA TABA: Amaboko yombi ya Abu Lahab arakorama(kubera ko yayakoreshaga abangamira intumwa y'imana) ndetse na we ubwe azorame (1). MA AGH'NAA AN'HU MALUHU WA MA KASABA: Umutungo we n'urubyaro rwe nta cyo bizamumarira (2). SAYASW'LA NARAN DHATA LAHABIN: Azahira mu muriro ugurumana (3), WAM'RA ATUHU HAMALATAL HATWABI: Ndetse n'umugore we watwaraga ibiti (by'amahwa yajyaga atega mu nzira Intumwa y'Imana yanyuragamo) (4). FII DJIIDIHA HAB'LUN MIN MASADI: Mu ijosi rye (uwo mugore) hazaba hari umurunga wo mu muriro (5).} [Suratul Masad: 1-5]

IBISOBANURO BYAYO:

1- TABAT YADA ABI LAHABIN WA TABA: Amaboko yombi ya se wabo w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ari we Abu Lahab Ibun Abdul Mutwalib, arakorama ndetse na we ubwe azorame, kubera gutoteza Intumwa y'Imana no kuyibuza amahoro.

2- MA AGH'NAA AN'HU MALUHU WA MA KASABA: Umutungo we n'urubyaro rwe nta cyo bizamumarira, ntibizamurinda ibihano cyangwa se ngo bitume yagerwaho n'impuhwe.

3- SAYASW'LA NARAN DHATA LAHABIN: Ku munsi w'imperuka azinjizwa mu muriro ugurumana maze azawuhiremo,

4- WAM'RA ATUHU HAMALATAL HATWABI: Ndetse n'umugore we watwaraga ibiti by'amahwa yajyaga atega mu nzira Intumwa y'Imana yanyuragamo;

5- FII DJIIDIHA HAB'LUN MIN MASADI: Mu ijosi ry'uwo mugore azanigirizwamo umurunga bazamukuruza bamujyana mu muriro.

Ikibazo cya cumi na gatanu: Soma Surat Al Ikh'lasw, unayisobanure.

Igisubizo:Surat Al Ikh'lasw, n'ibisobanuro byayo.

﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝٤﴾

[الإخلاص: 1-4]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

QUL HUWALLAHU AHAD: Vuga (yewe Muhamadi) uti “We ni Allah, umwe Rukumbi, (1)” ALLAHU SWAMAD: Allah, Uwishingikirizwa (2), LAM YALID WA LAM YULAD: Ntiyabyaye kandi ntiyanabyawe (3), WA LAM YAKUN LAHU KUF'WAN AHAD: Ndetse nta na kimwe ahwanye na cyo (4).} [Surat Al Ikh'lasw: 1-4]

IBISOBANURO BYAYO:

1- QUL HUWALLAHU AHAD: Vuga yewe Muhamadi uti “We ni Allah umwe Rukumbi”.

2- ALLAHU SWAMAD: Allah, Nyir'ukwishingikirizwa no kwiyambazwa n'ibiremwa bye byose.

3- LAM YALID WA LAM YULAD: Ntiyabyaye kandi ntiyanabyawe, nta se agira nta n'urubyaro agira;

4- WA LAM YAKUN LAHU KUF'WAN AHAD: Ndetse nta na kimwe ahwanye na cyo, nta n'icyo asa nacyo mu byo yaremye.

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Soma Surat Al Falaq, unayisobanure.

Igisubizo:Surat Al Falaq, n'ibisobanuro byayo.

﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ۝١ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ۝٢ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ۝٣ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِي ٱلۡعُقَدِ ۝٤ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ۝٥﴾ [الفلق: 1-5]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

QUL AUDHU BIRABIL FALAQ: Vuga (yewe Muhamadi) uti "Niragije (Allah), Nyagasani w'umuseke", (1). MIN SHARI MA KHALAQA: Ngo andinde inabi y'ibyo yaremye (2). WA MIN SHARI GHASIQIN IDHA WAQABA: Anandinde ikibi cyo mu ijoro ryijimye igihe riguye (3). WA MIN SHARI NAFATHATI FIL UQADI: Anandinde ikibi cy'abarozikazi bahuha ku mapfundo (4). WA MIN SHARI HASIDIN IDHA HASADA: Ndetse anandinde inabi y'umunyeshyari igihe arigize (5).} [Surat Al Falaq: 1-5]

IBISOBANURO BYAYO:

1- QUL AUDHU BIRABIL FALAQ: Vuga yewe Muhamadi uti "Nsabye ubuhungiro, naniragije Allah, Nyagasani w'umuseke",

2- MIN SHARI MA KHALAQA: Ngo andinde inabi y'ibyo yaremye,

3- WA MIN SHARI GHASIQIN IDHA WAQABA: Anandinde ikibi cyo mu ijoro ryijimye igihe riguye cyaba icyo naterwa n'abajura, inyamaswa, udusimba, n'indi myuka mibi bikunze kugaragara mu ijoro.

4- WA MIN SHARI NAFATHATI FIL UQADI: Anandinde ikibi cy'abarozikazi bahuha mu mapfundo batongera;

5- WA MIN SHARI HASIDIN IDHA HASADA: Ndetse anandinde inabi y’umunyeshyari, wanga abantu abagirira ishyari ry'ibyo Allah yabahaye we ntabimuhe, akaba yifuza ko babibura bakamera nkawe.

Ikibazo cya cumi na karindwi: Soma Surat A-Nas, unayisobanure.

Igisubizo:Surat A-Nas, n'ibisobanuro byayo.

﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ١ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ٢ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ٣ مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ ٤ ٱلَّذِي يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ ٥ مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ٦﴾ [الناس: 1-6]

{"BISMILLAH RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi,

QUL AWUDHU BIRABI NASI: Vuga (yewe Muhamadi) uti “Niragije (Allah), Nyagasani w’abantu, (1)” MALIKI NASI: Umwami w’abantu (2)” ILAHI NASI: Imana y’abantu (3)" MIN SHARIL WAS'WASIL KHANAS: Ngo andinde ububi bwa (shitani) yoshya gukora ibibi, nyuma ikabireka (igihe umuntu yibutse Allah), (4)” ALADHI YUWAS'WISU FI SWUDURI NASI: “Yoshya imitima y’abantu gukora ibibi (5)” MINAL DJINATI WA NASI: “Yaba (shitani) yo mu majini cyangwa mu bantu. (6)”} [Surat A-Nas: 1-6]

IBISOBANURO BYAYO:

1- QUL AWUDHU BIRABI NASI: Vuga yewe Muhamadi uti “Niragije Allah, Nyagasani w’abantu”

2- MALIKI NASI: Umwami w’abantu, ubagenza uko ashatse, nta wundi mwami bafite utari we”

3- ILAHI NASI: Imana y’abantu y'ukuri, nta yindi mana bafite itari we.

4- MIN SHARIL WAS'WASIL KHANAS: Ngo andinde ububi bwa shitani yoshya gukora ibibi, nyuma ikabireka igihe umuntu yibutse Allah."

5- ALADHI YUWAS'WISU FI SWUDURI NASI: "Yoshya imitima y'abantu gukora ibibi"

6- MINAL DJINATI WA NASI: "Yaba shitani yo mu majini cyangwa mu bantu."

****

IGICE CY'IMVUGO Z'INTUMWA Y'IMANA (HADITHI).

HADITHI YA MBERE:

Ikibazo cya mbere: Uzuza Hadithi ivuga ko ibikorwa byose bigendana n'umugambi bikoranywe, unavuge inyungu tuyikuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse ku Muyobozi w'abemera, Ise wa Haf'swa, Umar Ibun Al Khatwabi (Imana imwishimire) yaravuze ati "Numvise Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ivuga iti: "Mu by'ukuri ibikorwa byose bigomba kujyana n'umugambi, kandi buri wese ahemberwa icyo yakoranye umugambi. Bityo, uzimuka kubera Imana n'Intumwa yayo, uwo ukwimuka kwe kuzaba ari ukw'Imana n'Intumwa yayo. Ariko uzimuka agamije indonke z'isi, cyangwa umugore yifuza kurongora, uwo ukwimuka kwe kuzaba gushingiye kuri ibyo byatumye yimuka." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Buri gikorwa cyose, cyaba gusali, gusiba, gukora umutambagiro n'ibindi kigomba kugendana n'umugambi gikoranywe.

2- Ni ngombwa kwegurira ibikorwa Allah Nyirubutagatifu wenyine.

HADITHI YA KABIRI:

Ikibazo cya kabiri: Uzuza iyi Hadithi: "Uzazana igihimbano mu idini ryacu kitayirimo...", uvuge n'inyungu tuyikuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Nyina w'abemera, Nyina wa Abdillah, Aishat (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Uzadukana igihimbano mu idini ryacu kitayirimo, kizamugarukira" Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi:

1- Kubuza guhimba mu idini ibitaririmo.

2- Ibikorwa byose by'ibihimbano ntibyakirwa ahubwo bigarukira nyirabyo.

HADITHI YA GATATU.

Ikibazo cya gatatu: Uzuza iyi Hadithi: "Ubwo twari twicaranye n'Intumwa y'Imana ...", unagaragaze inyungu tuyikuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Umar Ibun Al Khatwabi (Imana imwishimire) yaravuze ati: "Umunsi umwe ubwo twari twicaranye n'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha), twagenderewe n'umuntu wambaye imyenda yera cyane,

n'imisatsi yirabura cyane. Nta kimenyetso na kimwe yari afite cyagaragazaga ko ari ku rugendo, ndetse nta n'umwe muri twe wari umuzi. Yarakomeje araza, nuko yicara imbere y'Intumwa Muhamadi, maze amavi ye ayegereza ay'Intumwa y'Imana, arambika ibiganza bye ku bibero by'Intumwa y'Imana, maze aravuga ati "Yewe Muhamadi! Mbwira ku byerekeye Islam". Intumwa y'Imana iravuga iti: "Islam ni uguhamya ko nta yindi mana ibaho ikwiriye gusengwa mu kuri usibye Allah wenyine, ukanahamya ko Muhamadi (Allah amuhe amahoro n'imigisha) ari Intumwa ya Allah, ugahozaho amasengesho, ugatanga amaturo, ugasiba ukwezi kwa Ramadwani, ugakora umutambagiro mutagatifu i Makat, igihe ubifitiye ubushobozi." (Uwo muntu) aravuga ati: "Uvuze ukuri", Umar aravuga ati: Nuko turatangara tubonye abaza hanyuma akemeza ko ibivuzwe ari ukuri. (Arongera) arayibaza ati: "Mbwira ku byerekeye ukwemera." Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) iravuga iti: "Ni ukwemera Imana, Abamalayika bayo, Ibitabo byayo, Intumwa zayo, Umunsi w'imperuka, ndetse no kwemera igeno ryaba iry'ibyiza cyangwa iry'ibibi." (Wa muntu) aravuga ati "Uvuze ukuri", (Arongera) ati: "Noneho mbwira ku byerekeye Ihsan," Iravuga iti "Ni ugusenga Imana nk'aho uyireba kuko iyo utayireba yo iba ikureba." (Wa muntu) ati: "Mbwira ku byerekeye umunsi w'imperuka", (Intumwa Muhamadi) iti: "Ntabwo uwubazwa awuzi kurusha uwubaza." (Wa muntu) ati: "Ngaho mbwira ku byerekeye ibimenyetso byawo." Iravuga iti "Ni igihe umuja azabyara shebuja, ndetse n'igihe uzabona abantu batambaye inkweto, bambaye ubusa, b'abatindi, b'abashumba, barushanwa kuzamura amazu y'imiturirwa". Nuko (wa muntu) arigendera, maze mara umwanya muto. Nuko, Intumwa y'Imana irambaza iti "Yewe Umar! Ese uzi uwabazaga uwo ari we?" Ndavuga nti: "Imana n'Intumwa yayo ni bo bamuzi neza." Aravuga ati "Uriya yari Jibril wari waje kubigisha idini ryanyu." Yakiriwe na Muslim.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi:

1- Kutwigisha inkingi eshanu z'ubuyisilamu ari zo:

Kwemera ko nta yindi mana iriho uretse Allah kandi ko Muhamad ari Intumwa ye.

Guhozaho iswala.

Gutanga amaturo.

Gusiba ukwezi kwa Ramadhan.

Gukora umutambagiro ku ngoro ntagatifu ya Allah.

2- Kutwigisha inkingi esheshatu z'ukwemera ari zo:

Kwemera Allah.

N'abamalayika be.

N’ibitabo bye.

N'intumwa ze

N'umunsi w'imperuka.

N'igeno rya Allah ry'ibyiza n'ibibi.

3- Kutwigisha inkingi yo kugira neza, ikaba ari inkingi imwe ari yo y'uko ugomba kugaragira Allah nkaho umureba, n'ubwo waba utamureba ariko ukazirikana ko we akureba.

4- Igihe imperuka izabera ntawe ukizi uretse Allah Nyirubutagatifu.

HADITHI YA KANE:

Ikibazo cya kane: Uzuza iyi Hadithi: "Umwemeramana ufite ukwemera kuzuye,..." unagaragaze zimwe mu nyungu dukuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Abi Said Al Khud'riyu (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwemeramana ufite ukwemera kuzuye kuruta abandi ni ubarusha imico myiza." Yakiriwe naTirmidhi anavuga ko ari Hadith nziza y'impamo.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Gushishikariza kurangwa n'imico myiza.

2- Gutungana kw'imico myiza ni kimwe mu biranga gutungana k'ukwemera.

3- Ukwemera kuriyongera ndetse kukanagabanuka.

HADITHI YA GATANU.

Ikibazo cya gatanu: Uzuza iyi Hadithi: "Uzarahira ku kindi kitari Allah,..." ugaragaze n'inyungu tuyikuramo.

Igisubizo: Imvugo yaturutse kwa Abdullah Ibun Umar (Imana imwishimire we na se) yavuze ko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavuze iti: "Uzarahira ku kindi kitari Allah azaba ahakanye cyangwa se abangikanyije Allah." Yakiriwe na Thir'midhi.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Ntibyemewe kurahirira ku kindi usibye kuri Allah.

2- Kurahirira ku kindi kitari Allah Nyirubutagatifu bibarwa nk'ibangikanyamana rito.

HADITHI YA GATANDATU.

Ikibazo cya gatandatu: Uzuza iyi Hadithi: "Umwe muri mwe ntaremera kugeza ubwo azankunda,..."unagaragaze inyungo dukuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Anas (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwe muri mwe ntaremera kugeza ubwo azankunda kuruta uko akunda umubyeyi we, umwana we ndetse n'abantu bose muri rusange." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Ni itegeko gukunda Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) kuruta uko dukunda abandi bantu.

2- Ibi ni mu biranga ukwemera nyako.

HADITHI YA KARINDWI.

Ikibazo cya karindwi: Uzuza iyi Hadithi: "Umwe muri mwe ntaremera kugeza ubwo akunda umuvandimwe we,...", ugaragaze na zimwe mu nyungu dukuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Anas (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwe muri mwe ntaraba umwemera kugeza ubwo azakunda umuvandimwe we nkuko nawe yikunda." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Umwemeramana agomba gukunda abandi bemeramana akabifuriza ibyiza nk'ibyo nawe yiyifuriza.

2- Ibi ni mu biranga ukwemera nyako.

HADITHI YA MUNANI:

Ikibazo cya munani: Uzuza Hadithi igira iti: Ndahiye k'ufire roho yanjye mu kuboko kwe,,,...!", unagaragaze inyungu dukuramo.

Igisubizo: Imvugo yaturutse kwa Abi Said (Imana imwishimire) yavuze ko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavuze iti: "Ndahiye k'ufite roho yanjye mu kuboko kwe, ko (Surat Al Ikh'lasw) ingana na kimwe cya gatatu cya Qur'an yose." Yakiriwe na Bukhari.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Ibyiza byo gusoma Surat Al Ikh'lasw (Qul Huwallahu ahad).

2- Surat Al IKh'lasw ingana na kimwe cya gatatu cya Qur'an.

HADITHI YA CYENDA:

Ikibazo cya cyenda: Uzuza iyi Hadithi: "Kuvuga LA HAWLA WALA QUWATA ILA BILLAH: Nta bubasha cyangwa se ubushobozi usibye ko ari ibya Allah...", unavuge zimwe mu nyungu dukuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Abi Mussa (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Kuvuga LA HAWLA WALA QUWATA ILA BILLAH: Nta bubasha cyangwa se ubushobozi usibye ko ari ibya Allah, ni bumwe mu butunzi bwo mu ijuru." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Zimwe mu nyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Ibyiza byo kuvuga iri jambo, kandi ko kurivuga ari bumwe mu butunzi bw'ijuru.

2- Umugaragu kwiyambura ububasha ubwo ari bwo bwose n'imbaraga ze ahubwo akiringira Allah wenyine.

HADITHI YA CUMI:

Ikibazo cya cumi: Uzuza iyi Hadithi: "Mu by'ukuri mu mubiri harimo inyama,...", unavuge n'inyungu tuyikuramo.

Hadithi yaturutse kwa Abi Abdillah A-Nu'uman Ibun Bashiri (Imana ibishimire bombi) yaravuze ati: Numvise Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ivuga iti "Nta gushidikanya ko mu mubiri habamo inyama, iyo itunganye umubiri wose uratungana, yakwangirika umubiri wose ukangirika, iyo nyama nta yindi ni umutima" Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Zimwe mu nyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Gutungana k'umutima bifasha gutungana kw'ingingo z'umubiri z'inyuma n'iz'imbere.

2- Kwita ku gutunganya umutima, kuko niwo utuma umuntu wese nawe atungana.

HADITHI YA CUMI NA RIMWE:

Ikibazo cya cumi na rimwe: Uzuza iyi Hadithi: Uwo amagambo ye ya nyuma mu buzima bwa hano mu isi azaba ari: LA ILAHA ILALLAH: Nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Allah,...", unagaragaze inyungu dukuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Muadh Ibun Djabal (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Uwo amagambo ye ya nyuma mu buzima bwa hano mu isi azaba ari: LA ILAHA ILALLAH: Nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Allah, azinjira mu ijuru." Yakiriwe na Abu Daudi.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi:

1- Ibyiza byo kuvuga ijambo LA ILAHA ILALLAH: Nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Allah.

2- Ibyiza by'uwo amagambo ye ya nyuma yo mu buzima bw'iyi si azaba iri jambo.

HADITHI YA CUMI NA KABIRI:

Ikibazo cya cumi na kabiri: Uzuza iyi Hadithi: "Umwemeramana si wa wundi usebya abandi, cyangwa ubavuma,...", uvuge n'inyungu dukuramo?

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Ibun Mas'udi (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana imuhe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwemera si wa wundi usebya abandi, cyangwa ubavuma, cyangwa umunyabikorwa by'urukozasoni, cyangwa uvuga amagambo mabi." Yakiriwe na Tir'midhi.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi:

1- Kubuza amagambo yose y'ibinyoma ndetse n'andi mabi.

2- Ibi biri mu biranga umwemeramana by'umwihariko ku rurimi rwe.

HADITHI YA CUMI NA GATATU:

Ikibazo cya cumi na gatatu: Uzuza iyi Hadithi:... mu bitunganya ubuyisilamu bw'umuntu..., ugaragaze n'inyungu tuyikuramo?

Hadithi yaturutse kwa Abi Hurayirat (Allah amwishimire) yaravuze ati Intumwa y’Imana (Imana imuhe amahoro n’imigisha) yaravuze iti: "Mu bitunganya ubuyisilamu bw’umuntu ni uko areka ibitamureba." Yakiriwe na Tirmidhi ndetse na Ahmad.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi:

1- Umuntu akwiye kureka ibitamureba byaba mu idini rye no mu buzima bwe.

2- Umuntu kureka ibitamureba biri mu bituma ubuyisilamu bw'umuntu butungana.

HADITHI YA CUMI NA KANE:

Ikibazo cya cumi na kane: Uzuza iyi Hadithi: "Uzasoma inyuguti imwe mu gitabo cya Allah,...", ugaragaze n'inyungu dukuramo.

Igisubizo: Hadithi yaturutse kwa Ibun Mas'udi (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y’Imana (Imana imuhe amahoro n’imigisha) yaravuze iti: "Uzasoma inyuguti mu gitabo cya Allah, azahabwa icyiza, kandi icyiza gihemberwa ibyiza icumi nka cyo. Ntabwo mvuze ngo Alif Lam Mim ni inyuguti, ahubwo Alif ni

inyuguti, Lam ni inyuguti na Mim ikaba inyuguti." Yakiriwe na Tir'midhi.

Inyungu dukura muri iyi Hadithi.

1- Ibyiza byo gusoma Qur'an.

2- Buri nyuguti usomye iyibonera ibihembo.

****

IGICE CYEREKERANYE N'IMICO N'IMYIFATIRE YA KISILAMU.

Imyifatire y'umuntu imbere ya Allah Nyirubutagatifu:

Ikibazo cya mbere: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuntu imbere ya Allah Nyirubutagatifu?

Igisubizo: 1- Gukuza Allah Nyirubutagatifu

2- Kumugaragira wenyine ntawe tumubangikanyije nawe.

3- Kumwumvira.

4- Kureka kumwigomekaho.

5- Kumushimira no kumukuza kubera ingabire ze n'ibyiza bye bitarondoreka.

6- Kwihanganira igeno rye.

Imyifatire y'umuntu imbere y'Intumwa ye (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

Ikibazo cya kabiri: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuntu imbere y'Intumwa ya Allah (Imana iyihe amahoro n'imigisha)?

Igisubizo: 1- Kuyikurikira no kugera ikirenge mu cyayo.

2- Kuyumvira.

3- Kureka kuyigomekaho

4- Guhamya ukuri kw'ibyo yavuze.

5- Kutihimbira ibyawe wongera mu byo yigishije (Bid'at).

6- Kuyikunda kuruta uko wikunda no kuruta uko ukunda abandi bantu.

7- Kuyiha agaciro, kuyirengera, ndetse no kurengera imigenzo yayo.

Ikibazo cya gatatu: Ni iyihe myifatire ikwiye kurangwa hagati y'umuntu n'ababyeyi be?

Igisubizo: 1- Kumvira ababyeyi bombi utabigomekaho.

2- Gukorera imirimo ababyeyi.

3- Gufasha ababyeyi.

4- Gucyemura bimwe mu byo ababyeyi bacyeneye.

5- Gusabira ibyiza n'imigisha ababyeyi.

6- Kurangwa n'ikinyabupfura mu mvugo imbere y'ababyeyi, kuko bitemewe gukoresha imbere yabo imvugo yo kubinuba, kandi ari yo yoroheje.

7- Kumwenyurira ababyeyi ntuzinge umunya.

8- Kutabazamuraho ijwi ahubwo ukabatega amatwi, ntubace mu ijambo, ndetse ntunabahamagare mu mazina yabo, ahubwo ukavuga uti: 'Papa', 'Mama'.

9- Gusaba uburenganzira bwo kwinjira aho bari nk'igihe bari mu cyumba.

10- Gusoma ikiganza cyangwa se mu mutwe h'ababyeyi bombi.

Imyifatire iranga abahuje amasano yo mu muryango.

Ikibazo cya kane: Ni gute nakunga isano ryo mu muryango?

Igisubizo: 1- Gusura abanyamuryango babugufi nk'abavandimwe bawe na bashiki bawe, ba so wanyu, ba nyogosenge, na ba nyorokome, na ba nyokowanyu ndetse n'abandi ba hafi b'abanyamuryango.

2- Kubagirira neza mu mvugo no mu bikorwa ndetse no kubafasha uko ubishoboye.

3- Kubavugisha, no kubaza amakuru yabo.

Imyifatire iranga abo muhuje ubuvandimwe bw'ukwemera.

Ikibazo cya gatanu: Ni gute nabanira abavandimwe n'inshuti zanjye?

Igisubizo:1 - Gukunda no kubanira neza inshuti zanjye nziza.

2- Kwirinda kungendana no kubana n'inshuti mbi.

3- Gusuhuza abavandimwe banjye no kubaha ikiganza.

4- Kubasura igihe barwaye no kubasabira ko Allah yabakiza.

5- Kwifuriza gukira n'impuhwe kuwitsamuye mubo turi kumwe.

6- Kwitabira ubutumire bw'untumiye muri bo nkamusura.

7- Kugira inama umwe muri bo igihe bicyenewe.

8- Gutabara no kurengera umwe muri bo igihe yahemukiwe, no kumubuza guhemuka igihe ashaka guhemuka.

10- Kwifuriza umuvandimwe wanjye w'umuyisilamu ibyo nanjye niyifuriza.

11- Gufasha umuvandimwe wanjye w'umuyisilamu igihe acyeneye ubufasha bwanjye.

12- Kutamubangamira byaba mu mvugo cyangwa se mu bikorwa.

13- Kurinda ibanga rye yambikije.

14- Kwirinda kumutuka, kumuvuga nabi adahari,kumusuzugura,kumugirira ishyari, kumuneka, cyangwa se kumuriganya.

Imyifatire iranga abaturanyi.

Ikibazo cya gatandatu: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abaturanyi?

Igisubizo: 1- Kubanira umuturanyi neza mu mvugo no mu ngiro, no kumufasha igihe acyeneye ko umufasha.

2- Kumwifuriza ishya n'ihirwe igihe cy'ibyishimo nko ku munsi w'irayidi, umunsi we w'ubukwe, no mu bindi.

3- Kumusura yarwaye no kumutabara yagize ibyago.

4- Gusangira nawe ibyo kurya uko byashoboka kose.

5- Kutamubangamira mu mvugo no mu ngiro.

6- Kutamubangamira musakuriza, cyangwa se muneka, ndetse no kumwihanganira.

Imyifatire iranga kwakira abashyitsi.

Ikibazo cya karindwi: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu mu kwakira abashyitsi?

Igisubizo: 1- Nitabira ubutumire bw'untumiye.

2- Iyo nshatse kugira uwo nsura muri bo mbisabira uburenganzira na gahunda mbere.

3- Nsaba uburenganzira mbere yo kwinjira.

4- Simfata umwanya muremure igihe nasuye abantu.

5- Nubika amaso sindangamire abari mu nzu.

6- Mpa ikaze umushyitsi, nkamwakira mu buryo bwiza, mumwenyuriye, nanakoresheje imvugo nziza.

7- Nicaza umushyitsi ahantu heza hamukwiye.

8- Nakiriza umushyitsi ibyo nshoboye mu byo kurya no kunywa.

Imyifatire iranga abantu mu burwayi no gusura abarwayi:

Ikibazo cya munani: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abantu mu burwayi no gusura abarwayi?

Igisubizo: 1- Igihe numva uburwayi cyangwa se uburibwe, nshyira ikiganza cyanjye cy'iburyo aho mfite uburibwe maze nkavuga nti: "BISMILLAH: Ku izina rya Allah", inshuro eshatu maze nkavuga nti:

«أعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما أجد وأحاذر »

"AUDHU BI IZATILLAH WA QUD'RATIHI MIN SHARI MA ADJIDU WA UHADHIR: Nikinze ku cyubahiro cya Allah n’ubushobozi bwe ngo andinde ibibi by’uburwayi numva n’inkurikizi zabwo" (inshuro zirindwi).

2- Nakira igeno Allah yangeneye nkanihangana.

3- Nihutira gusura umuvandimwe wanjye urwaye, nkamusabira kandi sinicare aho ngaho umwanya muremure.

4- Musabira ko Allah yamukiza uburwayi atarinze kubinsaba.

5- Muha impanuro zo kwihangana, kurushaho gusaba ubusabe, gusari ndetse no kugira isuku uko ashoboye.

6- Nsabira umurwayi ubusabe bugira buti:

«أسأل الله العظيم رب العرش العظيم أن يشفيك »

AS'ALULLAHA AL ADHWIIM RABAL AR'SHIL ADHWIIM AN YASHFIIKA: “Ndasaba Allah Uhambaye, Nyiri Ar'shi y’icyubahiro ko yagukiza (inshuro zirindwi).”

Imyifatire ikwiye kuranga abashaka ubumenyi.

Ikibazo cya cyenda: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abashaka ubumenyi?

Igisubizo: 1- Kweza umugambi wawe kubera Allah Nyirubutagatifu.

2- Nshyira mu bikorwa ubumenyi bw'ibyo nize.

3- Nubaha umwarimu wanjye nkanamuha agaciro yaba ahari ndetse yaba atanahari.

4- Nicara imbereye mu kinyabupfura.

5- Mutega amatwi neza kandi simuce mu ijambo.

6- Mu gihe mubaza ikibazo ngomba kugira ikinyabupfura.

7- Simuhamagara mu izina rye.

Imyifatire ikwiye kuranga abari mu byicaro.

Ikibazo cya cumi: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abari mu cyicaro?

Igisubizo:1- Mbanza gusuhuza abari mu cyicaro.

2- Nicara aho icyicaro nsanze kigeze, ntawe mpagurutsa mu mwanya we, cyangwa se ngo nicare hagati y'abantu babiri cyeretse mbanje kubisabira uburenganzira.

3- Mpa umwanya abandi mu cyicaro ngo bicare.

4- Ntabwo nca mu ijambo abo turi kumwe mu cyicaro.

5- Nsaba uburenganzira nkanasezera mbere y'uko mpaguruka mu cyicaro.

6- Iyo dusoje icyicaro, nsaba ubusabe busabwa igihe icyicaro kirangiye (Kafaratul Madj'lis).

«سبحانك اللهم وبحمدك، أشهد أن لا إله إلا أنت، أستغفرك وأتوب إليك»

"“SUB’HANAKA AlLLAHUMA WA BIHAM’DIKA, ASHAHADU AN LA ILAHA ILA AN’TA, ASTAGH'FIRUKA WA ATUBU ILAYKA: Ubutagatifu ni ubwawe Allah no gushimwa ni ibyawe, ndahamya ko nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse wowe Mana, Mana ngusabye imbabazi kandi ni wowe nicujijeho".

Imyifatire ikwiye igihe cyo kuryama.

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abantu igihe cyo kuryama?

Igisubizo: 1- Ndyama kare.

2- Ndyama mfite isuku.

3- Sindyama nubitse inda.

4- Ndyamira urubavu rwanjye rw'iburyo, maze umusaya wanjye w'iburyo nkawuseguza ukuboko kw'iburyo.

5- Mpungura mu buryamo bwanjye.

6- Nsoma ubusabe bwo kuryama nkasoma Ayatul Kur'siyu, Surat Al Ikh'lasw, Surat Al Falaq, ndetse na Surat A-Nas inshuro eshatu, maze nkavuga nti:

«باسمك اللهم أموت وأحيا»

“BIS’MILLAHI ALLAHUMA AMUTU WA AH’YA: Ku izina rya Allah, Mana Nyagasani mvuye mu buzima (ndasinziriye) kandi ndongera ngaruke mu buzima”.

7- Mbyuka kare kugira ngo nsali Swalat Al Faj'ri.

8- Namara gukanguka nkavuga nti:

«الحمد لله الذي أحيانا بعدما أماتنا وإليه النشور »

“AL HAM’DULILLAHI LADHI AH’YANA BAADA MA AMATANA WA ILAY’HI NUSHURU: Nihashimwe Imana yo idusubije ubuzima nyuma yo kuba twari twapfuye kandi kuriyo niho tuzasubira."

Imyifatire ikwiye kuranga abantu igihe cyo kurya:

Ikibazo cya cumi na kabiri: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abantu mu gihe cyo kurya?

Igisubizo:

1- Kurya kwanjye no kunywa kwanjye ngambirira kugira imbaraga zo kumvira Allah Nyirubutagatifu.

2- Gukaraba amaboko yombi mbere yo kurya.

3- Ndavuga nti: "Bismillah: Ku izina rya Allah", nkarisha ukuboko kwanjye kw'iburyo ndetse nkarya imbere yanjye, kandi ntabwo mfata ibyo kurya biri hagati mu isahani cyangwa se biri imbere y'undi utari njye.

4- Iyo nibagiwe gutangiza izina rya Allah (Bismillah), ndavuga nti: "Bismillah Awaluhu wa Akhiruhu: Ku izina ry’Imana mu ntangiriro no mu mpera".

5- Nyurwa n'ibyo kurya bihari, kandi simbinegure, iyo binyuze ndabirya, iyo bitanejeje ndabireka.

6- Ntamira ibiringaniye, sintamira byinshi.

7- Ntabwo mpuha mu byo kurya cyangwa se kunywa ahubwo ndabireka bigahora.

8- Nicarana n'abandi ku byo kurya ndi hamwe n'ab'iwanjye cyangwa se abashyitsi.

9- Ntabwo mbanza kurya mbere y'abankuriye.

10- Mvuga Bismillah: Ku izina rya Allah igihe ngiye kunywa, kandi nkanywa nicaye, kandi nkanywa mu byiciro bitatu.

11- Nshimira Allah iyo nsoje kurya.

Imyifatire ku bijyanye n'imyambaro.

Ikibazo cya cumi na gatatu: Vuga imyifatire ku bijyanye n'imyambarire ikwiye kuranga umuyisilamu.

Igisubizo: 1- Igihe ndi kwambara mpera iburyo kandi nkanabishimira Allah.

2- Ntabwo nambara imyambaro miremire irenze utubombankore.

3- Abana b'abahungu ntibambara imyambaro y'abakobwa, nta n'ubwo ab'abakobwa bambara iy'abahungu.

4- Kutisanisha mu myambarire n'abahakanyi ndetse n'inkozi z'ibibi.

5- Kuvuga Bismillah: Ku izina rya Allah igihe ndi kwiyambura.

6- Iyo nambara inkweto mpera ku kirenge cy'iburyo, naba ndi kwiyambura nkahera ku cy'ibumoso.

Imyifatire ku bijyanye no kurira ikigenderwaho.

Ikibazo cya cumi na kane: Vuga imyifatire ku bijyanye no kurira ikigenderwaho.

Igisubizo: 1- Ndavuga nti:

﴿لِتَسۡتَوُۥاْ عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ ثُمَّ تَذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ رَبِّكُمۡ إِذَا ٱسۡتَوَيۡتُمۡ عَلَيۡهِ وَتَقُولُواْ سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقۡرِنِينَ۝١٣ وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ۝١٤﴾ [الزخرف: 13-14]

"Bismillah: Alhamdulillah: Ku izina rya Allah, Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah", "SUB'HANA LADHI SAKHARA LANA HADHA WA MA KUNA LAHU MUQ'RININA: Ubutagatifu ni ubwa Allah, We watworohereje ibi; kuko tutari kubyishoboza (13), WA INA ILA RABINA LAMUNQALIBUNA: Kandi kwa Nyagasani wacu ni ho tuzasubira. (14)" [Surat Zukh'ruf: 13-14].

2- Iyo ntambutse ku muyisilamu, ndamusuhuza mu ndamutso y'amahoro.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari mu nzira:

Ikibazo cya cumi na gatanu: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari mu nzira.

Igisubizo: 1- Nshyira mu rugero, nkaca bugufi mu ngendo yanjye nkanagendera iburyo bw'inzira.

2- Nsuhuza uwo mpuye nawe wese.

3- Nubika indoro yanjye kandi singire n'umwe mbangamira.

4- Mbwiriza ibyiza nkabuza ibibi.

5- Nkura ikibangamira abantu mu nzira.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yinjira n'igihe asohoka mu nzu.

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Ni iyihe imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yinjira n'igihe asohoka mu nzu?

Igisubizo: 1- Nsohoka mbanje ukuguru kw'imoso maze nkavuga nti:

«بسم الله، توكلت على الله، لا حول ولا قوة إلا بالله، اللهم إني أعوذ بك أن أَضلَّ أو أُضلَّ، أو أَزلَّ أو أُزلَّ، أو أَظلمَ أو أُظلمَ، أو أَجهلَ أو يُجهل علي»

BISMILLAH, TAWAKALTU ALA LLAH, WALA HAWLA WALA QUWATA ILA BILLAH, ALLAHUMA INI AUDHU BIKA AN ADWILA, AW UDWALA. AW AZILA AW UZALA, AW ADHW'LIMA AW UDHW'LAMA, AW ADJ'HALA AW YUDJ'HALA ALAYA: Ku izina rya Allah, niringiye Allah Nyagasani. Mana yanjye nkwikinzeho ngo undinde ko nayoba cyangwa nkayobywa, cyangwa nkaba nacikwa (mu mvugo no mu bikorwa) cyangwa nkaba nabikorerwa, cyangwa nkaba nahuguza cyangwa nkaba nahuguzwa, cyangwa nkaba nakwirengagiza cyangwa nakwirengagizwa."

2- Ninjira mu rugo n'ukuguri kw'indyo nkavuga nti:

«بسم الله ولجنا، وبسم الله خرجنا، وعلى ربنا توكلنا »

"BISMILLAH WALADJ'NA, WA BISMILLAH KHARADJ'NA, WA ALA RABINA TAWAKAL'NA: Ku izina rya Allah turinjiye, no ku izina rya Allah twasohotse, kandi kwa Nyagasani wacu niho twiringiye."

3- Mpera ku koza mu kanwa (Siwak), hanyuma nkasuhuza ab'iwanjye mu rugo.

Imyifatire yo kujya mu bwiherero:

Ikibazo cya cumi na karindwi: Vuga imyifatire yo kujya mu bwiherero.

Igisubizo: 1- Nsohoka mbanje ukuguru kw'imoso.

2- Mbere yo kwinjira nkavuga nti:

«بسم الله، اللهم إني أعوذ بك من الخبث والخبائث »

"BISMILLAHI, ALLAHUMA INI AUDHU BIKA MINAL KHUBUTHI WAL KHABAITH: Ku izina rya Allah, Nyagasani nkwikinzeho ngo undinde amashitani y'amagano n'amashitani y'amagore."

3- Ntabwo ninjirana icyanditseho izina rya Allah.

4- Ndihishira igihe ndi mu bwiherero.

5- Ndaceceka singire icyo mvuga igihe ndi mu bwiherero.

6- Ntabwo nerekera Qib'lat cyangwa se ngo mpatere umugongo igihe ndi kwihagarika cyangwa se ndi kwituma.

7- Nkoresha ukuboko kw'imoso igihe ndi kwikiza umwanda, sinkoreshe ukuboko kw'indyo.

8- Ntabwo nihagarika mu nzira y'abantu cyangwa se mu bwugamo bwabo.

9- Nkaraba intoki zanjye iyo maze kwiherera.

10- Nsohoka mbanje ukuguru kw'imoso maze nkavuga nti:

«غفرانك»

GHUF'RANAKA: Nyagasani ngusabye imbabazi".

Imyifatire igihe cyo kwinjira mu musigiti.

Ikibazo cya cumi n'umunani: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe cyo kwinjira mu musigiti.

Igisubizo: 1- Ninjira mu musigiti mbanje ukuguru kw'indyo, maze nkavuga nti:

«بسم الله، اللهم افتح لي أبواب رحمتك »

"BISMILLAH, ALLAHUMA IFTAH LI AB'WABA RAHMATIKA: Ku izina rya Allah, Nyagasani mfungurira imiryango y'impuhwe zawe."

2- Ntabwo njya nicara ntabanje gusari raka ebyiri.

3- Ntabwo ntambuka imbere y'uri gusali cyangwa se ngo ntange amatangazo y'ibyabuze mu musigiti, cyangwa se ngo ngure cyangwa ngo ngurishe mu musigiti.

4- Nsohoka mu musigiti mbanje ukuguru kwanjye kw'imoso nkavuga nti:

«اللهم إني أسألك من فضلك»

"ALLAHUMA INI AS'ALUKA MIN FADW'LIKA: Nyagasani Mana ndagusaba mu ngabire zawe."

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusuhuzanya.

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Vuga imyitwarire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusuhuzanya.

Igisubizo: 1- Iyo mpuye n'umuyisilamu ndabanza nkamusuhuza ngira nti:

«السلام عليكم ورحمة الله وبركاته »

"ASSALAM ALAYKUM WA RAHMATULLAHI WA BARAKATUH: Amahoro ya Allah n'imigisha ye bibane namwe."

2- Mwenyurira unsuhuje.

3- Muha ikiganza cyanjye cy'iburyo.

4- Iyo uwo ari we wese ansuhuje, nanjye musubiza mu ndamutso nziza kurushaho, cyangwa nkamusubiza iyo yansuhuje.

5- Ntabwo njya mbanza umuhakanyi indamutso y'amahoro n'iyo ansuhuje musubiza iyo yansuhujemo.

6- Umuto asuhuza umukuru, uri ku kigenderwaho agasuhuza ugenda n'amaguru, n'ugenda n'amaguru agasuhuza uwicaye, n'abacye bagasuhuza abenshi.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusaba uburenganzira bwo kwinjira ahatari iwe.

Ikibazo cya makumyabiri: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusaba uburenganzira bwo kwinjira ahatari iwe.

Igisubizo: 1- Nsaba uburenganzira mbere yo kugira aho ninjira hose.

2- Nsaba uburenganzira inshuro eshatu sinzirenze, batanyikiriza nkasubira aho naturutse.

3- Nkomanga umuryango mu buryo bworoheje, kandi simpagarara ahateganye n'umuryango, ahubwo mpagarara iburyo bwawo cyangwa se ibumoso bwawo.

4- Ntabwo ninjira aho Data cyangwa se Mama cyangwa se undi uwo ari we wese bari ntabanje kubisabira uburenganzira, by'umwihariko igihe bakiryamye mbere y'uko bucya, cyangwa se

baruhutse nyuma y'amafunguro yo ku manywa, cyangwa se nyuma y'isengesho rya ninjoro, Al Isha.

5- Nshobora kwinjira ahantu hadatuwe nko kwa muganga, mu maguriro (isoko) ntabanje kubisabira uburenganzira.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu yorohera inyamaswa.

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Ni iyihe myifatire ukwiye kuranga umuyisilamu mu korohera inyamaswa?

Igisubizo: 1- Ngaburira inyamaswa ndetse nkayiha n'icyo kunywa.

2- Nyigirira impuhwe nkanayorohera, kandi sinyikoreze ibyo idashoboye kwikorera.

3- Nirinda kuyihana n'ubugome mu buryo ubwo ari bwo bwose bwo kuyigirira nabi.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe cy'imyitozo ngorora mubiri.

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe arimo gukora imyitozo ngorora mubiri?

Igisubizo: 1- Mu gukora imyitozo ngorora mubiri, ngambirira kugira imbaraga zinshoboza kumvira Allah no kumushimisha.

2- Ntabwo dukina iyo igihe cyo gusali kigeze.

3- Abahungu muri twe ntibakinana n'abakobwa.

4- Nitwararika imyambaro yo gukorana imyitozo ariko ikaba impishira ubwambure bwanjye.

5- Nirinda gukora imyitozo nziririjwe, nko gukubita mu maso no kugaragaza ubwambure.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gutebya cyangwa se atera urwenya.

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gutebya n'abandi?

Igisubizo: 1- Kurangwa n'ukuri mu gutebya kwe no kwirinda kubeshya.

2- Gutebya bitarimo kunnyega, gusuzugura, gutera ubwoba, gucyerensa ndetse no gutesha agaciro abandi.

3- Kudatebya kenshi.

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu witsamuye.

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu witsamuye.

Igisubizo:

1- Gushyira ikiganza cye, umwenda se, cyangwa se igitambaro ku munwa we igihe yitsamuye.

2- Gushimira Allah igihe witsamuye ugira uti:

«الحمد لله»

"ALHAMDULILLAH: Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah."

3- Umuvandimwe we umuri iruhande iyo amwumvise aramubwira ati: "Yar'hamkallah: Allah akugirire impuhwe."

4- Iyo abimubwiye nawe aramusubiza ati:

«يهديكم الله ويصلح بالكم»

"YAHDIIKUMULLAHU WA YUSW'LIHU BALAKUM: Allah namwe abayobore kandi abatunganyirize imigambi yanyu."

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yayuye.

Ikibazo cyamakumyabiri na gatanu: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yayuye?

Igisubizo: 1- Kubirwanya uko ashoboye kose.

2- Kutayura mu ijwi ryo hejuru nko kuvuga ngo: Aaaah! Aaaah!

3- Gushyira ikiganza cye ku munwa we.

Imyifatire iranga umuyisilamu igihe ari gusoma Qur'an Ntagatifu.

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Vuga imyifatire iranga umuyisilamu igihe ari gusoma Qur'an Ntagatifu.

Igisubizo: 1- Akwiye gusoma Qur'an yabanje gufata isuku (Udhu).

2- Kwicara mu kinyabupfura kivanzemo no kwiyubaha.

3- Kwikinga kuri Allah ngo akurinde Shitani wavumwe ugitangira gusoma.

4- Gutekereza ku byo uri gusoma.

****

IGICE CYEREKERANYE N'IMICO MYIZA.

Ikibazo cya mbere: Vuga ibyiza byo kurangwa n'imico myiza.

Igisubizo: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwemeramana ufite ukwemera kuzuye kuruta abandi ni ubarusha imico myiza." Yakiriwe na Tirmidhi ndetse na Ahmad.

Ikibazo cya kabiri: Kubera iki twitwararika imico dutwoza n'ubuyisilamu?

Igisubizo: 1- Kubera ko ari imwe mu mpamvu zituma twishimirwa na Allah Nyirubutagatifu.

2- Ni n'imwe mu mpamvu zatuma abantu badukunda.

3- Ni nacyo kintu kizaremereza iminzani y'ibikorwa byacu ku munsi w'imperuka.

4- Ibihembo n'ingororano byongerwa kubera imico myiza.

5- Ni nabyo kimenyetso cyo kuzura k'ukwemera.

Ikibazo cya gatatu: Ni hehe dukomora imico myiza?

Igisubizo: Muri Qur'an ntagatifu. Allah aragira ati:

﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ يَهْدِى لِلَّتِى هِىَ أَقْوَمُ ... ﴾ [الإسراء: 9]

"Mu by'ukuri iyi Qur'an iyobora (abantu) mu nzira itunganye kurusha izindi ..." [Surat Al Is'ra-i: 9].

No mu mvugo z'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha): Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)

yaravuze iti: "Mu by'ukuri noherejwe kuzuriza imico itunganye." Yakiriwe na Ahmad.

Ikibazo cya kane: Umuco wo kugira neza ni uwuhe? Garagaza n'ingero zawo.

Igisubizo: Umuco wo kugira neza (Ih'san) ni ukuzirikana Allah ibihe byose, ukora ibyiza, unagirira neza ibiremwa bya Allah.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Mu by'ukuri Allah yategetse kugira neza (gutunganya) muri buri kintu." Yakiriwe na Muslim.

Zimwe mu ngero zo kugira neza:

Kugira neza (utunganya neza) mu kugaragira Allah, ari we ubikorera wenyine.

Kugirira neza ababyeyi bombi mu mvugo no mu bikorwa.

Kugirira neza abo mufitanye isano ndetse n'aba hafi mu muryango wawe.

Kugirira neza umuturanyi.

Kugirira neza imfubyi n'abacyene.

Kugirira neza ukugiriye nabi.

Kugira neza mu magambo.

Kugira neza mu mpaka n'intonganya.

Kugirira neza inyamaswa.

Ikibazo cya gatanu: Ikinyuranyo cyo kugira neza ni ikihe?

Igisubizo: Ikinyuranyo cyo kugira neza ni ukugira nabi.

Zimwe mu ngero z'ibyo: Ni nko kureka kwegurira ibikorwa byawe Allah Nyirubutagatifu.

Gusuzugura ababyeyi.

Guca isano ry'umuryango.

Kubanira nabi umuturanyi.

Kureka kugirira neza abacyene n'abatishoboye ndetse n'abandi, n'izindi mvugo cyangwa se ibikorwa bibi.

Ikibazo cya gatandatu: Ni ayahe moko y'indangizo, yatangire n'ingero.

Igisubizo:

1- Indagizo yo kurinda ibyo umugaragu agomba Allah Nyirubutagatifu.

Ingero zabyo: Nko kwitwararika kubahiriza amategeko ye: usali, usiba, utanga amaturo, ukora umutambagiro n'andi mategeko yadutegetse.

2- Indagizo yo kurinda ibyo umugaragu agomba ibiremwa bya Allah.

Nko kurinda icyubahiro cy'abantu.

Imitungo yabo.

Amaraso yabo.

Amabanga yabo, n'ibindi byose bashobora kukuragiza.

Allah Nyirubutagatifu avuga ibigwi by'abafite intsinzi ku munsi w'imperuka yaravuze ati:

﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ﴾ [المؤمنون: 8]

{Na ba bandi barinda ibyo baragijwe kandi bakubahiriza amasezerano,} [Surat Al Mu'uminuna: 8]

Ikibazo cya karindwi: Ni ikihe kinyuranyo cyo kurinda indagizo?

Igisubizo: Ni ubuhemu, ari byo bisobanuye kureka ibyo umugaragu agomba Allah Nyagasani we n'ibyo agomba abantu bagenzi be.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ibimenyetso biranga indyarya ni bitatu: yanavuzemo ko iyo yizewe ahemuka akica isezerano." Hadithi yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya munani: Ni uwuhe muco wo kuvuga ukuri?

Igisubizo: Ni ukuvuga uko ibintu bimeze bihuye n'ibyabayeho cyangwa se biriho.

Zimwe mu ngero zabyo:

Kuba umunyakuri mu biganiro ugirana n'abantu.

Kuba umunyakuri mu kuzuza isezerano.

Kuba umunyakuri mu mvugo no mu bikorwa.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Mu by'ukuri kuvugisha ukuri biyobora nyirabyo bimuganisha ku byiza (kumvira Imana no gukora ibikorwa byiza), kandi ibyiza biganisha nyirabyo mu ijuru. Umuntu akomeza kuvuga ukuri

kugeza ubwo yandikwa ku Mana ko ari umunyakuri" Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya cyenda: Ikinyuranyo cyo kuvugisha ukuri ni ikihe?

Ni ukubeshya; bikaba ari ikinyuranyo cyo kuvuga ukuri. Nko kubeshya abantu, kwica amasezerano, no guhamya ibinyoma.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "... Kandi ikinyoma kiyobora nyiracyo kimuganisha ku bwigomeke, kandi ubwigomeke buganisha mu muriro. Ndetse umuntu akomeza kubeshya bikagera aho yandikwa ku Mana ko ari umunyabinyoma" Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ibimenyetso biranga indyarya ni bitatu: yanavuzemo ko n'iyo iganira irabeshya, yanatanga isezerano ntiryubahirize." Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya cumi: Vuga amako yo kwihangana.

Igisubizo: 1- Kwihangana wumvira Allah ibyo yagutegetse gukora.

2- Kwihangana wumvira Allah ibyo yagutegetse kureka.

3- Kwihanganira ibikubaho mu byo yakugeneye bikubabaza, ndetse ukanashimira Allah ibihe byose.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ ١٤٦﴾ [آل عمران: 146]

{...Kandi Allah akunda abihangana. (146)} [Surat Al Imran: 146].

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) nayo yaravuze iti: "Mbega ukuntu gahunda z'umwemeramana ari nziza! Mu byukuri, ibintu bye byose ni byiza kuri we. Ibi kandi nta wundi ubigira uretse umwemeramana. Iyo hari ikintu cyiza kimubayeho ashimira Allah, bikaba byiza kuri we. Hagira ikintu kibi kimubaho akihangana, nabyo bikaba byiza kuri we." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni ikihe kinyuranyo cyo kwihangana?

Igisubizo: Ni ukutihangana wumvira Allah ukora ibyo yagutegetse, ureka ibyo yakubujije, winubira igeno rye mu mvugo no mu bikorwa.

Zimwe mu ngero zabyo:

1- Kwifuza urupfu.

2- Kwikubita (wananiwe kwakira igeno rya Allah).

3- Kwiciraho imyambaro.

4- Gushwambaguza imisatsi.

5- Kwisabira gupfa no korama.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ibihembo bihambaye bigendana n'ubukana bw'ibigeragezo, kandi iyo Allah akunze abantu arabagerageza; bityo uzakira igeno azishimirwa, n'utazaryakira nawe azarakaririwa." Yakiriwe na Tirmidhi na Ibun Madjah.

Ikibazo cya cumi na kabiri: Vuga umuco w'ubufatanye.

Igisubizo: Ni ugufatanya n'abandi mu byo bahuriyeho byiza kandi biri mu kuri.

Zimwe mu ngero zabyo:

1- Gufatanya mu gusubiza iby'abandi.

2- Gufatanya mu gukumira umunyamahugu.

3- Gufatanya mu gucyemura ibibazo by'abantu n'abatishoboye.

4- Gufatanya mu byiza.

5- Kudafatanya mu bibi, ibyaha ndetse n'ibikorwa by'ubugizi bwa nabi.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰۖ وَلَا تَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ٢﴾ [المائدة: 2]

{...Ndetse muterane inkunga mu byiza no mu gutinya Allah kandi ntimuzaterane inkunga mu byaha n'ubugizi bwa nabi. Munatinye Allah, mu by'ukuri Allah ni Nyiribihano bikaze} [Surat Al Maidat: 2].

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwemeramana kuri mugenzi we ni nk'inyubako imwe, yubakiye ku yindi..." Yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) nanone yaravuze iti: "Umuyisilamu ni umuvandimwe wa mugenzi we. Ntagomba kumuhuguza cyangwa ngo amushyikirize umwanzi we. Uwita ku bibazo bya mugenzi we Imana nayo izita ku bibazo bye. N'uzakuriraho ingorane mugenzi we, nawe Imana izamukuriraho ingorane zo ku munsi w'imperuka. N'uzahishira mugenzi we, nawe Imana izamuhishira ku munsi w'imperuka" Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ayahe moko yo kugira umuco wo kurangwa n'isoni?

Igisubizo: 1- Kugirira isoni Allah wirinda kumukosereza.

2- Kugirira isoni abantu wirinda amagambo mabi asebanya ndetse anubahuka abantu.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ukwemera kugizwe n'ibice birenga mirongo irindwi (cyangwa birenga mirongo itandatu). Ikiruta ibindi muri byo ni ukuvuga ijambo rigira riti 'Nta yindi mana ibaho uretse Allah (La ilaha ila llahu); naho igito muri byo ni ugukura mu nzira icyabangamira abantu. No Kugira isoni ni kimwe mu bice by'ukwemera" Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya cumi na kane: Vuga ingero zo kurangwa n'umuco wo kugira impuhwe.

Igisubizo: 1- Kugirira impuhwe abakuze ndetse n'abasheshe akanguhe no kububaha.

2- Kugirira impuhwe abato n'abana.

3- Kugirira impuhwe abacyene, abatishoboye ndetse n'ababababaye.

4- Kugirira impuhwe inyamaswa uzigaburira wirinda no kuzibuza amahoro.

No muri ibyo ni imvugo y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) igira iti: "Uzabona abemera bagirirana impuhwe, bakundana, boroherana bameze nk'umubiri; iyo urugingo rumwe rwawo rurwaye, umubiri wose ugira umuriro ukanakubuza ibitotsi" Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Abagira impuhwe Allah Nyirimpuhwe nawe azazibagirira; mujye mugirira impuhwe abo ku isi, kugira ngo uri mu ijuru nawe azazibagirire." Yakiriwe na Abu Daud na Tirmidhi.

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni ayahe moko yo kugira umuco w'urukundo?

Igisubizo: Ni ugukunda Allah Nyirubutagatifu.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبّٗا لِّلَّهِۗ ... ١٦٥﴾ [البقرة: 165]

{...Nyamara abemera bakunda Allah kurushaho...} [Surat Al Baqarat: 165.]

Gukunda Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

Intumwa yaravuze iti: "Ndahiye ku izina ry'ufite roho yanjye mu kuboko kwe ko umwe muri mwe ataremera kugeza ubwo azankunda kuruta uko akunda umubyeyi we n'abana be,..." Yakiriwe na Bukhari.

Gukunda abemeramana no kubifuriza ibyiza nkuko nawe ubyiyifuriza.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwe muri mwe ntaremera kugeza ubwo azifuriza umuvandimwe we ibyo yiyifuriza we ubwe" Yakiriwe na Bukhari.

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Sobanura kumwenyura icyo ari cyo.

Igisubizo: Ni ugucya mu buranga, ukishimira ndetse ukamwenyurira abantu muhuye unabagaragariza ko ubishimiye.

Ni ikinyuranyo cyo kuzingira abantu umunya no gutuma baguhunga.

No kubera ibyiza byabyo hari imvugo nyinshi z'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) zabishishikarije.

Hadithi yaturutse kwa Abi Dhari (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yarambwiye iti: "Ntuzagire igikorwa cyiza usuzugura kabone n'iyo cyaba ari uguhura n'umuvandimwe wawe ukamumwenyurira." Yakiriwe na Muslim.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Kumwenyurira umuvandimwe wawe bibarwa nko gutanga ituro." Yakiriwe na Tir'midhi.

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ishyari ni iki?

Igisubizo: Ni ukutifuza ingabire ziri ku wundi utari wowe cyangwa ukifuza ko zirangira.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ۝﴾ [الفلق: 5]

{Ndetse anandinde inabi y'umunyeshyari igihe arigize} [Surat Al Falaq: 5.]

Hadithi yaturutse kwa Anas Ibun Malik (Imana imwishimire) yavuze ko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavuze iti: "Ntimukangane, ntimukagirirane ishyari, ntimukagirane amakimbirane, ntimugacane umubano. Ahubwo mujye muba abagaragu b'Imana b'abavandimwe" Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya cumi n'umunani: Gucyerensa ni iki?

Igisubizo: Ni ugusuzugura umuvandimwe wawe w'umuyisilamu ukamutesha agaciro, ariko ibi ntabwo byemewe.

Allah Nyirubutagatifu mu kubuza ibi yaravuze ati:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسۡخَرۡ قَوۡمٞ مِّن قَوۡمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ وَلَا نِسَآءٞ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهُنَّۖ وَلَا تَلۡمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلۡأَلۡقَٰبِۖ بِئۡسَ ٱلِٱسۡمُ ٱلۡفُسُوقُ بَعۡدَ ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن لَّمۡ يَتُبۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ١١﴾ [الحجرات: 11]

{Yemwe abemeye! Ntihakagire abantu basuzugura abandi, kuko hari ubwo (abasuzuguwe) baba ari bo beza kubarusha. Kandi n’abagore ntibagasuzugure abagore bagenzi babo, kuko hari ubwo (abasuzuguwe) baba ari bo beza kubarusha. Ntimugasebanye kandi ntimugahimbane amazina mabi (atesha agaciro abandi). Mbega ukuntu ari amazina mabi (kuyita bagenzi banyu) nyuma y’uko mubaye abemeramana! Kandi ba bandi baticuza, abo ni bo nkozi z’ibibi.} [Surat Al Hudjurat: 11].

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Sobanura kwicisha bugufi icyo ari cyo.

Igisubizo: Ni umuntu kutibonamo ko aruta abandi, ntabasuzugure ntiyange no kwemera ukuri.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا ... ٦٣﴾ [الفرقان: 63]

{Kandi abagaragu ba (Allah) Nyirimpuhwe ni ba bandi bagenda ku isi biyoroheje...} [Surat Al Fur'qan: 63.]

Bisobanuye ngo bicishije bugufi. Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Kandi ntawe uzicisha bugufi kubera Allah, usibye ko Allah amwubahisha" Yakiriwe na Muslim.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) nanone yaravuze iti: "Imana yampishuriye ko mugomba kwicisha bugufi ku buryo nta wishongora ku wundi, cyangwa ngo yirate ku wundi" Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya makumyabiri: Vuga amoko y'ubwibone buziririjwe.

Igisubizo: 1- Kwibona ku kuri, ukanga ku kumva.

2- Kwibona ku bantu, ubasuzugura, unabatesha agaciro.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ntazinjira mu ijuru wawundi ufite mu mutima we akantu n'ubwo kaba gato cyane k'ubwibone" umuntu umwe aravuga ati "Nonese umuntu aramutse yikundira ko umwambaro we usa neza ndetse n'inkweto ze zikaba nziza?" Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) iramubwira iti: "Imana ni nziza kandi ikunda ibyiza. Kwibona ni ukwihunza ukuri no gusuzugura abantu." Yakiriwe na Muslim.

Kwihunza ukuri: ni ukukwanga.

Gusuzugura abantu: Ni ukutabaha agaciro.

Imyambaro myiza n'inkweto nziza ntabwo bibarwa nk'ubwibone.

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Vuga amoko y'uburiganya buziririjwe.

Igisubizo: Uburiganya mu bucuruzi (kugura no kugurisha) ni uguhisha inenge igicuruzwa gifite.

Naho uburiganya mu kwiga ubumenyi, ni nko gukopera kw'abanyeshuri mu bizamini.

Naho uburiganya mu mvugo ni nko guhamya ibinyoma no kubeshya.

No kutubahiriza ibyo wasezeranyije ndetse n'ibyo wemeranyijweho n'abantu.

Naho ku bijyanjye no kubuza uburiganya, nuko umunsi umwe Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yanyuze ku kirundo cy'ingano maze yinjizamo ikiganza cyayo intoki zayo ziratoha. Intumwa iravuga iti: "Ibi ni ibiki yewe nyir'izi ngano?" Arayibwira ati: Zanyagiwe yewe Ntumwa y'Imana. Intumwa iramubwira iti: "Kuki utazishyize hejuru kugira ngo abantu bazibone? Uzarimanganya ntari muri twe" Yakiriwe na Muslim.

Swub'ra: ni ikirundo cyangwa umufungo w'ibyo kurya.

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Ghibat ni iki?

Igisubizo: Ni ukuvuga umuvandimwe wawe adahari ukamuvuga ibyo adakunda.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَلَا يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ مَيۡتًا فَكَرِهۡتُمُوهُۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ ١٢﴾ [الحجرات: 12]

{... Kandi ntimugasebanye. Ese umwe muri mwe yakwemera kurya inyama y'umuvandimwe we wapfuye? (Ntawabyemera!) Ngaho nimubireke kandi mugandukire Allah. Mu by' ukuri, Allah ni Uwakira bihebuje ukwicuza, Nyirimbabazi} [Surat Al Hudjurat: 12]

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Namiimat ni iki?

Igisubizo: Ni ukubunza amagambo hagati y'abantu ugamije kubateranya.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Ubunza amagambo ntazinjira mu ijuru." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Ubunebwe ni iki?

Igisubizo: Ni ukuzarira no kutihutira gukora igikorwa cyiza n'ibyo umuntu ategetswe gukora.

Urugero rwabyo: Kunebwa mu gukora ibyategetswe.

Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمۡ وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلٗا ١٤٢﴾ [النساء: 142]

{Mu by'ukuri indyarya zishaka kuryarya Allah, ariko We akaburizamo uburyarya bwazo. N'iyo bahagurutse bagiye gusali, bahagurukana ubunebwe biyereka abantu, kandi ntibibuka Allah uretse gake} [Surat A-Nisa-i:142]

Umwemeramana rero akwiye kureka ubunebwe no kuzarira, no gushishikarira umurimo no gukora, ndetse no kugira umuhate mu bishimisha Allah Nyirubutagatifu muri ubu buzima.

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu: Vuga amoko y'uburakari?

Igisubizo: 1- Uburakari bwiza: Ni uburakari n'umujinya nyirabyo agize kubera Allah, igihe abahakanyi, indyarya ndetse n'abandi bavogereye amategeko ye.

2- Uburakari bubi: Ni uburakari butuma umuntu avuga cyangwa se agakora ibidakwiye.

Umuti w'uburakari bubi:

Gutawaza (Udhu).

Kiwcara niba wari uhagaze, no kwegama niba wari wicaye.

Kwitwararika impanuro z'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) kuri ibi: "Ntukarakare".

Kwifata wirinda uburakari.

Kwiragiza Allah ngo akurinde Shitani w'ikivume.

Guceceka.

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Kuneka ni iki?

Igisubizo: Ni ugucukumbura no gushaka kumenya iby'abandi badashaka ko bimenyekana.

Zimwe mu ngero zabyo:

- Kureba ibyo abantu babitse mu mazu yabo.

- Kumva ibiganiro by'abantu batabizi ko uri kubumva.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَلَا تَجَسَّسُواْ ...﴾ [الحجرات: 12]

{... Kandi ntimukanekane ...} [Surat Al Hudjurat: 12]

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Gusesagura ni iki? Ubugugu ni iki? Ubuntu ni iki?

- Gusesagura ni ugutagaguza umutungo bitari mu kuri.

Ikinyuranyo cyabyo ni: Ukugundira no kwanga kugira icyo utanga.

Igikwiye rero ni ukuba hagati ntusesagure kandi ntunagundire.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا ٦٧﴾ [الفرقان: 67]

{Ni na bo batanga (mu byo batunze) badasesagura, cyangwa ngo bagundire. Ahubwo bajya hagati y'ibyo byombi.(67)} [Surat Al Fur'qan: 67]

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ubugwari ni iki? N'ubutwari ni iki?

Igisubizo: Ubugwari ni ugutinya ikidakwiye gutinywa.

Urugero rwabyo: Nko gutinya kuvuga ukuri no kubuza ikibi.

Naho ubutwari: Ni ugutinyuka no gushirika ubwoba, nk'igihe cy'urugamba ushaka kurengera ubuyisilamu n'abayisilamu.

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) mu busabe bwayo yajyaga ivuga iti: "Mana yanjye nkwikinzeho ngo undinde ubugwari..." Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Umwemeramana w'umunyembaraga niwe mwiza

kandi ukunze na Allah kuruta umwemeramana w'umunyantege nke; ariko bose ni beza." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Vuga zimwe mu mvugo zivugwa n'ururimi ziziririjwe.

Igisubizo: Nko kuvuma no gutuka mugenzi wawe.

Urugero rwabyo: Nko kwita mugenzi wawe ko ari inyamaswa, n'izindi mvugo zimeze nk'iyi.

Cyangwa se kuvuga amagambo y'urukozasoni n'andi magambo mabi.

Ibi byose Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yarabibujije aho yagize iti: "Umwemera si usebanya (utera urwikekwe ku nkomoko y'abandi), uvumana, ukora ibikorwa by'urukozasoni ndetse n'umunyakinyabupfura gike." Yakiriwe na Tirmidhi na Ibun Hiban.

Ikibazo cya mirongo itatu: Vuga impamvu zafasha umuyisilamu kurangwa n'imico myiza.

Igisubizo:1- Gusaba Allah ko yamuha kurangwa n'imico myiza ndetse ko yanabimufashamo.

2- Kwitwararika wubahiriza amategeko ya Allah, ukazirikana ko akuzi, akumva ndetse akubona.

3- Kuzirikana ingororano zo kurangwa n'imico myiza kandi ko ari impamvu yo kuzajya mu ijuru.

4- Kuzirikana iherezo ribi ry'abarangwa n'imico mibi kandi ko ari n'impamvu yo kujya mu muriro.

5- Kurangwa n'imico myiza ni impamvu yo gukundwa na Allah ndetse no gukundwa n'ibiremwa, kandi kurangwa n'imico mibi bitera kwangwa na Allah ndetse no kwangwa n'ibiremwa.

6- Kwiga imibereho y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)no kuyikurikira.

7- Kugendana n'abeza, no kwirinda kugendana n'ababi.

****

IGICE CYEREKERANYE N'UBUSABE NO GUSINGIZA ALLAH.

Ikibazo cya mbere: Ni ibihe byiza byo gusingiza Allah?

Igisubizo: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "Urugero rw'usingiza Imana n'utayisingiza, ni nk'urugero rw'umuzima n'umupfu." Yakiriwe na Bukhari.

Ibi ni ukubera ko agaciro k'umuntu gashingira ku buryo asingiza Allah Nyirubutagatifu.

Ikibazo cya kabiri: Vuga zimwe mu nyugu zo gusingiza Allah.

Igisubizo: 1- Bishimisha Allah.

2- Byirukana Shitani.

3- Birinda umuyisilamu ibibi.

4- Bituma abona ingororano n'ibihembo.

Ikibazo cya gatatu: Ni ayahe magambo meza kuruta ayandi yo gusingiza Allah?

Igisubizo:

«أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ»

Ni LA ILAHA ILALLAH: Nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Allah. Yakiriwe na Tirmidhi na Ibun Madjah.

Ikibazo cya kane: Igihe ubyutse uvuga ubuhe busabe?

Igisubizo:

«الحمد لله الذي أحيانا بعدما أماتنا وإليه النشور »

"ALHAMDULILLAH LADHI AH'YANA BA'ADA MA AMATANA WA ILAY'HI NUSHUR: Nihashimwe Allah we udusubije ubuzima nyuma y'uko twari mu marenga y'urupfu kandi iwe niho tuzasubira." Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga iyo ugiye kwambara umwambaro wawe?

Igisubizo:

«الحمد لله الذي كساني هذا الثوب ورزقنيه من غير حول مني ولا قوة»

"ALHAMDULILLAHI LADHI KASANI HADHA THAWUBA, WA RAZAQANIHI MIN GHAYRI HAWLI MINI WALA QUWAT: Nihashimwe Allah we unshoboje kwambara uyu mwambaro akaba yawumpaye nk'ingabire ye nta bubasha ndetse n'ubushobozi mfite." Yakiriwe na Abu Dawudi na Tirmidhi ndetse n'abandi.

Ikibazo cya gatandatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uri kwiyambura imyambaro?

Igisubizo:

«بسم الله»

"BISMILLAH: Ku izina rya Allah". Yakiriwe na Tir'midhi.

Ikibazo cya karindwi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe ugiye kwambara umwambaro mushya?

Igisubizo:

«اللهم لك الحمد أنت كسوتنيه، أسألك خيره وخير ما صنع له، وأعوذ بك من شره وشر ما صنع له»

"ALLAHUMA LAKAL HAMDU AN’TA KASAWUTANIIHI, AS’ALUKA KHAYRAHU WAKHAYRA MA SWUNIA LAHU, WA AUDHUBIKA MIN SHARIHI WA SHARI MA SWUNIA LAHU: Nyagasani Mana ishimwe ni iryawe wowe uwunyambitse, ndagusaba ibyiza byawo n’ibyiza wakorewe, unandinde ibibi byawo n’ibibi wakorewe.” Yakiriwe na Abu Daud na Tirmidhi.

Ikibazo cya munani: Ni ubuhe busabe usabira uwambaye umwenda mushya?

Igihe ubonye uwambaye umwambaro mushya, umusabira ubusabe bugira buti:

«تُبْلِي ويُخلف الله تعالى»

"TUB'LII WA YUKH'LIFULLAHA TA'ALA: Uzawusane ndetse Allah azakuguraniremo umwiza." Yakiriwe na Abu Dawudi.

Ikibazo cya cyenda: Vuga ubusabe buvugwa igihe winjiye mu bwiherero.

Igisubizo:

«اللهم إني أعوذ بك من الخبث والخبائث»

"ALLAHUMA INI AUDHU BIKA MINAL KHUBUTHI WAL KHABAITH." Bisobanuye ngo: "Mana Nyagasi, nkwikinzeho ngo undinde amashitani y'amagabo n'amashitani y'amagore." Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya cumi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe usohotse mu bwiherero?

Igisubizo:

«غفرانك»

"GHUF'RANAKA: Nyagasani, imbabazi zawe!" Yakiriwe na Abu Dawud na Tirmidhi.

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni ubuhe busabe uvuga mbere yo gutawaza (Udhu)?

Igisubizo:

«بسم الله»

"BISMILLAH: Ku izina rya Allah". Yakiriwe na Abu Dawud n'abandi.

Ikibazo cya cumi na kabiri: Ni ubuhe busabe uvuga nyuma yo gutawaza?

Igisubizo:

«أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله»

"ASH'HADU AN LA ILAHA ILA LLAH WAH'DAHU LA SHARIKA LAHU, WA ASH'HADU ANA MUHAMADAN AB'DUHU WA RASULUHU: Ndahamya ko nta yindi Mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Imana imwe rukumbi Allah, yo idafite uwo babangikanye, nkanahamya ko Muhamadi ari umugaragu wayo akaba n'intumwa yayo." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uvuye mu rugo?

Igisubizo:

«بسم الله، توكلت على الله، ولا حول ولا قوة إلا بالله»

"BISMILLAHI TAWAKALTU ALA LLAHI WALA HAWLA WALA QUWATA ILA BILAH: Ku izina rya Allah, niringiye Allah kandi nta bushobozi cyangwa se imbaraga uretse gushobozwa na Allah." Yakiriwe na Abu Dawud na Tirmidhi.

Ikibazo cya cumi na kane: Ni ubuhe busabe uvuga igihe winjiye mu rugo?

Igisubizo:

«بسم الله ولجنا، وبسم الله خرجنا، وعلى الله ربنا توكلنا»

"BISMILLAHI WALADJ'NA WA BISMILLAHI KHARADJ'NA, WALALLAHI RABUNA TAWAKAL'NA: Ku izina rya Allah turagarutse, no ku izina rya Allah twari twasohotse, kandi Allah Nyagasani ni we twiringiye." Yakiriwe na Abu Dawudi.

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe winjiye mu musigiti?

Igisubizo:

«اللهم افتح لي أبواب رحمتك»

"ALLAHUMA F'TAH LI AB'WABA RAH'MATIKA: Mana Nyagasani nyugururira imiryango y'impuhwe zawe." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Vuga ubusabe uvuga igihe usohotse mu musigiti.

Igisubizo:

«اللهم إني أسألك من فضلك»

"ALLAHUMA INI AS'ALUKA MIN FADHW'LIKA: Mana Nyagasani ndagusaba ingabire zawe."

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ni ubuhe busabe usaba igihe wumvise umuhamagaro w'Iswala?

Igisubizo: Nsubiramo amagambo umuhamagazi yavuze usibye:

«حي على الصلاة »

"HAYA ALA SWALATI: Mwitabire Iswala",

«حي على الفلاح»

"HAYA ALAL FALAH: Mwitabire umunezero", niho mvuga nti:

«لا حول ولا قوة إلا بالله »

"LA HAWULA WALA QUWATA ILA BILLAH: Nta bubasha nta n'ubushobozi usibye ko ari ugushobozwa na Allah." Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya cumi n'umunani: Ni ubuhe busabe uvuga nyuma y'umuhamagaro w'Iswala?

Igisubizo: Ni ugusabira imigisha Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha). Yakiriwe na Muslim.

«اللهم رب هذه الدعوة التامة، والصلاة القائمة، آت محمدًا الوسيلة والفضيلة، وابعثه مقامًا محمودًا الذي وعدته »

"ALLAHUMA RABA HADHIHI DAAWATI TAMAT, WASWALATUL QAIMAT, ATI MUHAMADA AL WASILATA WAL FADHWILATA WABAATH'HU MAQAMAN MAHMUDAN ALADHI WAADITAHU) "Mana Nyagasani w'uyu muhamagaro utunganye, n'isengesho rigiye gukorwa, ha Muhamadi urwego rwo hejuru rushoboka, n'ibyiza, unamuzamure mu rwego rwubahitse wamusezeranyije" Yakiriwe na Bukhari.

Hanyuma hagati y'umuhamagaro mukuru (Adhana) n'umuto (Iqamat), muri icyo gihe ubusabe ntibusubizwa inyuma.

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Ni ubuhe busabe uvuga buri uko bucyeye na buri uko bwije?

Igisubizo: Nsoma Ayatul Kur'siy.

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ٢٥٥﴾

[البقرة: 255]

{ALLAHU LA ILAHA ILA HUWAL HAYUL QAYUM, LA TA'AKHUDHUHU SINATUN WALA NAWM, LAHU MA FI SAMAWATI WAMA FIL AR'DHWI, MAN DHA LADHI YASH'FA'U IN'DAHU ILA BI IDHINIHI, YA'ALAMU MA BAYNA AYDIHIM WAMA KHAL'FAHUM, WALA YUHITWUNA BISHAY'IN MIN IL'MIHI ILA BIMA SHA'A, WASI'A KUR'SIYUHU SAMAWATI WAL AR'DHWA, WALA YA'UDUHU HIF'DHWUHUMA WA HUWAL ALIYUL ADHWIIM: Allah (ni we Mana y'ukuri) nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse We, Uhoraho (Nyirubuzima bwuzuye buzira inenge), Uwigize, akanabeshaho ibiriho byose. Ntafatwa no guhunyiza habe n'ibitotsi. Ibiri mu birere n'ibiri mu isi ni ibye. Ni inde wagira uwo avuganira iwe uretse ku burenganzira bwe? Azi ibyababayeho (ku isi) n'ibizababaho (ku mperuka). Kandi nta n'icyo bamenya mu bumenyi bwe uretse icyo ashaka. Kursiyu ye ikwiriye ibirere n'isi, kandi ntananizwa no kubirinda (ibirere n'isi). Ni na We Uwikirenga, Uhambaye} [Al Baqarat: 255]

Warangiza ugasoma aya magambo:

﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ٢ لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ ٣ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ ٤﴾

[الإخلاص: 1-4]

{BISMILLAHI RAH'MAN RAHIIM: Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi. QUL HUWALLAHU AHAD: Vuga (yewe Muhamadi) uti "We ni Allah, umwe Rukumbi," ALLAHU SWAMAD: Allah, Uwishingikirizwa, LAM YALID WA LAM YULAD: Ntiyabyaye kandi ntiyanabyawe, WA LAM YAKUN LAHU KUF'WAN AHAD: Ndetse nta na kimwe ahwanye na cyo. Inshuro eshatu. Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi}

﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ ١ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ٢ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ٣ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِي ٱلۡعُقَدِ ٤ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ٥﴾ [الفلق: 1-5]

{BISMILLAHI RAH'MAN RAHIIM: QUL AUDHU BIRABIL FALAQ: Vuga uti nikinze kuri nyagasani w'igitondo. (1) MIN SHARI MA KHALAQA: Andinde ikibi cy'ibyo yaremye.(2) WA MIN SHARI GHASIQIN IDHA WAQABA: Anandinde ikibi cy'ijoro ryijimye iyo rigwa. (3) WA MIN SHARI NAFATHATI FIL UQADI: Anandinde ikibi cy'abarozikazi bahuha ku mapfundo. (4) WA MIN SHARI HASIDINI IDHA HASADA: Ndetse anandinde inabi y'umunyeshyari igihe arigize. (5) Inshuro eshatu. Ku izina rya Allah, Nyirimpuhwe, Nyirimbabazi}

﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ١ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ٢ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ٣ مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ ٤ ٱلَّذِي يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ ٥ مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ٦﴾ [الناس: 1-6]

{BISMILLAHI RAH'MAN RAHIIM: QUL AWUDHU BIRABI NASI: Vuga (yewe Muhamadi) uti "Niragije (Allah), Nyagasani w'abantu," MALIKI NASI: Umwami w'abantu, ILAHI NASI: Imana y'abantu, MIN SHARIL WAS'WASIL KHANAS: Ngo andinde ububi bwa (shitani) yoshya gukora ibibi, nyuma ikabireka (igihe umuntu yibutse Allah)," ALADHI YUWAS'WISU FI SWUDURINASI: Yoshya imitima y'abantu gukora ibibi; MINAL DJINATI WA NASI: "Yaba (shitani) yo mu majini cyangwa mu bantu}

Inshuro eshatu.

«اللهم أنت ربي لا إله إلا أنت، خلقتني وأنا عبدك، وأنا على عهدك ووعدك ما استطعت، أعوذ بك من شر ما صنعت، أبوء لك بنعمتك علي، وأبوء بذنبي، فاغفر لي، فإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت»

"ALLAHUMA ANTA RABI LA ILAHA ILA ANTA KHALAQ'TANI WA ANA AB'DUKA, WA ANA ALA AH'DIKA WA WA'DIKA MASTATWA'ATU, AUDHU BIKA MIN SHARI MA SWANA'ATU, ABUU- U LAKA BINI'IMATIKA ALAYA WA ABUU- U BIDHANBII FAGH'FIR LII, FA INAHU LA YAGH'FIRU DHUNUBA ILA ANTA:

"Mana ni Wowe Nyagasani wanjye. Nta yindi mana ibaho itari wowe. Warandemye nanjye ndi umugaragu wawe. Nubahiriza isezerano ryawe n'ibyo nakwemereye uko nshoboye kose. Nkwikinzeho ngo undinde ibibi nakoze. Nemera inema zawe kuri njye, ndetse nemera ibyaha byanjye; none mbabarira kuko nta wundi ubabarira ibyaha utari Wowe". "Uyavuze ku manywa ayafitiye icyizere, apfuye kuri uwo munsi mbere y'uko bugoroba, aba ari umwe mu bantu bo mu ijuru. N'uyavuze mu ijoro ayafitiye icyizere, maze agapfa butaracya, aba ari umwe mu bantu bo mu ijuru." Yakiriwe na Bukhari.

Ikibazo cya makumyabiri: Ni ubuhe busabe uvuga igihe ugiye kuryama?

Igisubizo:

«باسمك اللهم أموت وأحيا»

"BIS'MILLAHI ALLAHUMA AMUTU WA AH'YA: Ku izina rya Allah, Mana Nyagasani mvuye mu buzima (ndasinziriye) kandi ndongera ngaruke mu buzima." Hadith yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

Igisubizo cya makumyabiri na kimwe: Ni ubuhe busabe uvuga mbere yo kurya?

Igisubizo: "BISMILLAH: Ku izina rya Allah."

Iyo wibagiwe mu ntangiriro uravuga uti:

«بسم الله في أوله وآخره »

"BISMILLAH FI AWALIHI WA AKHIRIHI: Ku izina rya Allah mu ntangiriro no mu mpera." Yakiriwe na Abu Daud na Tirmidhi.

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Ni ubuhe busabe uvuga igihe umaze kurya?

Igisubizo:

«الحمد لله الذي أطعمني هذا، ورزقنيه، من غير حول مني ولا قوة »

"ALHAMDULILLAHI LADHI ATW'AMANI HADHA WA RAZAQANIHI MIN GHAYRI HAWLI MINII WA LA QUWAT: Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah we wampaye aya mafunguro, akayanshoboza nta bubasha cyangwa se ubushobozi mfite. Yakiriwe na Abu Dawud na Ibun Madjah ndetse n'abandi.

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ni ubuhe busabe umushyitsi asabira uwamuzimaniye?

Igisubizo:

«اللهم بارك لهم فيما رزقتهم، واغفر لهم وارحمهم »

"ALLAHUMA BARIK LAHUM FIMA RAZAQ'TAHUM, WAGH'FIR LAHUM, WAR'HAM'HUM: Mana Nyagasani bahe umugisha mu byo wabafunguriye, unababababarire kandi ubagirire impuhwe." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Iyo umuntu yitsamuye avuga ubuhe busabe?

Igisubizo:

«الحمد لله»

"AL HAMDULILLAH: Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah."

Umuvandimwe we cyangwa se umuvandimwe we umuri iruhande iyo amwumvise aramubwira ati:

«يرحمك الله»

"YAR'HAM'KALLAH: Allah akugirire impuhwe."

Nawe akamusubiza ati:

«يهديكم الله ويصلح بالكم»

"YAHDIIKUMULLAH WA YUSW'LIH BALAKUM: Allah namwe abayobore kandi abatunganyirize ibyanyu." Yakiriwe na Bukhari.

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uhagurutse mu cyicaro ugisoje (DUA-U KAFARATUL MADJ'LIS)?

Igisubizo:

«سبحانك اللهم وبحمدك، أشهد أن لا إله إلا أنت، أستغفرك وأتوب إليك»

"SUBUHANAKA ALLAHUMA WABIHAMDIKA, ASHAHADU AN LA ILAHA ILA AN'TA, ASTAGH'FIRUKA WA ATUBU ILAYKA: Ubutagatifu Ni ubwawe Mana n'ishimwe ni iryawe, Ndahamya ko nta yindi mana ikwiye gusengwa uretse Wowe, nkwicujijeho ndetse nsabye imbabazi zawe. Yakiriwe na Abu Dawudi na Tirmidhi ndetse n'abandi.

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe wuriye ikigenderwaho?

Igisubizo:

«بسم الله، والحمد لله ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ .وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾، الحمد لله، الحمد لله، الحمد لله، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، سبحانك اللهم إني ظلمت نفسي فاغفر لي؛ فإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت»

BISMILLAH, WAL HAMDULILLAH {SUB'HANA LADHI SAKHARA LANA HADHA WAMA KUNA LAHU MUQ'RINIINA WA INA ILA RABINA LAMUNQALIBUNA}; AL HAMDULILLAH, ALHAMDULILLAH, AL HAMDULILLAH, ALLAH AKBAR, ALLAH AKBAR, ALLAH AKBAR. SUB'HANAKA LLAHUMA INI DHWALAM'TU NAF'SII FAGH'FIR LII, FA INAHU LA YAGH'FIRU DHUNUBA ILA AN'TA: Ku izina rya Allah, ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah {Ubutagatifu ni ubwa Allah, We watworohereje ibi; kandi ntitwari kubyishoborera. Kandi kwa Nyagasani wacu ni ho tuzasubira.} Ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah, ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah. ikuzo n'ishimwe ni ibya Allah. Allah asumba byose, Allah asumba byose, Allah asumba byose. Ubutagatifu ni ubwawe Nyagasani narihemukiye, bityo mbabarira, kubera ko nta wundi ubabarira ibyaha utari wowe. Yakiriwe na Abu Dawud na Tirmidhi.

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Vuga ubusabe uvuga ugiye mu rugendo.

Igisubizo:

«الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر ﴿سُبْحَانَ الَّذِى سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ. وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾، اللهم إنا نسألك في سفرنا هذا البر والتقوى ومن العمل ما ترضى، اللهم هون علينا سفرنا هذا، واطو عنا بعده، اللهم أنت الصاحب في السفر، والخليفة في الأهل، اللهم إني أعوذ بك من وعثاء السفر، وكآبة المنظر، وسوء المنقلب، في المال والأهل»

"ALLAH AKBAR, ALLAH AKBAR, ALLAH AKBAR, {SUB'HANA LADHI SAKHARA LANA HADHA WAMA KUNA LAHU MUQ'RINIINA WA INA ILA RABINA LAMUNQALIBUNA.} ALLAHUMA INA NAS'ALUKA FI SAFARINA HADHA AL BIRA WA TAQ'WA, WA MINAL AMALI MA TAR'DHWA. ALLAHUMA HAWIN ALAYNA SAFARANA HADHA, WATW'WI ANA BU'UDAHU. ALLAHUMA ANTA SWAHIBU FI SAFARI WAL KHALIFATU FIL

AH'LI. ALLAHUMA INI AUDHUBIKA MIN WA'ATHA-I SAFARI, WA KA-ABATIL MAN'DHWARI, WA SU-IL MUN'QABALI FIL MALI WAL AH'LI: Allah asumba byose, Allah asumba byose, Allah asumba byose. {Ubutagatifu ni ubwa Allah, We watworohereje ibi tutari kubyishoborerera, kandi kwa Nyagasani wacu ni ho tuzasubira.} Mana Nyagasani turagusaba muri uru rugendo rwacu ibyiza no kugutinya, no gukora ibikorwa wishimira. Mana Nyagasani tworohereze uru rugendo, unaruduhinire rube rugufi. Mana Nyagasani ni wowe Muherekeza mu rugendo, n'umusigire ku banjye nsinze mu rugo. Mana Nyagasani nkwikinzeho ngo undinde imvune z'urugendo n'indoro mbi, ndetse n'iherezo ribi mu mutungo no mu muryango."

N'iyo ahindukiye avuye mu rugendo avuga ya magambo, ukanongeraho agira ati:

«آيبون، تائبون، عابدون، لربنا حامدون»

"AYIBUNA, TAIBUNA, ABIDUNA, LIRABINA HAMIDUNA: Turagarutse, twicuza, turi abagaragu, kandi dusingiza Nyagasani wacu." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ni ubuhe busabe bw'umugenzi uri ku rugendo asabira utari ku rugendo?

Igisubizo:

«أستودعكم الله الذي لا تضيع ودائعه »

"ASTAW'DIUKUMULLAH ALADHI LA TADWI'U WADA'IUHU: Mbasezeyeho mbaragiza Allah we utajya atererana abe n'ibye." Yakiriwe na Tirmidhi na Ibun Madjah.

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Ni ubuhe busabe utari ku rugendo asabira uri ku rugendo?

Igisubizo:

«أستودع الله دينك، وأمانتك، وخواتيم عملك»

"ASTAW'DIULLAH DINAKA, WA AMANATAKA, WA KHAWATIMA AMALIKA: Ngusezeye ngusabira ku Mana ko wakomeza idini ryawe, no gucunga indagizo kwawe, n'iherezo ry'ibikorwa byawe." Yakiriwe na Ahmad na Tirmidhi.

Ikibazo cya mirongo itatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe winjiye mu isoko?

Igisubizo:

«لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك، وله الحمد، يحيي ويميت، وهو حي لا يموت، بيده الخير، وهو على كل شيء قدير»

LA ILAHA ILALLAHU WAH'DAHU LA SHARIKA LAHU, LAHUL MUL'KU WA LAHUL HAMDU, YUH'YI WA YUMITU, WA HUWA HAYU LA YAMUTU, BIYAD'HIL KHAYR, WA HUWA ALA KULI SHAY'IN QADIIR: Nta yindi mana ibaho ikwiye gusengwa mu kuri uretse Allah we wenyine utagira uwo babangikanye, we wihariye ubutware bwose, ni nawe wihariye ishimwe ryuzuye, ni nawe utanga ubuzima n'urupfu kandi ni we Uhoraho udapfa, ibyiza byose biri mu kuboko kwe kandi afite ubushobozi kuri buri kintu." Yakiriwe na Tirmidhi na Ibun Madjah.

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Vuga ubusabe uvuga igihe cy'uburakari.

Igisubizo:

«أعوذ بالله من الشيطان الرجيم » «بسم الله الرحمن الرحيم»

“AUDHU BILAHI MINA SHAY’TWANI RADJIIM, BISMILAHI RAH’MANI RAHIM.” Nikinze ku mana ngo indinde Shitani wavumwe, ku izina ry’Imana Nyirimpuhwe Nyirimbabazi." Byemejwe na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya mirongo itatu na kabiri: Ni ubuhe busabe usabira ukugiriye neza?

Igisubizo:

«جزاك الله خيرا »

"DJAZAKALLAHU KHAYRAN: Allah aguhe ibyiza." Yakiriwe na Tirmidhi.

Ikibazo cya mirongo itatu na gatatu: Ni ubuhe busabe usaba igihe icyo ugenderaho gitsikiye?

Igisubizo:

«بسم الله»

"BISMILLAH: Ku izina rya Allah." Yakiriwe na Abu Daudi.

Ikibazo cya mirongo itatu na kane: Ni ubuhe busabe uvuga igihe ubonye ibigushimisha?

Igisubizo:

«الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات»

"ALHAMDULILLAH LADHI BI NI'IMATIHI TATIMU SWALIHATI: Ugushimwa n'ugusingizwa ni ibya Allah we ku bw'inema ze ibikorwa byiza bigerwaho." Yakiriwe na Al Hakim ndetse n'abandi.

Ikibazo cya mirongo itatu na gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uhuye n'ibitagushimishije?

Igisubizo:

«الحمد لله على كل حال»

"AL HAMDULILLAHI ALA KULI HALI: Ugushimwa n'ugusingizwa ni ibya Allah ibihe byose, mu buryo ubwo ari bwo bwose." Yavuzwe mu gitabo Swahihul Djami'u.

Ikibazo cya mirongo itatu na gatandatu: Ni ubuhe buryo bwo gusuhuzanya no kwikiriza indamutso?

Igisubizo: Umuyisilamu asuhuzanya agira ati:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ»

"ASALAMU ALAYKUM WA RAHMATULLAHI WA BARAKATUH: Amahoro, impuhwe, n'imigisha bya Allah bibe kuri mwe."

Uwo asuhuje nawe akamusubiza ati:

«وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ»

WA ALAYKUM SALAMU WA RAHMATULLAHI WA BARAKATUH: Namwe amahoro, impuhwe, n'imigisha bya Allah bibabeho. Yakiriwe na Tirmidhi na Abu Dawud ndetse n'abandi.

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe imvura iguye?

Igisubizo:

«اللهم صيباً نافعاً»

"ALLAHUMA SWAYIBAN NAFIAN: Nyagasani Mana utugushirize imvura ifite umumaro." Yakiriwe na Bukhari.

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe imvura imaze kugwa?

Igisubizo:

«مطرنا بفضل الله ورحمته»

"MUTWIR'NA BIFADW'LILLAH WA RAHMATIHI: Duhawe imvura ku bw'ingabire za Allah n'impuhwe ze." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Ikibazo cya mirongo itatu n'icyenda: Ni ubuhe busabe uvuga iyo inkubi y'umuyaga ije?

Igisubizo:

«اللهم إني أسألك خيرها وأعوذ بك من شرها »

"ALLAHUMA INI AS'ALUKA KHAYRAHA WA AUDHU BIKA MIN SHARIHA: Mana Nyagasani ndagusaba ngo umpe ibyiza biri muri uyu muyaga kandi nkwikinzeho ngo undinde ibibi biwurimo. Yakiriwe na Abu Dawud na Ibun Madjah.

Ikibazo cya mirongo ine: Ni ubuhe busabe uvuga igihe wumvise inkuba?

Igisubizo:

«سبحان الذي يسبح الرعد بحمده والملائكة من خيفته »

"SUB'HANA LADHI YUSABIHU RA'ADU BIHAMDIHI WAL MALAIKATU MIN KHIFATIHI: Ubutagatifu ni ubwa Allah we inkuba n'abamalayika bamusingiza kubera kumutinya." Yakiriwe mu gitabo Muwatwa-u cya Imam Malik.

Ikibazo cya mirongo ine na kimwe: Ni ubuhe busabe uvuga iyo ubonye umuntu wageragejwe?

Igisubizo:

«الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به، وفضلني على كثيراً ممن خلق تفضيلاً»

"ALHAMDULILLAH LADHI A'FANI MIMA BTALAAKA BIHI WA FADWALANI ALA KATHIIRIN MIMAN KHALAQA TAF'DWILAN: Nihashimwe Allah wandinze ibyo yakugerageresheje akanandutisha byinshi mu byo yaremye." Yakiriwe na Tir'midhi.

Ikibazo cya mirongo ine na kabiri: Ni ubuhe busabe uvuga igihe utinya kugerwaho n'ikijisho (giterwa n'ishyari)?

Igisubizo: Ni Hadithi igira iti: "Umwe muri mwe nabona kuri mugenzi we cyangwa kuri we ubwe, cyangwa se mu mutungo we ikimushimishije azamusabire imigisha ituruka kwa Allah, kubera ko ikijisho ari ukuri." Yakiriwe na Tirmidhi na Ibun Madjah.

Ikibazo cya mirongo ine na gatatu: Ni gute usabira Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)?

Igisubizo:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»

“ALLAHUMA SWALI ALA MUHAMADI WA ALA ALI MUHAMADI KAMA SWALAY’TA ALA IBRAHIM WA ALA ALI IB’RAHIMA WA BARIKI ALA MUHAMADI WA ALA ALI MUHAMADI KAMA BARAKTA ALA IB’RAHIM WA ALA ALI IBRAAHIM, INAKA HAMIDUN MADJIID.” Bisobanuye ngo: "Mana ha amahoro

n’imbabazi Muhamad n’umuryango we, nkuko wabihaye Intumwa y’Imana Ibrahim n’umuryango we. Unahe Muhamad imigisha n’umuryango we, nkuko wayihaye Intumwa y’Imana Ibrahim n’umuryango we. Ni wowe Nyirugushimwa Nyirikuzo." Yemeranyijweho na Bukhari na Muslim.

****

IGICE CY'UBUMENYI BUTANDUKANYE.

Ikibazo cya mbere: Ni ubuhe bwoko butanu bw'amategeko shingiro y'idini ya Isilamu?

Igisubizo:

1- AL WAJIB: Ni ikintu kiba ari itegeko cyangwa se ari ngombwa ku muyisilamu ko agikora.

2- AL MUSTAHABU: Ni ikintu kiba atari itegeko ariko umuyisilamu aramutse agikoze yagihemberwa, atagikora ntagihanirwe.

3- AL MUHARAM: Ni ikintu kiba kizira, umuyisilamu aziririjwe gukora.

4- AL MAK'RUH: Ni ikintu kiba atari cyiza ko umuyisilamu agikora, ariko kitari ku rwego rwo kuba kizira, gusa aba akwiye kucyirinda.

5- AL MUBAH: Ni ikintu umuyisilamu aba aziruriwe gukora.

Ikibazo cya kabiri: Sobanura aya mategeko atanu.

Ibisubizo:

1- AL WAJIB: Ni ikintu kiba ari itegeko cyangwa se ari ngombwa ku muyisilamu ko agikora. Nko gusali gatanu ku munsi, gusiba igisibo cya Ramadhan no kumvira ababyeyi bombi.

Igikorwa cy'itegeko ugikoze arabihemberwa, ukiretse akabihanirwa.

2- AL MUSTAHABU: Ni ikintu kiba atari itegeko ariko umuyisilamu aramutse agikoze yagihemberwa, atagikora ntagihanirwe. Nko gusali iswala z'imigereka (Sunan Rawatib), iswala yo mu ijoro, kugaburira abantu, no gusuhuza abantu. Banabyita Sunat cyangwa se Al Mandub.

Ikintu kiba ari Mustahabu kugikora, ugikoze aragihemberwa, ariko iyo ukiretse ntabwo abihanirwa.

Icyitonderwa:

Ni ngombwa ko umuyisilamu wumvise ko igikorwa runaka ari Sunat cyangwa se Mustahabu, yihutira ku gikora no kugera ikirenge mu cy'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).

3- AL MUHARAM: Ni ikintu kiba kizira umuyisilamu aziririjwe kugikora. Nko kunywa inzoga, gusuzugura ababyeyi bombi no guca isano ry'imiryango.

Ikintu kizira (Haramu), ukiretse arabihemberwa ariko ugikoze akagihanirwa.

4- AL MAK'RUH: Ni ikintu kiba atari cyiza ko umuyisilamu agikora, ariko kitari ku rwego rwo kuba kizira, gusa aba akwiye kucyirinda. Nko gutanga cyangwa se kwakiriza ukuboko kw'imoso, gusali imyambaro wambaye ikubye,...

Ikintu kitari cyiza ku muyisilamu (Makruh), iyo ukiretse urabihemberwa, ariko iyo ugikoze ntabwo ubihanirwa.

5- AL MUBAH: Ni ikintu umuyisilamu aba aziruriwe gukora. Nko kurya urubuto rwa pome, kunywa icyayi,... Banabyita kandi DJAIZ cyangwa se HALAL.

Ikintu umuyisilamu aziruriwe (Mubah), ugikoze ntabihemberwa, n'ukiretse ntabihanirwa.

Ikibazo cya gatatu: Ni irihe tegeko rirebana n'ubucuruzi ndetse n'indi mikoranire?

Igisubizo: Ubusanzwe ubucuruzi bwose n'imikoranire yose biremewe, usibye amwe mu moko yabyo Allah Nyirubutagatifu yaziririje.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلۡبَيۡعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْۚ ...﴾ [البقرة: 275]

{...Nyamara Allah yaziruye ubucuruzi aziririza Riba (inyongera)...} [Surat Al Baqarat: 275]

Ikibazo cya kane: Vuga amwe mu moko y'imikoranire n'ubucuruzi biziririjwe.

Ibisubizo:

1- Kuriganya, hanakubiyebo guhisha inenge igicuruzwa gifite.

Hadithi yaturutse kwa Abi Hurayrat (Imana imwishimire) yavuze ko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) umunsi umwe yanyuze ku kirundo cy'ingano maze yinjizamo ikiganza cyayo intoki zayo ziratoha. Intumwa iravuga iti: "Ibi ni ibiki yewe nyir'izi ngano?" Arayibwira ati: "Zanyagiwe yewe Ntumwa y'Imana." Intumwa iramubwira iti: "Kuki utazishyize hejuru kugira ngo abantu bazibone? Uzarimanganya ntari muri twe." Yakiriwe na Muslim.

2- Riba: Nko kuba umuntu yafata kuri mugenzi we ideni ry'amafaranga igihumbi, akamusaba ko najya kwishyura azamuha ibihumbi bibiri.

Iyi nyongera niyo iziririjwe.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿... وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلۡبَيۡعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْۚ ...﴾ [البقرة: 275]

{...Nyamara Allah yaziruye ubucuruzi aziririza Riba.(inyongera)..} [Surat Al Baqarat: 275.]

3- Ubucuruzi buteye urujijo (Al Gharar wal Djahalat): Nko kuba nakugurisha amata akiri mu icebe ry'itungo , cyangwa se nkakugurisha isamake ntararoba ikiri mu mazi.

Hadithi iragira iti: "Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yabujije ubucuruzi bwose burimo urujijo n'ibidasobanutse." Yakiriwe na Muslim.

Ikibazo cya gatanu: Vuga zimwe mu nema za Allah yaguhundagajeho.

Igisubizo: 1- Inema y'ubuyisilamu, ukaba utari umwe mu bahakanyi.

2- Inema yo gukurikiza imigenzo y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha), ukaba udakurikiza ibihimbano.

3- Inema y'ubuzima bwiza no kuba wumva, ubona, ugenda n'ibindi.

4- Inema yo kubona ibyo kurya, no kunywa, no kwambara.

N'izindi nema za Allah zitabarika, tutarondora.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿وَإِن تَعُدُّواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ لَا تُحۡصُوهَآۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ ١٨﴾ [النحل: 18]

{Kandi muramutse mushatse kubarura ingabire za Allah (yabahaye) ntimwazihetura. Mu by’ukuri Allah ni Ubabarira ibyaha, Nyirimpuhwe.} [A-Nah'li: 18].

Ikibazo cya gatandatu: Ni iki dutegetswe gukora ku bijyanye n'inema? Ni nagute wazishimira?

Igisubizo: Icyo dutegetswe ni ugushimira Allah kubera zo, tugashimira ku rurimi ndetse no mu bikorwa, ndetse ko ari we wenyine Nyirukugaba ingabire, twongeyeho no kuzikoresha mu bishimisha Allah gusa, bitarimo kumwigomekaho.

Ikibazo cya karindwi: Ni iyihe minsi mikuru abayisilamu bizihiza?

Igisubozo: Ni irayidi yo gusiburuka igisibo cya Ramadhan (Eidul Fitri), n'irayidi y'igitambo (Eidul Adw'ha).

Nk'uko byaje muri Hadithi yaturutse kwa Anas (Imana imwishimire) yaravuze ati: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yageze i Madina isanga bafite iminsi ibiri bakinamo, nuko irababaza iti: "Iyi minsi ibiri ni iy'iki?" Baramusubiza bati: "Iyi minsi twajyaga tuyikinamo no mu gihe cy'ubujiji (cya mbere y'ubuyisilamu)!" Nuko Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) iravuga iti: "Mu by'ukuri Allah yayibahinduriyemo indi minsi myiza kuyirusha ariyo Eidul Adw'ha na Eidul Fitri." Yakiriwe na Abu Daud.

Naho indi minsi mikuru itari iyi ni ibihimbano.

Ikibazo cya munani: Ni ukuhe kwezi kwiza kuruta amezi yose y'umwaka?

Igisubizo: Ni ukwezi kwa Ramadhan.

Ikibazo cya cyenda: Ni uwuhe munsi mwiza kuruta iyindi yose?

Igisubizo: Ni umunsi wa gatanu (idjuma).

Ikibazo cya cumi: Ni uwuhe munsi mwiza mu mwaka?

Igisubizo: Ni umunsi wa cyenda w'ukwezi kwa cumi n'abiri kwa Kisilamu (Arafat).

ikibazo cya cumi na kimwe: Ni irihe joro ryiza kuruta ayandi majoro y'umwaka?

Igisubizo: Ni ijoro ry'igeno (Laylatul Qad'ri) ryo mu minsi icumi ya nyuma isoza igisibo cya Ramadhan.

Ikibazo cya cumi na kabiri: Iyo uhuye n'igitsinagore mudafitanye isano ni iki utegetswe?

Igisubizo: Kubika amaso, Allah aragira ati:

﴿قُل لِّلۡمُؤۡمِنِينَ يَغُضُّواْ مِنۡ أَبۡصَٰرِهِمۡ ... ٣٠﴾ [النور: 30]

{(Yewe Muhamadi) bwira abemeramana b’abagabo bajye bubika amaso yabo (birinda kureba ibyaziririjwe)...} [Surat Nuur:30]

ikibazo cya cumi na gatatu: Ni abahe banzi b'umuntu?

1- Ni umutima we umwoshya ibibi: Igihe umuntu akurikiye irari rye n'ibyo umutima we umubwiriza gukora byo kugomera Allah Nyirubutagatifu. Allah aragira ati:

﴿۞ وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٥٣﴾ [يوسف: 53]

{Kandi sinigira umwere (kuko nanjye naburaga gato ngo mwifuze). Mu by'ukuri umutima akenshi utegeka gukora ibibi, uretse uwo Nyagasani wanjye yagiriye impuhwe. Rwose Nyagasani wanjye ni Ubabarira ibyaha, Nyirimpuhwe.} [Surat Yusuf: 53]

2- Shitani: Akaba ari we mwanzi wa mwene Adamu, kandi intego ye nuko agomba kumuyobya no kumushuka kugira ngo akore ibibi azinjire mu muriro. Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿... وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٌ ١٦٨﴾ [البقرة: 168]

{...kandi ntimuzanakurikire inzira za Shitani. Mu by'ukuri, yo ni umwanzi wanyu ugaragara.} [Suratul Baqarat:168].

3- Inshuti mbi: Zishishikariza umuntu gukora ibibi, zimukumira gukora icyiza. Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿ٱلۡأَخِلَّآءُ يَوۡمَئِذِۭ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوٌّ إِلَّا ٱلۡمُتَّقِينَ ٦٧﴾ [الزخرف: 67]

{Kuri uwo munsi abari inshuti magara bazaba abanzi, usibye gusa abagandukira Allah).} [Surat Zukh'ruf:67].

Ikibazo cya cumi na kane: Kwicuza (Tawubat) ni iki?

Igisubizo: Ni ukwisubiraho ukareka ibyaha, ukumvira Allah Nyirubutagatifu. Allah Aragira ati:

﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ثُمَّ ٱهۡتَدَىٰ﴾ [طه: 82]

{Kandi mu by'ukuri mbabarira uwicujije, akemera, agakora ibikorwa byiza, hanyuma akayoboka (inzira igororotse).} [Surat Twaha:82].

Ikibazo cya cumi na gatanu: Kugira ngo kwicuza kube kwuzuye kandi kwemewe ni iki gisabwa?

Igisubizo: 1- Ni ukureka ibyaha.

2- Kwicuza ibyabaye.

3- Gufata umugambi wo kutabisubira.

4- Gusubiza ibyahugujwe ba nyirabyo.

Allah Nyiricyubahiro aragira ati:

﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ ذَكَرُواْ ٱللَّهَ فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ إِلَّا ٱللَّهُ وَلَمۡ يُصِرُّواْ عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ [آل عمران: 135]

{Na ba bandi iyo bakoze icyaha cy'urukozasoni cyangwa bakihemukira (batumvira Allah), bibuka Allah maze bagasaba imbabazi z'ibyaha byabo, ese ninde wababarira ibyaha uretse Allah?, ntibanagume mu byo bakoraga kandi babizi (ko ari ibyaha).} [Surat Al Im'rani:135].

ikibazo cya cumi na gatandatu: Gusabira Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) bivuze iki?

Igisubizo: Bisobanuye gusaba Allah ko yayivuga ibigwi mu bamalayika be.

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ijambo Subhanallah risobanuye iki?

Igisubizo: Risobanuye gutagatifuza Allah Nyirubutagatifu, umushyira kure y'inenge iyo ari yo yose ndetse n'ikibi icyo ari cyo cyose.

Ikibazo cya cumi n'umunani: Ijambo Alhamdulillah risobanuye iki?

Igisubizo: Risobanuye kuvuga ibigwi n'ibisingizo byuzuye bya Allah Nyirubutagatifu.

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Ijambo Allahu Akbar, risobanuye iki?

Igisubizo: Risobanuye ko Allah asumba byose kandi ko ari we mukuru ndetse uhambaye wubahitse kuruta ikintu icyo ari cyo cyose.

Ikibazo cya makumyabiri: Ijambo La hawula wala quwata ila bilah risobanuye iki?

Igisubizo: Nta bubasha n'ubushobozi bw'umugaragu ku kintu icyo ari cyo cyose usibye ku bwo gushobozwa na Allah.

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Ijambo Astagh'firullah risobanura iki?

Risobanuye ko umugaragu asaba Nyagasani we ko yamubabarira ibyaha bye ndetse akanamuhishira inenge ze.

****

Umusozo.

Mu gusoza;...

Ibi bibazo ni byo ababyeyi bagomba gusobanurira no gusubiriramo abana babo kugira ngo bazakure babizi bari ku murongo w'ukuri mu mvugo n'ibikorwa ndetse n'imyemerere. Kandi guha abana ubu burere biruta kubagaburira no kubambika. Allah Nyirubutagatifu aragira ati:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَـٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ٦﴾ [التحريم: 6]

{Yemwe abemeye! Nimwirinde (murinde) n'imiryango yanyu umuriro, kuko ibicanwa byawo bizaba abantu n'amabuye; (kandi) urinzwe n'abamalayika b'inkazi, b'abanyembaraga, ntibajya bigomeka na rimwe ku byo Allah abategetse, ahubwo bakora ibyo bategetswe} [Surat Tah'riim: 6].

Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yaravuze iti: "N'umugabo ni umushumba w'ab'iwe mu rugo kandi azababazwa, n'umugore ni umushumba w'abo mu rugo rw'umugabo we, kandi azababazwa." Yakiriwe na Bukhari na Muslim.

Amahoro n'imigisha bya Allah nibisakare ku wasozereje intumwa n'abahanuzi ari we Muhamadi, n'ab'iwe n'abasangirangendo be n'abamukurikiye ndetse n'abazamukurikira kugeza ku munsi w'imperuka.

IBIRIMO

IBYO ABANA B'ABAYISILAMU BADAKWIYE KUYOBERWA. 1

Ijambo ry'ibanze. 3

IGICE CY'IMYEMERERE (IMYIZERERE). 5

Ikibazo cya mbere: Nyagasani wawe ni nde? 5

Ikibazo cya kabiri: Idini ryawe ni irihe? 5

Ikibazo cya gatatu: Intumwa yawe ni iyihe? 6

Ikibazo cya kane: Vuga ijambo rya Tawhid, n'ibisobanuro byaryo? 6

Ikibazo cya gatanu: Allah aba he? 6

Ikibazo cya gatandatu: Guhamya ko Muhamadi ari Intumwa ya Allah; bisobanuye iki? 7

Ikibazo cya karindwi: Kuki Allah Nyirubutagatifu yaturemye? 8

Ikibazo cya munani: Kugaragira Allah (Ibadat) bisobanuye iki? 8

Ikibazo cya cyenda: Ni irihe tegeko kuri twe rihambaye kuruta ayandi? 9

Ikibazo cya cumi: Ni ayahe moko ya Tawhiid? 9

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni ikihe cyaha gihambaye kuruta ibidi? 10

Ikibazo cya cumi na kabiri: Vuga ibangikanyamana n'amoko yaryo? 10

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ese hari undi uzi ibitagaragara usibye Allah wenyine? 11

Ikibazo cya cumi na kane: Inkingi z'ukwemera ni zingahe? 11

Ikibazo cya cumi na gatanu: Sobanura inkingi z'ukwemera. 12

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Qur'ani ni iki? 15

Ikibazo cya cumi na karindwi: Imigenzo y'Intumwa y'Imana [Sunat] (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ni iki? 16

Ikibazo cya cumi n'umunani: Igihimbano ni iki? Ese turacyemera? 16

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Vuga ku bijyanye no gukunda ndetse no kwanga kubera Allah (Al Wala-u wal Bara-u)? 16

Ikibazo cya makumyabiri: Ese Allah hari irindi dini azemera ritari Isilamu? 17

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Ubuhakanyi bugaragara mu mvugo, mu bikorwa, no mu myemerere. Tanga urugero rwabyo?.. 18

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Uburyarya ni iki? Ni n'ayahe moko yabwo? 18

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ninde wasozereje Intumwa n'abahanuzi?.. 19

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Igitangaza ni iki?........................... 19

IKibazo cya makumyabiri na gatanu: Abasangirangendo b'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) ni bantu ki? Ese ngomba kubakunda?... 20

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni bande ba nyina b'abemera?.. 20

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Ni ubuhe burenganzira bw'abantu bo mu muryango w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) tubagomba?.. 21

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ni iki tugomba abayobozi b'abayisilamu?... 21

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Ni ubuhe buturo bw'abemeramana?... 21

Ikibazo cya mirongo itatu: Ni ubuhe buturo bw'abahakanyi?........... 22

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Gutinya ni iki? Kwizera ni iki? Ni n'izihe gihamya zabyo? 22

Ikibazo cya mirongo itatu na kabiri: Vuga amwe mu mazina ya Allah n'ibisingizo bye Nyirubutagatifu.. 23

Ikibazo cya mirongo itatu na gatatu: Sobanura aya mazina?............. 23

Ikibazo cya mirongo itatu na kane: Ni iki tugomba abamenyi b'abayisilamu? 24

Ikibazo cya mirongo itatu na gatanu: Abakunzi ba Allah Nyirubutagatifu ni bantu ki? 24

Ikibazo cya mirongo itatu na gatandatu: Ese Ukwemera (Imani) ni mu mvugo no mu bikorwa gusa? 25

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Ese Ukwemera (Imani) kuriyongera kukanagabanuka? 25

Ikibazo cya mirongo itatu n'umunani: Gukora neza (Ih'saan) ni gute? 25

Ikibazo cya mirongo itatu n'icyenda: Ni ryari ibikorwa umuntu akora byakirwa imbere ya Allah? 26

Ikibazo cya mirongo ine: Kwiringira Allah ni gute? 26

Ikibazo cya mirongo ine na rimwe: Ni irihe tegeko ryo kubwiriza ibyiza no kubuza ibibi? 26

Ikibazo cya mirongo ine na kabiri: Abakurikiye imigenzo y'Intumwa y'Imana kandi bari hamwe (Ahl Sunat wal Djama'at) ni bantu ki? . 27

IGICE CY'AMATEGEKO Y'IDINI (AL FIQ'H). 27

Ikibazo cya mbere: Sobanura ijambo TWAHARAT? 27

Ikibazo cya kabiri: Ni gute wisukura umwanda wakugiyeho (Nadjasat)? 28

Ikibazo cya gatatu: Ni ibihe byiza byo gutawaza (Udhu)? 28

Ikibazo cya kane: Ni gute nisukura (Udhu)? 28

Ikibazo cya gatanu: Ni ibihe bice by'itegeko umuntu ategetswe gutawaza, vuga n'umubare wabyo? 29

Ikibazo cya gatandatu: Ni ibihe bice by'umugereka bitari itegeko umuntu ategetswe gutawaza, vuga n'umubare wabyo? 30

Ikibazo cya karindwi: Vuga umubare w'ibyangiza Udhu? 31

Ikibazo cya munani: Tayamum ni iki? 31

Ikibazo cya cyenda: Ni gute wisukuza itaka (Tayamum)? 31

Ikibazo cya cumi: Ni ibiki byangiza isuku yo gutayamamu? 32

Ikibazo cya cumi na rimwe: Khofu n'amasogisi ni iki? Ese nabyo birahanagurwa? 32

Ikibazo cya cumi na kabiri: Garagaza ubugenge buri mu guhanagura Khofu ebyiri? 32

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ibiki bisabwa kugira ngo guhanagura Khofu bibe byemewe? 32

Ikibazo cya cumi: Guhanagura Khofu bikorwa bite? 33

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni ibiki byangiza isuku yo guhanagura Khofu? 33

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Iswala ni iki? 33

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ni irihe tegeko ry'Iswala?.................. 33

Ikibazo cya cumi n'umunani: Ni irihe tegeko ry'umuntu ureka Iswala? 34

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Umuyisilamu ategetswe Iswala zingahe ku manywa n'ijoro? 34

Ikibazo cya makumyabiri: Vuga umubare w'ibisabwa kugira ngo Iswala ikorwe.. 34

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Vuga umubare w'inkingi z'Iswala. 35

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Vuga ibice by'itegeko by'Iswala. 36

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ni ibihe bice by'umugereka by'Iswala? 37

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Ibyangiza Iswala ni bingahe? ... 40

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu:Umuyisilamu ni gute asali? 40

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni ayahe magambo yo gusingiza Allah uvuga urangije Iswala? 48

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Ni izihe Swalat z'imigereka (Sunan A-Rawatib)? ibyiza byazo ni ibihe? 50

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ni uwuhe munsi mwiza kuruta indi minsi igize icyumweru? 50

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Ni irihe tegeko rijyanye n'iswala yo ku munsi wa gatanu, umunsi wa Idjuma? 51

Ikibazo cya mirongo itatu: Iswala y'Idjuma igizwe na Raka zingahe? 51

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Ese biremewe kutitabira Iswala y'Idjuma? 52

Ikibazo cya mirongo itatu na kabiri: Vuga imigenzo (Sunani) ikorwa ku munsi wa Idjuma? 52

Ikibazo cya mirongo itatu na gatatu: Vuga ibyiza by'Iswala ukoreye mu mbaga? 53

Ikibazo cya mirongo itatu na kane: Kwibombarika mu Iswala bivuze iki? 53

Ikibazo cya mirongo itatu na gatanu: Sobanura Zakat icyo ari cyo. 53

Ikibazo cya mirongo itatu na gatandatu: Ni irihe turo biba byiza kuritanga? 54

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Sobanura Swaw'mu icyo ari cyo? 54

Ikibazo cya mirongo itatu n'umunani: Vuga ibyiza byo gusiba ukwezi kwa Ramadhan? 55

Ikibazo cya mirongo itatu n'icyenda: Vuga ibyiza byo gusiba bitari itegeko, igisibo kitari icy'ukwezi kwa Ramadhan. 55

Ikibazo cya mirongo ine: Vuga ibyangiza igisibo. 55

Ikibazo cya mirongo ine na rimwe: Ni ibihe bikorwa by'umugereka bikorwa n'uwasibye? 56

Ikibazo cya mirongo ine na kabiri: Sobanura Hadji icyo ari cyo....... 56

Ikibazo cya mirongo ine na gatatu: Vuga inkingi zigize umutambagiro (Hadj). 56

Ikibazo cya mirongo ine na kane: Ni ibihe byiza byo gukora umutambagiro (Hadj)?........ 57

Ikibazo cya mirongo ine na gatanu: Sobanura Umrat icyo ari cyo... 57

Ikibazo cya mirongo ine na gatandatu: Vuga inkingi za Umrat......... 57

Ikibazo cya mirongo ine na karindwi: Guharanira inzira ya Allah (DJihadi) ni iki?........ 58

IGICE CYEREKERANYE N'IMIBEREHO Y'INTUMWA Y'IMANA (IMANA IYIHE AMAHORO N'IMIGISHA)........ 58

Ikibazo cya mbere: Ni ikihe gisekuru cy'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)?........ 58

Ikibazo cya kabiri: Ni irihe zina rya Nyina w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)?........ 59

Ikibazo cya gatatu: Ise w'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yapfuye ryari?........ 59

Ikibazo cya kane: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yavutse ryari? 59

Ikibazo cya gatanu: Yavukiye mu wuhe mujyi? 59

Ikibazo cya gatandatu: Ni bande bayonkeje bakanayirera batari nyina? 59

Ikibazo cya karindwi: Nyina yapfuye ryari?........ 60

Ikibazo cya munani: Ninde wamwishingiye nyuma y'urupfu rwa sekuru Abdul Mutwalibi?........ 60

Ikibazo cya cyenda: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yajyanye na Abu Twalib mu rugendo rujya i Shami ryari? 60

Ikibazo cya cumi: Ni ryari yakoze urugendo rwe rwa kabiri? 60

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Abakurayishi ni ryari bavuguruye inyubako ya Al Ka'abat? 60

Ikibazo cya cumi na kabiri: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yahawe ubutumwa ifite imyaka ingahe? Yoherejwe kuri bande? 61

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ubuhe buryo bwa mbere Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yatangiye kwakiramo ubutumwa? 61

Ikibazo cya cumi na kane: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) mbere yo guhishurirwa ubutumwa yari ibayeho ubuhe buzima? Ni na ryari yatangiye guhishurirwa bwa mbere? 61

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni iyihe mirongo ya mbere yo muri Qur'an yamanuriwe? 62

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Ni bande bemeye ubutumwa bw'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) mbere y'abandi? 62

Ikibazo cya cumi na karindwi: Guhamagarira abantu kuyoboka Isilamu byakorwaga bite muri icyo gihe? 62

Ikibazo cya cumi n'umunani: Nyuma yo gutangaza ubutumwa Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yo n'abayemeye bafashwe bate? 63

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Ninde wapfuye Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) imaze imyaka icumi ihawe ubutumwa?63

Ikibazo cya makumyabiri: Urugendo rwa Is'ra-i na Al Mi'iradji rwabaye ryari? 63

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yahamagariraga ite ubuyisilamu abantu bo hanze y'umujyi wa Maka? 64

Ikibazo ya makumyabiri na kabiri: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yamaze i Maka igihe kingana iki ihamagarira abantu ubuyisilamu? 64

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yahungiye he? 64

Ikibazo cya makumyabiri na kane: I Madina yahamaze igihe kingana iki? 64

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu: Ni ayahe mategeko mu mategeko y'ubuyisilamu Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yategetswe ubwo yari i Madina? 64

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni izihe ntambara z'ingenzi Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'immigisha) yarwanye?65

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Ni iyihe mirongo yamanutse bwa nyuma muri Qur'an?.. 65

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yapfuye ryari? yari ifite imyaka ingahe?......... 65

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Vuga abagore Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yabanye nabo? 66

Ikibazo cya mirongo itatu: Vuga abana b'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).. 66

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Vuga bimwe mu byaranze imiterere n'imiremekere y'Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha).. 67

Ikibazo cya mirongo itatu na kimwe: Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) yasigiye iki abayoboke bayo? 67

IGICE CYEREKERANYE N'IBISOBANURO BY'IMWE MU MIRONGO YA QUR'AN (TAFSIIR). 68

Ikibazo cya mbere: Soma Surat Al Fatihat unayisobanure. 68

Ikibazo cya kabiri: Soma Surat A-Zilzalat, unayisobanure.................. 70

Ikibazo cya kane: Soma Surat Al Qariat unayisobanure....................... 74

Ikibazo cya karindwi: Soma Surat Al Humazat unayisobanure. 78

Ikibazo cya munani: Soma Surat Al Fiili, unayisobanure..................... 80

5- Ikibazo cya cumi: Soma Surat Al Ma'un, unayisobanure. 82

Ikibazo cya cumi na rimwe: Soma Surat Al Kaw'thar, unayisobanure. 83

Ikibazo cya cumi na gatanu: Soma Surat Al Ikh'lasw, unayisobanure. 88

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Soma Surat Al Falaq, unayisobanure. 89

Ikibazo cya cumi na karindwi: Soma Surat A-Nas, unayisobanure. 90

IGICE CY'IMVUGO Z'INTUMWA Y'IMANA (HADITHI)................................ 91

Ikibazo cya mbere: Uzuza Hadithi ivuga ko ibikorwa byose bigendana n'umugambi bikoranywe, unavuge inyungu tuyikuramo. 91

Ikibazo cya kabiri: Uzuza iyi Hadithi: "Uzazana igihimbano mu idini ryacu kitayirimo...", uvuge n'inyungu tuyikuramo. 92

Ikibazo cya gatatu: Uzuza iyi Hadithi: "Ubwo twari twicaranye n'Intumwa y'Imana ...", unagaragaze inyungu tuyikuramo. 92

Ikibazo cya kane: Uzuza iyi Hadithi: "Umwemeramana ufite ukwemera kuzuye,..." unagaragaze zimwe mu nyungu dukuramo. 95

Ikibazo cya gatanu: Uzuza iyi Hadithi: "Uzarahira ku kindi kitari Allah,..." ugaragaze n'inyungu tuyikuramo. 95

Ikibazo cya gatandatu: Uzuza iyi Hadithi: "Umwe muri mwe ntaremera kugeza ubwo azankunda,..."unagaragaze inyungo dukuramo. 96

Ikibazo cya karindwi: Uzuza iyi Hadithi: "Umwe muri mwe ntaremera kugeza ubwo akunda umuvandimwe we,...", ugaragaze na zimwe mu nyungu dukuramo.. 96

Ikibazo cya munani: Uzuza Hadithi igira iti: Ndahiye k'ufire roho yanjye mu kuboko kwe,,...!", unagaragaze inyungu dukuramo. 97

Ikibazo cya cyenda: Uzuza iyi Hadithi: "Kuvuga LA HAWLA WALA QUWATA ILA BILLAH: Nta bubasha cyangwa se ubushobozi usibye ko ari ibya Allah...", unavuge zimwe mu nyungu dukuramo. 97

Ikibazo cya cumi: Uzuza iyi Hadithi: "Mu by'ukuri mu mubiri harimo inyama,...", unavuge n'inyungu tuyikuramo. 98

Ikibazo cya cumi na rimwe: Uzuza iyi Hadithi: Uwo amagambo ye ya nyuma mu buzima bwa hano mu isi azaba ari: LA ILAHA ILALLAH: Nta yindi mana ikwiye gusengwa by'ukuri uretse Allah,...", unagaragaze inyungu dukuramo. 99

Ikibazo cya cumi na kabiri: Uzuza iyi Hadithi: "Umwemeramana si wa wundi usebya abandi, cyangwa ubavuma,...", uvuge n'inyungu dukuramo? 99

Ikibazo cya cumi na gatatu: Uzuza iyi Hadithi:... mu bitunganya ubuyisilamu bw'umuntu..., ugaragaze n'inyungu tuyikuramo? 100

Ikibazo cya cumi na kane: Uzuza iyi Hadithi: "Uzasoma inyuguti imwe mu gitabo cya Allah,...", ugaragaze n'inyungu dukuramo. 100

IGICE CYEREKERANYE N'IMICO N'IMYIFATIRE YA KISILAMU. 101

Imyifatire y'umuntu imbere ya Allah Nyirubutagatifu: 101

Ikibazo cya mbere: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuntu imbere ya Allah Nyirubutagatifu? 101

Imyifatire y'umuntu imbere y'Intumwa ye (Imana iyihe amahoro n'imigisha)...102

Ikibazo cya kabiri: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuntu imbere y'Intumwa ya Allah (Imana iyihe amahoro n'imigisha)? 102

Ikibazo cya gatatu: Ni iyihe myifatire ikwiye kurangwa hagati y'umuntu n'ababyeyi be? 102

Imyifatire iranga abahuje amasano yo mu muryango. 103

Ikibazo cya kane: Ni gute nakunga isano ryo mu muryango?....103

Imyifatire iranga abo muhuje ubuvandimwe bw'ukwemera. 103

Ikibazo cya gatanu: Ni gute nabanira abavandimwe n'inshuti zanjye? 103

Imyifatire iranga abaturanyi. 104

Ikibazo cya gatandatu: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abaturanyi? 104
Imyifatire iranga kwakira abashyitsi. 105
Ikibazo cya karindwi: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu mu kwakira abashyitsi? 105
Imyifatire iranga abantu mu burwayi no gusura abarwayi: 106
Ikibazo cya munani: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abantu mu burwayi no gusura abarwayi? 106
Imyifatire ikwiye kuranga abashaka ubumenyi. 107
Ikibazo cya cyenda: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abashaka ubumenyi? 107
Imyifatire ikwiye kuranga abari mu byicaro. 107
Ikibazo cya cumi: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abari mu cyicaro? 107
Imyifatire ikwiye igihe cyo kuryama. 108
Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abantu igihe cyo kuryama? 108
Imyifatire ikwiye kuranga abantu igihe cyo kurya: 109
Ikibazo cya cumi na kabiri: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga abantu mu gihe cyo kurya? 109
Imyifatire ku bijyanye n'imyambaro. 110
Ikibazo cya cumi na gatatu: Vuga imyifatire ku bijyanye n'imyambarire ikwiye kuranga umuyisilamu. 110
Imyifatire ku bijyanye no kurira ikigenderwaho. 110
Ikibazo cya cumi na kane: Vuga imyifatire ku bijyanye no kurira ikigenderwaho 110
Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari mu nzira: 111
Ikibazo cya cumi na gatanu: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari mu nzira. 111

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yinjira n'igihe asohoka mu nzu. 112

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Ni iyihe imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yinjira n'igihe asohoka mu nzu?....112

Imyifatire yo kujya mu bwiherero: 113

Ikibazo cya cumi na karindwi: Vuga imyifatire yo kujya mu bwiherero. 113

Imyifatire igihe cyo kwinjira mu musigiti. 114

Ikibazo cya cumi n'umunani: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe cyo kwinjira mu musigiti. 114

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusuhuzanya. 114

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Vuga imyitwarire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusuhuzanya....114

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusaba uburenganzira bwo kwinjira ahatari iwe....115

Ikibazo cya makumyabiri: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gusaba uburenganzira bwo kwinjira ahatari iwe. 115

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu yorohera inyamaswa. 116

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Ni iyihe myifatire ukwiye kuranga umuyisilamu mu korohera inyamaswa? 116

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe cy'imyitozo ngorora mubiri....116

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe arimo gukora imyitozo ngorora mubiri?....116

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gutebya cyangwa se atera urwenya....117

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe ari gutebya n'abandi? 117

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu witsamuye. 117

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Vuga imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu witsamuye. 117

Imyifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yayuye........................118

Ikibazo cyamakumyabiri na gatanu: Ni iyihe myifatire ikwiye kuranga umuyisilamu igihe yayuye?...118

Imyifatire iranga umuyisilamu igihe ari gusoma Qur'an Ntagatifu. 118

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Vuga imyifatire iranga umuyisilamu igihe ari gusoma Qur'an Ntagatifu. 118

IGICE CYEREKERANYE N'IMICO MYIZA. 119

Ikibazo cya mbere: Vuga ibyiza byo kurangwa n'imico myiza. 119

Ikibazo cya kabiri: Kubera iki twitwararika imico dutwoza n'ubuyisilamu? 119

Ikibazo cya gatatu: Ni hehe dukomora imico myiza? 119

Ikibazo cya kane: Umuco wo kugira neza ni uwuhe? Garagaza n'ingero zawo...120

Ikibazo cya gatanu: Ikinyuranyo cyo kugira neza ni ikihe? 121

Ikibazo cya gatandatu: Ni ayahe moko y'indangizo, yatangire n'ingero...121

Ikibazo cya karindwi: Ni ikihe kinyuranyo cyo kurinda indagizo?122

Ikibazo cya munani: Ni uwuhe muco wo kuvuga ukuri? 122

Ikibazo cya cyenda: Ikinyuranyo cyo kuvugisha ukuri ni ikihe? 123

Ikibazo cya cumi: Vuga amako yo kwihangana......................................123

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni ikihe kinyuranyo cyo kwihangana? 124

Ikibazo cya cumi na kabiri: Vuga umuco w'ubufatanye. 124

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ayahe moko yo kugira umuco wo kurangwa n'isoni? 126

Ikibazo cya cumi na kane: Vuga ingero zo kurangwa n'umuco wo kugira impuhwe. 126

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni ayahe moko yo kugira umuco w'urukundo? 127

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Sobanura kumwenyura icyo ari cyo. 127

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ishyari ni iki? 128

Ikibazo cya cumi n'umunani: Gucyerensa ni iki? 129

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Sobanura kwicisha bugufi icyo ari cyo. 129

Ikibazo cya makumyabiri: Vuga amoko y'ubwibone buziririjwe... 130

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Vuga amoko y'uburiganya buziririjwe. 131

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Ghibat ni iki? 131

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Namiimat ni iki? 132

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Ubunebwe ni iki? 132

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu: Vuga amoko y'uburakari? 133

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Kuneka ni iki? 133

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Gusesagura ni iki? Ubugugu ni iki? Ubuntu ni iki? 134

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ubugwari ni iki? N'ubutwari ni iki? 134

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Vuga zimwe mu mvugo zivugwa n'ururimi ziziririjwe. 135

Ikibazo cya mirongo itatu: Vuga impamvu zafasha umuyisilamu kurangwa n'imico myiza. 135

IGICE CYEREKERANYE N'UBUSABE NO GUSINGIZA ALLAH. 136

Ikibazo cya mbere: Ni ibihe byiza byo gusingiza Allah?.....................136

Ikibazo cya kabiri: Vuga zimwe mu nyugu zo gusingiza Allah. 136

Ikibazo cya gatatu: Ni ayahe magambo meza kuruta ayandi yo gusingiza Allah?...137

Ikibazo cya kane: Igihe ubyutse uvuga ubuhe busabe?.......................137

Ikibazo cya gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga iyo ugiye kwambara umwambaro wawe?...137

Ikibazo cya gatandatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uri kwiyambura imyambaro?..138

Ikibazo cya karindwi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe ugiye kwambara umwambaro mushya?...138

Ikibazo cya munani: Ni ubuhe busabe usabira uwambaye umwenda mushya? 138

Ikibazo cya cyenda: Vuga ubusabe buvugwa igihe winjiye mu bwiherero. 139

Ikibazo cya cumi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe usohotse mu bwiherero?..139

Ikibazo cya cumi na rimwe: Ni ubuhe busabe uvuga mbere yo gutawaza (Udhu)?..139

Ikibazo cya cumi na kabiri: Ni ubuhe busabe uvuga nyuma yo gutawaza?...139

Ikibazo cya cumi na gatatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uvuye mu rugo?..140

Ikibazo cya cumi na kane: Ni ubuhe busabe uvuga igihe winjiye mu rugo?..140

Ikibazo cya cumi na gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe winjiye mu musigiti?..141

Ikibazo cya cumi na gatandatu: Vuga ubusabe uvuga igihe usohotse mu musigiti. 141

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ni ubuhe busabe usaba igihe wumvise umuhamagaro w'Iswala? 141

Ikibazo cya cumi n'umunani: Ni ubuhe busabe uvuga nyuma y'umuhamagaro w'Iswala?... 142

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Ni ubuhe busabe uvuga buri uko bucyeye na buri uko bwije?... 142

Ikibazo cya makumyabiri: Ni ubuhe busabe uvuga igihe ugiye kuryama? 145

Igisubizo cya makumyabiri na kimwe: Ni ubuhe busabe uvuga mbere yo kurya?... 145

Ikibazo cya makumyabiri na kabiri: Ni ubuhe busabe uvuga igihe umaze kurya?... 146

Ikibazo cya makumyabiri na gatatu: Ni ubuhe busabe umushyitsi asabira uwamuzimaniye? 146

Ikibazo cya makumyabiri na kane: Iyo umuntu yitsamuye avuga ubuhe busabe?... 146

Ikibazo cya makumyabiri na gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uhagurutse mu cyicaro ugisoje (DUA-U KAFARATUL MADJ'LIS)? 147

Ikibazo cya makumyabiri na gatandatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe wuriye ikigenderwaho?... 147

Ikibazo cya makumyabiri na karindwi: Vuga ubusabe uvuga ugiye mu rugendo. 148

Ikibazo cya makumyabiri n'umunani: Ni ubuhe busabe bw'umugenzi uri ku rugendo asabira utari ku rugendo? 149

Ikibazo cya makumyabiri n'icyenda: Ni ubuhe busabe utari ku rugendo asabira uri ku rugendo? 150

Ikibazo cya mirongo itatu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe winjiye mu isoko?... 150

Ikibazo cya mirongo itatu na rimwe: Vuga ubusabe uvuga igihe cy'uburakari. 150

Ikibazo cya mirongo itatu na kabiri: Ni ubuhe busabe usabira ukugiriye neza? 151

Ikibazo cya mirongo itatu na gatatu: Ni ubuhe busabe usaba igihe icyo ugenderaho gitsikiye? 151

Ikibazo cya mirongo itatu na kane: Ni ubuhe busabe uvuga igihe ubonye ibigushimisha? 151

Ikibazo cya mirongo itatu na gatanu: Ni ubuhe busabe uvuga igihe uhuye n'ibitagushimishije? 152

Ikibazo cya mirongo itatu na gatandatu: Ni ubuhe buryo bwo gusuhuzanya no kwikiriza indamutso? 152

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe imvura iguye? 152

Ikibazo cya mirongo itatu na karindwi: Ni ubuhe busabe uvuga igihe imvura imaze kugwa? 153

Ikibazo cya mirongo itatu n'icyenda: Ni ubuhe busabe uvuga iyo inkubi y'umuyaga ije? 153

Ikibazo cya mirongo ine: Ni ubuhe busabe uvuga igihe wumvise inkuba? 153

Ikibazo cya mirongo ine na kimwe: Ni ubuhe busabe uvuga iyo ubonye umuntu wageragejwe? 154

Ikibazo cya mirongo ine na kabiri: Ni ubuhe busabe uvuga igihe utinya kugerwaho n'ikijisho (giterwa n'ishyari)? 154

Ikibazo cya mirongo ine na gatatu: Ni gute usabira Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha)? 154

IGICE CY'UBUMENYI BUTANDUKANYE. 155

Ikibazo cya mbere: Ni ubuhe bwoko butanu bw'amategeko shingiro y'idini ya Isilamu? 155

Ikibazo cya kabiri: Sobanura aya mategeko atanu. 155

Ikibazo cya gatatu: Ni irihe tegeko rirebana n'ubucuruzi ndetse n'indi mikoranire? 157

Ikibazo cya kane: Vuga amwe mu moko y'imikoranire n'ubucuruzi biziririjwe. 157

Ikibazo cya gatanu: Vuga zimwe mu nema za Allah yaguhundagajeho. 158

Ikibazo cya gatandatu: Ni iki dutegetswe gukora ku bijyanye n'inema? Ni nagute wazishimira?... 159

Ikibazo cya karindwi: Ni iyihe minsi mikuru abayisilamu bizihiza? 159

Ikibazo cya munani: Ni ukuhe kwezi kwiza kuruta amezi yose y'umwaka? 160

Ikibazo cya cyenda: Ni uwuhe munsi mwiza kuruta iyindi yose? .. 160

Ikibazo cya cumi: Ni uwuhe munsi mwiza mu mwaka? 160

ikibazo cya cumi na kimwe: Ni irihe joro ryiza kuruta ayandi majoro y'umwaka? 160

Ikibazo cya cumi na kabiri: Iyo uhuye n'igitsinagore mudafitanye isano ni iki utegetswe?... 160

ikibazo cya cumi na gatatu: Ni abahe banzi b'umuntu? 161

Ikibazo cya cumi na kane: Kwicuza (Tawubat) ni iki? 162

Ikibazo cya cumi na gatanu: Kugira ngo kwicuza kube kwuzuye kandi kwemewe ni iki gisabwa? 162

ikibazo cya cumi na gatandatu: Gusabira Intumwa y'Imana (Imana iyihe amahoro n'imigisha) bivuze iki?.. 163

Ikibazo cya cumi na karindwi: Ijambo Subhanallah risobanuye iki? 163

Ikibazo cya cumi n'umunani: Ijambo Alhamdulillah risobanuye iki? 163

Ikibazo cya cumi n'icyenda: Ijambo Allahu Akbar, risobanuye iki? 163

Ikibazo cya makumyabiri: Ijambo La hawula wala quwata ila bilah risobanuye iki? 163

Ikibazo cya makumyabiri na rimwe: Ijambo Astagh'firullah risobanura iki?....... 164

Umusozo....... 164

IBIRIMO 165